

NAGRADA EUROPSKOGA
RADIOLOŠKOGA DRUŠTVA

Zlatna
medalja
prof. Borisu
Brkljačiću

STR. 2

NAJBOLJI STUDENTI
KINEZIOLŠKOG
FAKULTETA U SPLITU

Odredila
nas je ljubav
prema
sportu

STR. 6

Dario
Vrdoljak,
Lara Delić
i Tomislav
Pranjić,
dobitnici su
Dekanove i
Rektoreve
nagrade

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

god XV.
broj 173.
25. ožujka 2024.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

BRANKO NAD

Gospodarski
savjet
Sveučilišta
u Zagrebu

GOSPODARSKI SAVJET

Novi koncept Sveučilišta u Zagrebu za hrvatsko gospodarstvo

STR. 4

PREDRAG VUČKOVIĆ

VALENTINA
CAFOLLA,
STUDENTICA
KINEZIOLŠKOG
FAKULTETA U
ZAGREBU

Srušila sam
dva svjetska
rekorda u
ronjenju
na dah

STR. 16

JOŠKO ŠUPIĆ/CROPIX

SPLITSKI STUDENTI
ZA PRIMJER

Dodijeljeno
135 stipendija,
većih 40
posto od
prošlogodišnjih

STR. 2

JAKOV MATIĆ

SPLITSKI KAMPUS

Dan žena u
svečanom
ruhu

STR. 32

JAKOV MATIĆ

NAJBOLJI SPLITSKI STUDENTI

Dodijeljeno 135 stipendija većih 40 posto od prošlogodišnjih

Svečana dodjela stipendija
Sveučilišta u Splitu
JOŠKO ŠUPIĆ/CROPIX

PIŠE MILA PULJIZ

U velikom amfiteatru Fakulteta elektronike, strojarstva i brodogradnje dodijeljeno je 135 stipendija po 150 eura tijekom svih 12 mjeseci, što je povećanje od 40 posto u odnosu na prethodne godine. Stipendijama Sveučilišta u Splitu potiče se i nagrađuje izvrsnost studenata na svim sastavnicama Sveučilišta.

Stipendije predstavljaju stimulans za mlade ljude da uče, da se obrazuju i da dobiju stipendiju. Lijepo je biti ovdje među najboljima, među onima koji predstavljaju snagu našeg Sveučilišta. Per aspera ad astra - kroz trnje do zvijezda, moto je koji nas motivira da se izborimo za ono što zaslužujemo, da vam pružimo obrazovanje na pravi mogući način. Ono što ja želim jest da mladi u Splitu mogu stvoriti kompletnu karijeru, da mogu doktorirati jer kada damo mladima perspektivu i mogućnosti, onda to puno znači za naš grad - kazao je rektor prof. Dragan Ljutić.

U gradu u kojem svaki kamen priča 1001 priču, u kojem kulturne i sportske institucije baštine povijest i duh u od sto godina, 50 godina jednog sveučilišta ne izgleda toliko im-

presivno. Ali, značenje ovog Sveučilišta za cijelu Dalmaciju uvelike nadmašuje taj broj godina. Ovo Sveučilište je intelektualno, znanstveno, nastavno, usudio bih se reći, i duhovno i umjetničko središte cijele Dalmacije. A srce ovog Sveučilišta ste upravo vi. Zato s ponosom mogu reći da naše Sveučilište radi apsolutno sve kako bi vam prvenstveno dalo obrazovanje u skladu sa svim modernim znanstvenim spoznajama i potrebama tržišta rada, ali isto tako čini sve da studentski standard podigne na još višu razinu i da vam dodatno uljepša ove najbolje dane u vašim studentskim životima - studentima je poručio prorektor prof. Nikola Koceić-Bilan.

Svojim kolegama obratio se i predsjednik Studentskog zbora Jerko Šarić.

Ovime pokazujemo da cijenimo izvrsnost, jednu od najvažnijih odluka svakog studenta. Studenti Sveučilišta u Splitu jedini su u RH koji ima subvencije od 100 eura za privatni smještaj. U suradnji sa Županijom, Sveučilište je svim studentima osiguralo povratnu kartu za odlazak na Erasmus, što je također jedna od rijetkosti na razini cijele Hrvatske. Pozivam sve studente da nam aktivno šalju svoje ideje i prijedloge - kazao je Šarić.

Stipendijama su zadovoljni i studenti.

Drugi put primam stipendiju, puno mi znači ovih 150 eura mjesečno. Zahtjevno je ispuniti uvjete, ali se na kraju isplati. Nakon diplome planiram upisati još jedan fakultet i ostati u Hrvatskoj - kazala je Rea Kovačić, studentica Kemijsko-tehnološkog fakulteta.

Jako sam sretan što sam dobitnik ove stipendije. Studiram arhitekturu i puno novca treba odvajati na makete i materijale pa će veliki dio otići u tom smjeru - kazao je Ivan Višić s Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije.

Prof. Boris Brkljačić

MEF SUZG

NAGRADA EUROPSKOGA
RADIOLOŠKOGA DRUŠTVA

Zlatna medalja Borisu Brkljačiću

Prorektor Sveučilišta u Zagrebu prestižnu nagradu zaslužio je kao izniman znanstvenik i stručnjak u području radiologije

Prorektor Sveučilišta u Zagrebu **prof. Boris Brkljačić**, pročelnik Katedre za radiologiju Medicinskoga fakulteta, dobio je zlatnu medalju Europskoga radiološkoga društva (*European Society of Radiology - ESR*). Riječ je o najvišoj nagradi koju ESR dodjeljuje svojim članovima, iznimnim znanstvenicima i stručnjacima u području radiologije koji su bili aktivni u organizaciji i promicanju europske radiologije u međunarodnom okruženju.

Profesor Brkljačić zlatnu je medalju dobio na Europskom radiološkom kongresu koji je održan u Beču 28. veljače 2024., a nagradu mu je dodijelio predsjednik ESR-a profesor **Carlo Catalan**. ESR svake godine dodjeljuje tri zlatne medalje u prigodi otva-

ranja Europskoga radiološkoga kongresa.

Prof. Boris Brkljačić bio je više od 11 godina član Izvršnog i Upravnog odbora ESR-a. Od 2019. do 2020. bio je predsjednik ESR-a, a u 2020. i 2021. godini djelovao je kao predsjednik Uprave toga europskoga udruženja. Kao istaknuti član ESR-a osmišljavao je aktivnosti i inicijative udruženja te pokrenuo niz projekata, koje u ime ESR-a i danas vodi.

Također, u ime ESR-a održao je brojna predavanja na međunarodnim kongresima diljem svijeta. Profesor Brkljačić počasni je član Društva radiologa Sjeverne Amerike (*Radiology Society of North America*), Europske federacije za ultrazvuk u medicini i biologiji te član 12 nacionalnih radioloških društava.

USPJEŠAN PROJEKT UDRUGE 'CROMSIC' SA SPLITSKOG MEDICINSKOG FAKULTETA

Edukacija o opasnostima i načinima prijenosa HPV-a

PIŠE MILA PULJIZ

Sara Bulić studentica je šeste godine medicine na Medicinskom fakultetu u Splitu te lokalna koordinatorica uspješnog projekta "Budi mRAK". Projekt je pokrenuo CroMSIC, udruga studenata medicine četiriju hrvatskih medicinskih fakulteta, od kojih svaki ima svoju podružnicu.

CroMSIC je osnovan 1991. godine u Zagrebu i Rijeci, a u Splitu je počeo s radom osamostaljenjem splitskog fakulteta od zagrebačkog 1997. godine. Udruga se bavi izvanrednom edukacijom studenata, provođenjem javnih aktivnosti poput mjerenja tlaka i šećera, edukacijom opće populacije o važnim javnozdravstvenim problemima i slično. Od aktualnih projekata izdvojila bih, osim "Budi mRAK", "Pogled u sebe", koji se bavi promocijom

mentalnog zdravlja i skidanjem stigme, te projekt "Sjeti me se", kojim se motivira mlade entuzijaste za volontiranje u domovima za starije i pomoć oboljelim od demencije - kazala je Bulić.

Kampanja "Budi mRAK" bavi se edukacijom srednjoškola-

laca i starijih osnovnoškolaca o opasnostima i načinima prijenosa HPV-a, te edukacijom o cjepivu protiv HPV-a, njegovim prednostima, te metodom zaštite od infekcije HPV-om. Kampanja se trenutno provodi u srednjim školama Splitsko-

dalmatinske županije, pri čemu edukatori, studenti Medicinskog fakulteta u Splitu koji su prošli poseban tečaj kako bi mogli educirati djecu, testiraju metodom, kratkom prezentacijom i interaktivnim radom podučavaju srednjoškolce

U povodu obilježavanja Međunarodnog dana svjesnosti o HPV-u, u petak 1. ožujka na Medicinskom fakultetu u Splitu održana je konferencija za medije

UNIST/CROMSIC

o ovoj vrlo važnoj tematici.

Sve je na volonterskoj osnovi, a moram se pohvaliti s čak 50 trenutno educiranih volontera. Naglasak je trenutno na stručnim školama u kojima učenici nemaju nastavu biologije te nemaju priliku čuti ponešto o ovoj tematici. Također, kako se ne bismo zadržali samo na Splitu, pohvalila bih svoje edukatore koji su održali radionice u Imotskom, Sinju, Trogiru te na Braču i Visu - dodala je Bulić.

U prostorijama Medicinskog fakulteta održana je i konferencija u povodu Međunarodnog dana svjesnosti o HPV-u.

Na to sam iznimno ponosna. Zahvalila bih Eleni Cahun, našoj nacionalnoj koordinatrici, koja je inzistirala na tome da se takva konferencija održi upravo u Splitu. Osim nas dvije, na konferenciji su sudjelovali prof. Katarina Vukojević, prodekanica za znanost, doc. Želj-

ka Karin, ravnateljica NZJZ-a SDŽ, Milivoj Kalebić, ravnatelj Obrtno-tehničke škole u Splitu, te naša "Budi mRAK roditelj" ambasadorica Ana Gruica Uglešić. Mislim da sam tek nakon konferencije postala svjesna širine i važnosti onoga što radimo te dobila dodatnu motivaciju za nastavak - dodala je.

Važno je spomenuti da je ove akademske godine u središtu pozornosti i nova kampanja "Budi mRAK roditelj", kojoj je cilj educirati roditelje o važnosti prevencije HPV-a, dati im sve potrebne informacije o cjepivu te im pomoći da pristupe djeci u vezi s ovom tematikom.

Zbog toga su nam ambasadori iznimno bitni, kako bi se pročulo za naš projekt, naše ciljeve i da smo uvijek dostupni za pitanja i nedoumice. Cilj je educirati što više učenika i roditelja te se, nadam se, u budućnosti proširiti i na okolne županije koje nemaju medicinske fakultete. S obzirom na to da ću diplomirati za nekoliko mjeseci, nadam se i vjerujem da ću projekt ostaviti u dobrim rukama volontera edukatora - zaključila je Bulić.

UNIST CAREER SPEED DATING

Susret studenata i potencijalnih poslodavaca

Nasveučilištu imamo mnogo nastavnih baza, a one imaju cilj da studenti upoznaju buduće poslodavce, da tijekom studija rade, da poslodavci sudjeluju u edukaciji mladog kadra - kazao je prorektor Boris Maleš

PIŠE MILA PULJIZ

U SpinIt inkubatoru Sveučilišta u Splitu uspješno je održan događaj naziva Career Speed Dating na kojemu su studenti dobili priliku predstaviti se potencijalnim poslodavcima u pet minuta, ali i dobiti povratnu informaciju o dojmu koji su ostavili. Poslodavci koji su sudjelovali su Centaurus, Studentski Centar Split, Foteinos, Laguna trade, Adriatic.hr, International Medical Corps, UHY HB Ekonom, Retoi, Deltron, Tommy, Zagrebačka banka, Adriatic osiguranje, Promoplan, Promotion & Events, Studenac. Kako bi studenti

ostavili što bolji dojam, dan prije je organizirana i radionica "Priprema za UNIST Career Speed Dating".

Događaj su otvorili prorektor za strateško planiranje i upravljanje prof. **Boris Maleš** i pročelnik Sveučilišnog odjela za stručne studije dr. **Petar Pepur** te voditeljica Ureda za upravljanje karijerama Antonia Peroš.

- Ovo je jedna prekrasna priča, susret poslodavaca i studenata koji završavaju studij. Na našem sveučilištu ima jako mnogo nastavnih baza, a upravo one imaju za cilj da studenti upoznaju svoje buduće poslodavce, da s njima već tijekom studija rade, da poslodavci upoznaju mla-

de ljude i sudjeluju u edukaciji mladog kadra - kazao je prorektor Maleš.

- Ovdje smo došli kako bismo stupili u kontakt s mladim ljudima koji su zainteresirani za odrađivanje studentske prakse ili studentskog posla kod nas. Nama je to korisno jer dobivamo mlade i entuzijastične ljude koji su spremni učiti, a mi njih možemo usmjeravati i razvijati.

Prošle godine smo bili izrazito iznenađeni odazivom, ali i kvalitetom kandidata, bili su izrazito motivirani, a neke od njih smo uspjeli regrutirati te su još uvijek s nama. Najvažniji je prvi dojam, osmijeh na licu i njihova

va autentičnost - rekao je Toni Miličević iz tvrtke Deltron.

- Ovo mi je treća godina da sudjelujem na ovom događaju, prve godine sam se upoznavao s poslodavcima, a zadnje dvije upoznajem poslodavce, ali i sudjelujem u organizaciji. Neki od studenata koji su prošle godine imali veliku tremu, vratili su se i ove godine, što je jako pozitivno. Mislim da već nakon prvog razgovora studenti steknu jednu dozu samopouzdanja - kazala je Ivana Hrkač, studentica Sveučilišnog odjela za stručne studije.

“

Želimo stupiti u kontakt s mladim ljudima koji su zainteresirani za odrađivanje studentske prakse, dobivamo mlade i entuzijastične ljude koji su spremni učiti, a mi ih možemo usmjeravati i razvijati - rekao je Toni Miličević iz tvrtke Deltron

Održan Career Speed Dating u SpinIt Inkubatoru Sveučilišta u Splitu

UNIST/CAREER SPEED DATING

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

Iz Splita su prvaci u izradi mostova od - špageta

Frane Brković student je pete godine diplomskog studija građevinarstva, a Nikola Jurin i Jure Mikelin su na četvrtoj godini istog studija. Oni su studenti splitskog Fakulteta građevine, arhitekture i geodezije i prvaci su u gradnji mostova od - špageta. S njima je u pratnji kao mentor bio viši asistent dr. Marko Goreta, sa Katedre za metalne i drvene konstrukcije. Zajedničkim snagama osvojili su fakultetsko natjecanje nakon čega su se zaputili na regionalno natjecanje pod nazivom "Gradi mostove znanja" u Novom Pazaru u Srbiji gdje su također odnijeli prvo mjesto.

- Ovo je šesta godina da se natjecanje održava, a prvi put da je ekipa FGAG-a osvojila to natjecanje. Što se tiče pravila, most mora imati raspon točno

80 cm, visinu 30 cm, i ukupnu težinu od 1200 grama. Za izradu mosta dobijemo 3 paketa špageta (1,5 kg), ali ukoliko se težina od 1200 grama premaši, na svakih 10 grama, opterećenje

koje je most izdržao umanjuje se za 1 kg. Za izradu mosta na raspolaganju imamo 15 sati, podijeljenih u tri dana izrade - objasnio je Mikelin.

- Bilo je ukupno 8 država,

Frane Brković, Nikola Jurin i Jure Mikelin prvaci su u izradi mostova od špageta u konkurenciji 80 natjecatelja iz 8 država

PRIVATNI ALBUM

16 ekipa u području građevinarstva te 10 ekipa u području arhitekture. Sve zajedno više od 80 natjecatelja. Sudionici su bili uglavnom s prostora ex Yu, te jedna ekipa iz Bugarske.

Na natjecanju je bilo odlično, organizacija je bila na nivou, smještaj i zabavni dio bili su odlično organizirani, dok je na izradi mosta vladao natjecateljski duh - dodao je.

Priznaju da se prije fakultetskog natjecanja nisu susreli s izradom špageta od mostova. Samo natjecanje nije vezano za neki fakultetski kolegij, ali potrebna su određena znanja iz nekoliko kolegija kako bi se izradio kvalitetan most od špageta. - Nakon povratka s natjecanja sumirali smo dojmove i uvidjeli neke manje greške u dizajnu i modelu, te napravili novi poboljšani model u računalnom programu i plan je kroz ovaj semestar napraviti novi testni most koji bi trebao izdržati još veće opterećenje, tako da se nadamo oboriti naš rekord, kao i rekord od početka održavanja natjecanja. Nevezano za mostove od špageta, svima iz ekipe je plan za budućnost završiti fakultet i što prije se zaposliti u struci - zaključio je Mikelin.

MILA PULJIZ

Most mora imati raspon 80 cm, visinu 30 cm i težinu od 1200 grama

PRIVATNI ALBUM

GOSPODARSKI SAVJET

Novi koncept Sveučilišta u Zagrebu za hrvatsko gospodarstvo

Zagrebačko sveučilište pokazalo je da prepoznaje važnost osnivanja Gospodarskoga savjeta iz mnogih razloga, a koji će redom doprinijeti boljoj suradnji Sveučilišta i gospodarskoga sektora u područjima djelovanja Sveučilišta.

Rad Gospodarskoga savjeta trebao bi ponajprije biti usmjeren na unaprjeđenje rada Sveučilišta, njegovo pozicioniranje kao vodeće hrvatske visokoobrazovne i znanstvenoistraživačke institucije te na aktivno sudjelovanje u transferu znanja i tehnologija u gospodarstvo, te njegove globalne prepoznatljivosti. Sveučilište u Zagrebu definiralo je u svojoj strategiji glavna područja razvoja sustava visokoga obrazovanja, znanstvenoistraživačkog rada i suradnje s gospodarstvom. Sukladno tome, kako bi se provele planirane aktivnosti i programi, nužno je osnažiti postojeći suradnju između Sveučilišta i predstavnika istaknutih pravnih osoba iz gospodarsko-financijskoga

sektora i istraživačkih instituta.

"Sigurni smo da će Sveučilište u Zagrebu i njegove sastavnice, uz pomoć kolega iz gospodarstva te tvrtki i institucija od strateškoga značaja za gospodarsko-socijalni razvoj Republike Hrvatske i provedbu Nacionalnoga plana oporavka i otpornosti, postati ravnopravni partner Vladi RH u ostvarenju važnih strateških ciljeva", rekao je rektor **prof. dr. sc. Stjepan Lakušić** u prigodi osnivanja ovoga važnoga sveučilišnoga tijela.

Između ostaloga, Gospodarski savjet sudjeluje u postupcima unaprjeđenja studijskih programa i nastavnih procesa, utvrđuje stvarne potrebe gospodarstva za stručnjacima i njihovim kompetencijama ko-

ji se školuju na Sveučilištu, promiče stipendiranje studenata te sudjeluje u osmišljavanju i uspostavljanju zajedničkih aktivnosti u području istraživanja, razvoja, transfera znanja i tehnologije, kao i u komercijalizaciji inovacija.

"Jedna od temeljnih zadaća gospodarskog savjeta Sveučilišta u Zagrebu je biti dionikom cjelovitog unapređenja i razvoja sustava visokog obrazovanja Republike Hrvatske u okviru transfera tehnologije, koje će cjelokupno gospodarsko-socijalno okruženje naše zemlje učiniti održivim i globalno konkurentnim", rekao je prorektor za inovacije, transfer tehnologije i suradnju s gospodarstvom **prof. dr. sc. Tomislav Josip Mlinarić** prilikom predstavljanja

Gospodarski savjet Sveučilišta u Zagrebu

Tomislav Josip Mlinarić, Gordana Kovačević i Stjepan Lakušić

ovoga važnoga sveučilišnoga tijela na sjednici Senata.

Riječ je savjetodavnom tijelu rektora, Rektorskoga kolegija u užem sastavu, Rektorskoga kolegija u širem sastavu i Senata čiji će rad, u skladu sa Statutom Sveučilišta u Zagrebu, biti usmjeren na unaprjeđenje rada Sveučilišta, njegovo pozicioni-

ranje kao vodeće hrvatske visokoobrazovne i znanstvenoistraživačke institucije te aktivno sudjelovanje u transferu znanja i tehnologija u gospodarstvo.

Gospodarski savjet čini 12 predstavnika gospodarsko-financijskoga sektora, odnosno tvrtki i institucija: Adris grupa

d.d., AKD – Agencija za komercijalnu djelatnost, Ersicsson Nikola Tesla d.d., HEP – Hrvatska elektroprivreda d.d., Hrvatska banka za obnovu i razvitak – HBOR, Hrvatska udruga poslodavaca – HUP, Infobip d.o.o., Institut Ruder Bošković – IRB, Končar – Elektroindustrija d.d., Orbico d.o.o., Pliva Hrvatska

d.o.o. i Podravka d.d.

Konstituirajućoj sjednici Gospodarskoga savjeta održanoj na Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu su nazočili članovi: **mr. sc. Hrvoje Patajac**, direktor za kontroling i strategiju Adris grupe d. d., **Blaž Sviličić**, direktor sektora proizvodnje u Agenciji za komercijalnu djelatnost, **mr. sc. Gordana Kovačević**, predsjednica Uprave tvrtke Ericsson Nikola Tesla d. d., **Vice Oršulić**, predsjednik Uprave Hrvatske elektroprivrede d. d., **mr. sc. Alan Herjavec**, član Uprave Hrvatske banke za obnovu i razvitak, **Irena Weber**, glavna direktorica Hrvatske udruge poslodavaca, **Boris Pogačnik**, član Uprave tvrtke Infobip d. o. o., **dr. sc. David Matthew Smith**, ravnatelj Instituta Ruđer Bošković, **mr. sc. Gordan Kolak**, predsjednik Uprave tvrtke KONČAR – Elektroindustrija d. d., **Stjepan Roglič**, potpredsjednik Nadzornoga odbora tvrtke ORBICO d. o. o., **Mihael Furjan**, predsjednik Uprave tvrtke PLIVA Hrvatska d. o. o. i **dr. sc. Martina Dalić**, predsjednica Uprave tvrtke Podravka d. d., tenjihovih suradnici.

Tijekom konstituirajuće sjednice, na kojoj su uz članove Gospodarskoga savjeta sudjelovali rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić i prorektori, te članovi Sveučilišnoga vijeća, izabrani su predsjednica i njezin zamjenik te je imenovana Radna skupina za izradu *Poslovnika o radu Gospodarskoga savjeta*.

Jednoglasnom je odlukom za prvu predsjednicu Gospodarskoga savjeta Sveučilišta u Zagrebu izabrana **mr. sc. Gordana Kovačević**, predsjednica Uprave tvrtke Ericsson Nikola Tesla d. d., a za njezinoga zamjenika **mr. sc. Gordan Kolak**, predsjednik Uprave tvrtke KONČAR – Elektroindustrija d. d.

”Bez jakoga Sveučilišta i bez snažne znanstvene zajednice nema ni jakoga gospodarstva, kao ni ubrzanoga razvoja konkurentnosti i inovativnosti cijeloga društva. Vjerujem da predstavnici svih kompanija u Hrvatskoj, u snažnoj sinergiji sa Sveučilištem u Zagrebu mo-

mr. sc. Gordana Kovačević, predsjednica Gospodarskog savjeta Sveučilišta u Zagrebu

gu napraviti dodatni pomak prema razvoju novih proizvoda te daljnjem jačanju inovativnosti.”, rekla je predsjednica Gospodarskoga savjeta mr. sc. Gordana Kovačević. Također, istaknula je kako su na sjednici i predstavnici Sveučilišta i članovi Gospodarskoga savjeta iskazali snažnu motivaciju za suradnju i želju za ostvarivanjem značajnih iskoraka.

Prijedlogu Uprave Sveučilišta o tvrtkama i institucijama čiji će predstavnici činiti Gospodarski savjet prethodila je analiza postojeće suradnje sa stanovna s gospodarstvom tijekom zadnjih deset godina, sudjelovanja njihovih predstavnika na različitim konferencijama, okruglim stolovima i drugim aktivnostima,

kao i podataka o zajedničkim projektima i inovacijama.

U uvodnom dijelu sjednice, nakon što je članovima Gospodarskoga savjeta predstavio glavna strateška područja te planirane inicijative i aktivnosti u daljnjem razvoju Sveučilišta u Zagrebu, rektor Sveučilišta u Zagrebu zahvalio je članovima Gospodarskoga savjeta što su prepoznali Sveučilište kao bitnoga partnera. *”Kaonajveća visokoobrazovna institucija u Republici Hrvatskoj, Sveučilište u Zagrebu obrazuje mlade stručnjake u svim područjima u kojima djeluju tvrtke i institucije članice Gospodarskoga savjeta. Vjerujem da ćemo sinergijskim djelovanjem te našom suradnjom unaprijediti visoko obrazovanje te društvo u cjelini”*,

rekao je rektor Lakušić.

U skladu sa Statutom Sveučilišta u Zagrebu, mandat članova Gospodarskoga savjeta traje četiri godine s mogućnošću ponovnoga imenovanja, a njegove će se sjednice održavati najmanje dva puta godišnje. O svome radu ovo će tijelo svake godine podnositi izvješće Senatu Sveučilišta.

U skladu sa strategijom Sveučilišta u Zagrebu, koja je prvenstveno usmjerena na razvoj područja visokoga obrazovanja, znanstvenoistraživačkoga rada i sinergije s gospodarstvom, Gospodarski će savjet dodatno unaprijediti postojeći suradnju između Sveučilišta i predstavnika istaknutih pravnih osoba iz gospodarsko-financijskoga sektora i istraživačkih instituta.

Između ostaloga, Gospodarski savjet će sudjelovati u postupcima unaprjeđenja studijskih programa i nastavnih procesa te utvrđivanja stvarnih potreba gospodarstva za stručnjacima koji se školuju na Sveučilištu. Također, to će sveučilišno tijelo promicati stipendiranje studenata i sudjelovati u osmišljavanju i uspostavljanju zajedničkih aktivnosti u području istraživanja, razvoja, transfera znanja i tehnologije, kao i u komercijalizaciji inovacija.

Uz to, članovi Gospodarskoga savjeta aktivno će raditi na uspostavljanju inovacijskih centara i razvojnih poduzeća, sudjelovati u razvojnim investicijama u infrastrukturu Sveučilišta, te će inicirati aktivnosti koje će pozitivno djelovati na uspostavljanje sustava zaklada, fondova i drugih oblika osiguravanja potrebnih financijskih sredstava. Uz sudjelovanje u promidžbi rezultata suradnje između Sveučilišta i gospodarstva, Gospodarski savjet također će raditi na unaprjeđenju postojećih i predlaganju novih zakonskih i podzakonskih akata s ciljem osnaživanja suradnje između Sveučilišta i gospodarstva.

Ovakav pristup perspektivi i budućem razvoju Sveučilišta u suradnji s ključnim dionicima poput Gospodarskog savjeta osigurava ukupan gospodarsko-socijalni razvoj Republike Hrvatske i njezinom sustavu visokog obrazovanja. Ovo dodatno treba promatrati u kontekstu postojećih globalnih izazova gdje isključivo suradnja gospodarstva i sveučilišne zajednice može na adekvatan način odgovoriti kako se s njima adekvatno nositi odnosno kako s njima upravljati.

Poprvi put u povijesti zagrebačkog sveučilišta osnivanjem Gospodarskog savjeta učinjen je strateški iskorak u funkciji njegova razvoja.

SuZg

Što misle o Gospodarskom savjetu Sveučilišta u Zagrebu i kako vide svoju ulogu u Savjetu upitali smo predstavnike gospodarsko-financijskoga sektora, odnosno tvrtki i institucija koje čine ovaj Savjet.

Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)

Osnivanje Gospodarskoga savjeta Sveučilišta u Zagrebu ključni je korak prema jačoj suradnji akademske zajednice i poslovnog sektora. Aktivno ćemo sudjelovati u radu Gospodarskog savjeta pružajući stručnost i iskustvo stečeno na tržištu uz fokus na usklađivanje školskih i studijskih programa s razvojem i trendovima na tržištu rada. Fokus visokog obrazovanja na efikasnost i izvrsnost ključan je kako bi se studentima pružile relevantne vještine, povećala njihova zapošljivost te osiguralo da visoko obrazovanje ostane odgovorno prema potrebama društva i tržišta rada.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak

Očekujemo da će formiranje Gospodarskog savjeta Sveučilišta u Zagrebu znatno doprinijeti učinkovitijem iskorištavanju domaćeg intelektualnog bogatstva za gospodarski razvoj Hrvatske, potičući time ne samo tehnološki napredak već i stvaranje visokovrijednih radnih mjesta. To je prilika da se kroz zajedničke projekte, istraživanja i investicije, hrvatsko znanje pretvori u globalne inovacije, čime se jača ekonomska snaga i međunarodni položaj naše zemlje. Uvjeran sam da osnivanjem Gospodarskog savjeta Sveučilišta u Zagrebu postavljamo temelje za dinamično gospodarstvo koje se razvija na principima znanja, inovativnosti i održivosti.

Institut Ruđer Bošković

Uključivanjem u Gospodarski savjet, Institut Ruđer Bošković će na temelju svojeg iskustva i ekspertiza promicati napredak u obrazovanju, istraživanju i inovacijama. Radujemo se bliskoj suradnji sa svim članovima Savjeta u stvaranju ekosustava u kojem akademsko obrazovanje, istraživanje i industrijska suradnja napreduju, što dovodi do opipljivih koristi za društvo u cjelini.

KONČAR – Elektroindustrija d.d.

S obzirom na to da na studije Sveučilišta u Zagrebu zaista dolaze studenti iz čitave zemlje, ali i da sami zapošljavamo visokoobrazovane stručnjake iz svih krajeva Lijepe naše, riječ je o važnoj znanstveno-stručnoj sinergiji koja se zasigurno može i treba prelititi na ostatak zemlje te na taj način doprinijeti ravnomjernom gospodarskom razvoju Republike Hrvatske. Djelovanje Savjeta u tom smislu ima i puno širi značaj od lokalnog te se ovakvom razmjenom znanja i iskustava dodatno osnažuje cjelokupna nacionalna konkurentnost.

AKD

AKD će nastojati kroz Gospodarski savjet pružiti stručna mišljenja i preporuke vezane uz unaprjeđenja studijskih programa temeljena na iskustvu, istraživanjima i analizama trendova, a sve u cilju poticanja suradnje između akademske zajednice i poduzetništva kako bi kroz različite projekte, istraživanja i obrazovne programe pridonijeli poticanju inovacija i konkurentnosti gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Orbico Grupa

Orbico je do sad intenzivno surađivao sa Sveučilištem i ostalim znanstvenim institucijama. Možemo izdvojiti Prometni i Ekonomski fakultet u Zagrebu na projektima vezanim uz nastavni proces ili studentsku praksu. Nakon osnivanja Savjet vidim kao format intenzivnije komunikacije s gospodarstvom u pružanju primjera iz prakse kako bi se nastavni kolegiji približili tehnološkim trendovima i studente i mlade talente zainteresirali da profesionalnu karijeru započnu u Hrvatskoj. Sveučilište i njegovi laboratoriji mogu biti izvor inovacije koji se kroz hrvatske gospodarske subjekte mogu pretvoriti u jedinstvene proizvode i usluge, tražene na svjetskom tržištu.

Adris grupa d.d.

Ulaskom u Gospodarski savjet Sveučilišta u Zagrebu, Adris grupa, kao stručan, odgovoran i ravnopravan partner, želi pridonijeti razvijanju inovativnih obrazovnih programa i studija koji trebaju odgovoriti na potrebe i izazove suvremenog gospodarstva i tržišnih kretanja. Kako bi zadržale liderske pozicije i osigurale održivost poslovanja, upravo su uspješne kompanije katalizator promjena i inovacija u različitim područjima. Svojim iskustvima, stečenim visokospecijaliziranim znanjima i vještinama, uključujući i sposobnost brze prilagodbe promjenjivim okolnostima poslovanja, mogu pomoći i ubrzati razvoj obrazovanja. Rezultat snažnijeg povezivanja visokoobrazovnih institucija s privatnim sektorom konkretna su, praktična i odmah primjenjiva rješenja, koja mogu pomoći ostvarenju strateških ciljeva RH, ali i uključivanju u europske i globalne sustave vrijednosti.

Dario Vrdoljak, Lara Delić i Tomislav Pranjić, dobitnici Dekanove i Rektorove nagrade i najbolji studenti Kineziološkog fakulteta u Splitu

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

NAJBOLJI STUDENTI KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA U SPLITU

Ljubav prema sportu diktirala je odabir fakulteta

Od djetinjstva sam se bavio nogometom, moja je vizija bila da ću biti nogometaš ili nogometni trener i Kineziologija mi se nametnula sama od sebe - kaže Tomislav

PIŠE MILA PULJIZ

S Kineziološkog fakulteta u Splitu predstavljamo troje uspješnih studenata: studenta prve godine diplomskog studija Kineziologija Daria Vrdoljaka, studenticu treće godine Laru Delić i studenta druge godine diplomskog studija Tomislava Pranjića.

– Priča o mojem upisivanju Kineziologije malo je drugačija nego kod ostalih studenata koji studiraju sa mnom. Naime, nakon završene srednje škole odlučio sam se upisati Arhitektonski fakultet, na kojem se nisam baš proslavio. Međutim, cijeli svoj život sam u sportu, do 19. godine igrao sam vaterpolo, nakon čega sam svoj sportski život nastavio u sportskom penjanju, gdje sam počeo raditi i kao trener. Uz to, imao sam težu ozljedu zgloba kuka koja je završila operacijom, te me je to navelo na razmišljanje o rehabilitaciji i procesu oporavka, odnosno potaknulo je veliki interes za funkcioniranje ljudskog tijela. Tako

da je niz događaja, sretnih i nesretnih, doveo do odluke o upisu, koji nisam zažalio te sam jako zadovoljan svime što nudi Kineziološki fakultet – objasnio nam je Dario.

Sportom se već dugo bavi i Tomislav.

– Od djetinjstva sam se bavio nogometom. Neka moja vizija sebe u budućnosti bila je da ću biti nogometaš ili nogometni trener, tako da sam uvijek na neki način bio zainteresiran za to kako biti bolji nogometaš, koje vježbe treba raditi i na koji način. Tako mi se Kineziologija nametnula sama od sebe kao fakultet koji trebam upisati – kazao je Tomislav.

Što nakon fakulteta?

– Moj je posao iz snova biti profesionalna sportašica. Nažalost, u mačevanju, sportu kojim se bavim, to je jako teško postići, stoga bih svoju ljubav prema sportu htjela prenijeti na druge na način da sam kondicijska trenerica ili trenerica mačevanja. Rad u rekreativnoj populaciji

također bi me činio sretnom, ali sport je nešto što me više ispunjava – kazala nam je Lara, dok se Dario trenutno više vidi u znanstvenom polju.

– Trenutna situacija, u kojoj jako puno radim i surađujem s profesorima u vidu znanstvenog doprinosa sportu, navodi me na to da upišem poslijediplomski – doktorski studij. Rad u znanosti jako me inspirira i to mi je trenutna želja što se tiče daljnje karijere – kazao je. Važno je spomenuti da su sve troje dobitnici Dekanove i Rektorove nagrade.

– Uz ocjene koje sam postigao tijekom studija, tim su nagradama uvelike pridonijeli i sportski rezultati, kao što je prvo mjesto na državnom sveučilišnom prvenstvu u nogometu te brončana medalja na europskim sveučilišnim igrama, a uz to i aktivno sudjelujem u radu Studentskog zbora fakulteta – dodao je Tomislav, a u projektima i istraživanjima sudjeluju Lara i Dario.

– Dobila sam sveučilišnu stipendiju i stipendiju zaklade GNK-a Dinamo. Nema predaje za talentirane i uspješne studente sportaše. Sudjelujem u raznim volonterskim akcijama u organizaciji fakulteta. Bila sam demonstratorica fiziologije na fakultetu. Imala sam priliku su-

djelovati u znanstvenom istraživanju koje je provodio Kineziološki fakultet. Prilikom provedbe istraživanja sudjelovala sam kao ispitanik tijekom testiranja u mačevanju te sam provodila istraživanje na drugim sportašima. Na taj sam način imala priliku vidjeti proces znanstvenog istraživanja – kazala je Lara.

Obvezna praksa

Uz teorijska znanja, studenti prolaze i obveznu praksu.

– Stvarno bih pohvalio naše profesore na fakultetu. Uz teoriju koju nas nauče, pokušaju to prikazati i praktično. Zapravo bih rekao da u kineziologiji tako i treba biti jer se radi s ljudskim tijelom, a na tako nepredvidiv “stroj” maksimalno i efikasno možeš utjecati jedino ako imaš bogato iskustvo. Praksu u stvarnim uvjetima imali smo u osnovnoj i srednjoj školi, gdje smo trebali samostalno održati sate TZK-a. Kao student sam također imao priliku sudjelovati u znanosti te izlagati radove na znanstvenim konferencijama, što sa sobom donosi stvarno vrijedno i kvalitetno iskustvo – objasnio je Tomislav.

– Praksu smo imali primarno na usmjerenju na kojem smo sudjelovali i radili u procesu kineziterapije. Osim toga, na pr-

“

Moj je posao iz snova biti profesionalna sportašica, sport je nešto što me ispunjava – ističe Lara

voj godini diplomskog studija odrađuje se praksa sata tjelesne i zdravstvene kulture u vrtiću, osnovnoj i srednjoj školi. Praksa TZK-a bazira se na tome da se tijekom nastave održi javno predavanje u osnovnoj i srednjoj školi, a tijekom ispitnih rokova moramo odraditi pet sati u vrtiću i osnovnoj školi u prva četiri razreda, te 10 sati u višim razredima osnovne škole, od petog do osmog, i u srednjoj školi – dodao je Dario.

Kako biti najbolji?

Studente smo upitali i koliko je truda, rada i odricanja potrebno za postizanje izvrsnosti.

– Potrebno je puno rada i odricanja. Budući da se uz fakultet još uvijek aktivno bavim sportom, imam malo vremena za društveni život i hobbije. Nastojim svaki slobodni trenutak

pametno iskoristiti i posvetiti ga obitelji i prijateljima. Trudim se dobro posložiti prioritete u životu i tako pokušavam održati balans između privatnog života, fakulteta i sporta – misljuje Lara.

– Rekao bih da su prve dvije godine preddiplomskog studija fizički najintenzivnije. Njih stvarno treba izdržati i biti redovit na vježbama i predavanjima. Uz to, tu su teorijski predmeti koji su nekako tradicionalno stresni studentima, kao što su Anatomija i Fiziologija 1 i 2. Dakle, treba dosta vremena posvetiti studiranju, ali, kako kažu, ono što voliš nije teško. Uz sve to nađe se vremena i za rad u sportskim klubovima, što nakon završenog preddiplomskog studija stvarno da veliki vjeter u leđa jer tada ono naučeno isprobavaš u stvarnosti i nekako počneš uživati. Što se tiče aktivnosti izvan fakulteta, trenutno radim kao trener u AFCU školi nogometa i višestranog razvoja, te još amaterski igram nogomet – objasnio je Tomislav.

I za kraj, Dario ima citat Richarda Feynmana za sve srednjoškolce koji razmišljaju o studiranju na Kineziološkom fakultetu: “Marljivo uči ono što te najviše zanima na najnediscipliniraniji, najbezobrazniji i najoriginalniji mogući način.”

UGOVOR HGK - ŽUPANIJSKE KOMORE SSPLIT I SVEUČILIŠNOG ODJELA ZA STRUČNE STUDIJE

Studenti će izrađivati poslovne planove za male poduzetnike

Studentima dajemo priliku da se potvrde i u realnom sektoru, da svoja teorijska znanja potvrde kroz izradu poslovnih planova za male poduzetnike - rekao je pročelnik Sveučilišnog odjela dr. sc. Petar Pepur

Potpisivanjem ugovora između HGK - Županijske komore Split, Sveučilišnog odjela za stručne studije Sveučilišta u Splitu i poduzetnika koji sudjeluju u projektu "Plan-Start 2024." i službeno je započela realizacija ovogodišnjeg projekta.

Projekt provode HGK - Županijska komora Split i Sveučilišni odjel za stručne studije s ciljem povezivanja malih poduzetnika sa sjedištem u Splitsko-dalmatinskoj županiji sa studentima Sveučilišnog odjela, na način da studenti izrađuju poslovne planove za tvrtke odabrane putem javnog poziva.

Kvalitetan kadar

– Ovaj projekt, koji se pokazao vrlo korisnim i za naše poduzetnike i za studente, provodimo već osmi put. Projekt predstavlja win-win situaciju, kako za poduzetnike tako i studente, jer poduzetnicima omogućava besplatno dobivanje poslovnog plana, a studentima pruža iznimnu priliku da se okuša u realnom sektoru i naučeno primijene u praksi – poručio je predsjednik HGK - Župa-

nijske komore Split **Joze Tomaš**.

Uz prvenstvenu svrhu dobivanja poslovnog plana, prijeko potrebnog i korisnog alata pri apliciranju za kredite, sredstva iz nacionalnih programa, a nerijetko i EU fondova, projekt poduzetnicima pruža i priliku za suradnju i upoznavanje kvalitetnog kadra te potencijalnih budućih zaposlenika.

Zadovoljstvo projektom

i višegodišnjom uspješnom suradnjom iskazao je i pročelnik Sveučilišnog odjela dr. sc. **Petar Pepur**.

– Upravo zahvaljujući HGK-u, mogu istaknuti da smo mi na temelju ciljeva održivog razvoja u sklopu partnerstva do cilja napravili značajan iskorak, a to je da studentima dajemo priliku da se potvrde i u realnom sektoru, da svoja teorijska znanja potvrde kroz

izradu poslovnih planova za male poduzetnike. Kroz projekt je do sada prošlo već par stotina studenata i povratne informacije su iznimno pozitivne – rekao je Pepur.

U ovogodišnjem projektu sudjelovat će predstavnici osam županijskih poslovnih subjekata iz različitih sektora, od poslovanja nekretninama, zapošljavanja strane radne snage, ribarstva, prodaje i servisa rashladne opreme, do područja kulturnih i obrazovnih politika te poljoprivrede i prehrambene tehnologije. Projekt će završiti početkom lipnja kada će na završnoj manifestaciji poduzetnicima biti svečano uručeni poslovni planovi koje su izradili studentski timovi.

D.B.

“

Projekt predstavlja win-win situaciju, kako za poduzetnike, tako i studente – poručio je predsjednik HGK - Županijske komore Split **Joze Tomaš**

VAŽNO DOGAĐANJE U BRUXELLESU

Sveučilište u Zagrebu na 'Danima UNICA-e'

U Bruxellesu su prvi put održani 'Dani UNICA-e'. Događanje je bilo otvoreno za cijelu zajednicu Network of Universities from the Capitals of Europe (UNICA-e), kao i za partnerske organizacije, europske dionike i kreatore politika, a cilj je bio napraviti značajan korak prema oblikovanju budućnosti ove mreže, posebice uoči europskih izbora 2024.

Kao dio UNICA mreže sudjelovalo je i Sveučilište u Zagrebu, odnosno predstavnici Uprave: **prof. Jurica Pavičić**, prorektor za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju, **prof. Dubravko Majetić**, prorektor za znanost, istraživanje i poslijediplomske studije i rukovoditeljica Središnjega ureda za međunarodnu suradnju **dr. phil. Branka Rošić** te kao pridruženi član predsjednica Odbora za znanost, umjetnost i međunarodnu suradnju **prof. Nina Begičević Redep**.

Na događanju su predstav-

Dani UNICA-e

UNICA

Dani UNICA-e

UNICA

ljene neke od ključnih tema, a uz raspravu se pokušalo zacrtati smjer kojim će se kretati europsko visoko obrazovanje i njegovo okruženje. Pod sveobuhvatnom temom naziva "Upravljanje budućnošću: jačanje demokracije kroz obrazovanje i istraživanje", sudionici su se susreli sa svojim kolegama te donositeljima odluka i onima koji oblikuju politiku visokoga obrazovanja u Europi. Upravo je zato i mjesto održavanja ovoga događanja bila zgrada Europskoga parlamenta u Bruxellesu. Neke od bitnih tema o kojima se raspravljalo, a od ključne su važnosti za našu zajednicu bile su: odrediti demokratsku misiju sveučilišta uoči izbora za Europski parlament ove godine, razvijati transnacionalnu suradnju u europskom obrazovanju, kreirati vizije za novu strategiju istraživanja i inovacija.

Demokracija, utemeljena na aktivnom angažmanu građana, inkluzivnosti i donošenju odluka temeljenom

na kvalitetnim informacijama, ima velike koristi od sveučilišta. Sveučilišta osnažuju pojedince pružajući im znanje, promičući vještine kritičkoga razmišljanja i potičući sposobnost značajnoga doprinosa napretku društva. Štoviše, kroz istraživanje i inovacije sveučilišta pružaju znanje za donošenje odluka utemeljeno na dokazima i razvoju politika u svrhu rješavanja društvenih izazova. Tako sjecište visokoga obrazovanja i demokracije postaje kamen temeljac za društveni razvoj i napredak.

Valja istaknuti da su na događanju kao aktivni sudionici bili i pojedini ministri nadležni za sektor visokoga obrazovanja kao npr. slovenski ministar Igor Papić, koji je naglasio politiku njegova ministarstva usmjerenu ulaganju od 3% društvenoga bruto proizvoda u istraživanje i visoko obrazovanje, odnosno politiku Vlade Republike Slovenije da sufinancira pripremu za digitalnu strategiju i

prijelaz na Society 5.0.

Osim istraživanja i inovacija, u kontekstu EU programa Erasmus+, konsenzus svih dionika skupa je da se uspješna priča Erasmus+ mobilnosti studenata i osoblja nastavlja te treba i nadalje aktivno je financirati, ali da se korigira cilj, odnosno postotak mobilnih studenata na niže realnije iznose. Što se tiče EU programa saveza europskih sveučilišta koja su u drugom ciklusnom razdoblju, postavlja se pitanje financijske održivosti saveza, ali i otvara tema akreditacije i ocjenjivanja kvalitete samih saveza, zajedničkih studija i mikroakreditacija, odnosno pravno-tehničke nadležnosti na europskoj razini.

Ovakav susret je stoga bio idealan trenutak da se iskoristi kolektivni kapacitet sveučilišta članica UNICA-e i da se glas zajednice čuje među donositeljima odluka, dionicima i partnerima u Bruxellesu, označavajući značajan korak prema oblikovanju budućnosti kojoj težimo.

ZNAČAJAN ENERGETSKI PROJEKT ZAGREBAČKOG FER-A

Umjetna inteligencija za uštede u gradskoj rasvjeti

Projekt "SmartCityLight" vodi Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, a voditelj je prof. Mario Vašak uz tehničkog voditelja izv. prof. Vinka Lešića. Vrijednost projekta je 8,375,885.04 kn, podijeljena s partnerskim poduzećem LED elektronika d.o.o.

Piše **BRANKO NAĐ**

Javna rasvjeta predstavlja dominantno zastupljenu distribuiranu infrastrukturu na području gradova, a ujedno tehnološki veoma zastarjela čija modernizacija s aspekta energetske učinkovitosti trenutno predstavlja jedno od najisplativijih ulaganja u tehnološko-ekonomskom smislu. Kao sveprisutna i nužna gradska infrastruktura troši 15 % svjetske električne energije te je ujedno tehnološki prilično zastarjela i na pragu sveobuhvatne modernizacije s aspekta energetske učinkovitosti. LED rasvjeta ima 2,5 puta manju potrošnju i 5 puta duži životni vijek od halogene rasvjete, a zbog šireg spektra poboljšava periferni vid vozača te smanjuje vrijeme reakcije kočenja za oko 25 %. Ipak, procjenjuje se da je do danas modernizirano oko 10 % postojećih rasvjetnih tijela u Hrvatskoj, što je ujedno i svjetski prosjek. S druge strane, smatra se da je LED rasvjeta zrela tehnologija, uz Kinu kao glavni konkurent u proizvodnji. Konkurentnost na zapadnom tržištu uvjetovana je stoga novim tehnološkim pomacima u smjeru smanjenje potrošnje i vremena povrata investicije, a prije svega uz nedvojbenu trend transformacije tijela javne rasvjete u komunikacijske čvorove i mrežu senzora te integracije putem ICT-a.

Daljnje optimiranje javne LED rasvjete danas je usmjereno na daljinsko upravljanje i dinamičku prilagodbu mikrolokacijskim uvjetima što ujedno otvara značajne dodatne mogućnosti za smanjenje potrošnje energije. Istovremeno, odabir javne rasvjete kao infrastrukturne okosnice za ostvarenje komunikacije različitih senzora i podsustava gradske infrastrukture, kao što su energetski, cestovni, pješački i informacijski promet te meteorološki uvjeti, nazire se kao jedan od izglednih modela za stvaranje temelja pametnih gradova.

Prijave europskom patentnom uredu

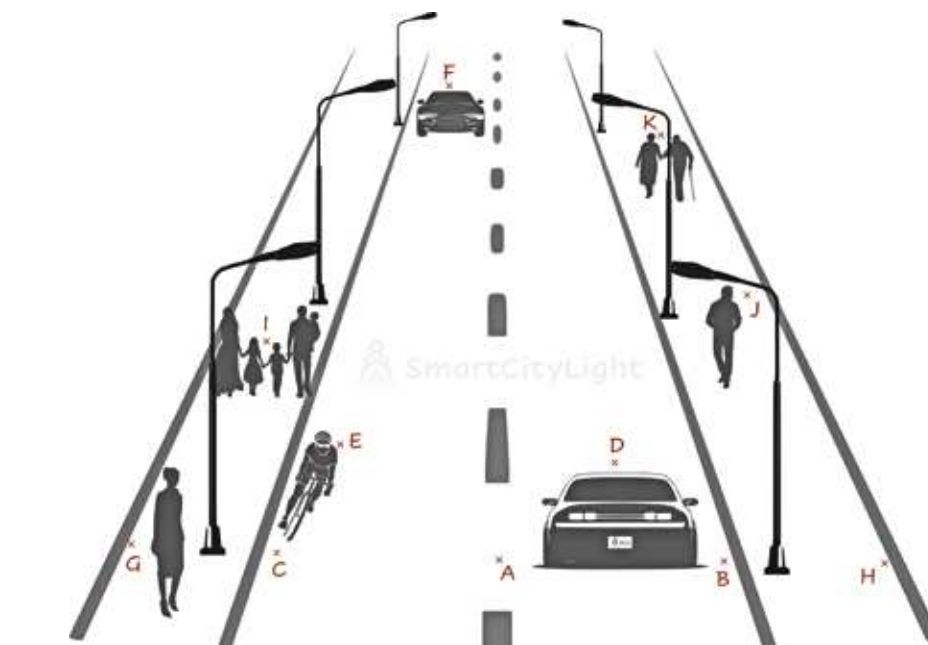
U okviru projekta "Inteligentna i modularna platforma za upravljanje i nadzor sustava javne rasvjete pametnog grada – SmartCityLight" (<https://www.fer.unizg.hr/smartcitylight>) koji je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj kroz Operativni program konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. (KK.01.1.1.07.0032) i u provedbi Ministarstva znanosti i obrazovanja, prikupljeni su stvarni mikrolokacijski uvjeti u Sisku kao gradu koji je prvi uveo LED rasvjetu i danas ima više od 11.000 LED lampi umreženih u središnji digitalni sustav. Projekt "SmartCityLight"

vodi Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, a voditelj je prof. dr. sc. Mario Vašak uz tehničkog voditelja izv. prof. dr. sc. Vinka Lešića. Vrijednost projekta je 8,375,885.04 kn, podijeljena s partnerskim poduzećem LED elektronika d.o.o. Za projektno istraživanje podnesene su dvije patentne prijave ispred Europskog patentnog ureda.

– Mikrolokacijski uvjeti u Sisku podrazumijevaju gustoću cestovnog prometa, pješačke sa svojstvenim demografskim obilježjima te vremenske uvjete za nekoliko odabranih reprezentativnih ulica u gradu. Praćenje podataka provedeno je tijekom ljetnog, zimskog i prijelaznog režima, radnih i neradnih dana te različitih vremenskih trenutaka u danu i različite tipične prometne gustoće na temelju povijesnih podataka koje su dostupne partneru LED elektronika d.o.o. s različitih lokacija gdje ima instaliranu opremu. Na temelju povijesnih podataka i korištenjem neuronskih mreža načinjene su predikcije budućih kretanja na temelju kojih se definiraju veći broj scenarija za osvjetljenje, a zatim dinamički prilagođava količina potrebnog osvjetljenja. Time se smanjuje osvjetljenje kada uistinu nije potrebno na ulici, a znanstvena literatura navodi potencijalno ostvarene uštede i do 50 posto, objašnjava za Universitas prof. dr. sc. Mario Vašak.

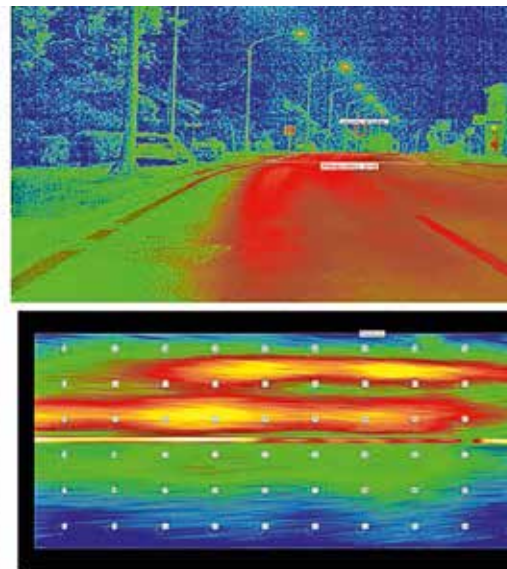
Istovremeno, osim osiguravanja ušteda načinjeni su i algoritmi koji povećavaju kvalitetu osvjetljenja i usmjeravaju cijeli sustav da u središte stavlja društveni karakter te ima značajan utjecaj na gradove sa

SCL drawing

Mjerenje rasvjete po gradu

Vinko Lešić FOTO CETKOVIC

Mario Vašak FOTO CETKOVIC

socioekonomskog stajališta jer se direktno dotiče samih korisnika, od sigurnosnih utjecaja do potencijalno boljih rješenja u prometnoj infrastrukturi i racionalizaciji utrošenog vremena i financijskih resursa, a također otvara i brojne vizualne mogućnosti. Ulica je podijeljena na segmente od četiri lampe i u svakom segmentu definirane su proizvoljne točke od interesa, na slici ilustrativno navedene oznakama A-K.

Edukacija u svrhu energetske učinkovitosti

U svakoj točki, modelira se rasprostiranje svjetlosti iz svakog pojedinog svjetlosnog izvora pristupom praćenja izravnih i reflektiranih zraka svjetlosti (eng. ray-tracing) čime je moguće točno odrediti količinu svjetlosti u svakoj pojedinoj točki, a time i postići upravo odabranu željenu vrijednost. Na ovaj način, istovremeno se optimizira cijeli trodimenzionalni prostor i postiže kompromis između željenog osvjetljenja u pojedinim točkama interesa. Moguće je na isti način definirati i točke interesa u kojima se svjetlost želi potpuno smanjiti da bi se izbjeglo svjetlosno zagađenje. Kompromisu su pridruženi težinski koeficijenti koji definiraju prioritete pojedinih točaka i željenog osvjetljenja, a mogu ih definirati sami korisnici, gradska poduzeća ili vanjski subjekti koji održavaju rasvjetu. Sve zajedno, dinamički se mijenja u prostoru i vremenu s obzirom na ranije spomenute mikrolokacijske uvjete. Segmenti ceste od posebnog interesa, kao što je blizina škole, bolnice ili prometnog čvora, mogu imati različito definirane točke i pri-

Terensko istraživanje

oritete u odnosu na sporedne ulice i pješačke zone.

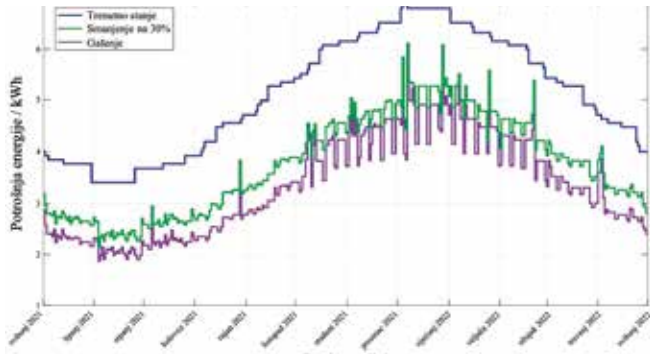
Sustav nudi značajne mogućnosti informiranja cijele gradske populacije te edukacije u smjeru energetske učinkovitosti. Projektom, diseminacijom i proizvodom očekuje se značajno utjecati na gradsku kulturu, podizanje razine svijesti o zelenoj energiji i učinkovitom radu različitih sustava, prometnoj kulturi te podizanje osjećaja izravnog utjecaja na povećanje kvalitete života i čuvanje okoliša. Napredno, cjenovno-optimalno upravljanje sustavom gradske rasvjete i integracije podataka o gradskoj infrastrukturi također stvara temelj za transformaciju prema sigurnom i odgovornom društvu.

Od izv. prof. Vinka Lešića saznajemo da istraživački tim projekta "SmartCityLight" provodi eksperimentalnu fazu demonstracije rješenja na odabranim lokacijama u gradu provodeći mjerenja osvijetljenosti ceste u različitim vremenskim uvjetima i režimima rada, istovremeno anketirajući stanovnike o zadovoljstvu rasvjete, željama i navikama, a zatim i informirajući o dobivenim rezultatima:

– Mišljenje korisnika o potrebnoj količini osvijetljenja osnovna je polazna točka te ujedno i vrlo subjektivna. Već na samom početku projekta, anketiranje je pokazalo da većina stanovništva smatra da bi smanjenje svjetlosnog zagađenja, a zatim i povećanje energetske učinkovitosti trebali biti jasni prioriteti za optimizaciju te prihvaćaju kompromis u odnosu na osiguranu količinu osvijetljenja - ističe Lešić.

Uzimajući sve u obzir, načinjen je veliki broj scenarija koji, ovisno o pragovima vrijednosti vezanim uz vremenske uvjete kao što su vidljivost, temperatura i padaline koji definiraju snijeg, kišu u maglu, zatim gustoću prometa na cesti te broj i karakteristiku pješaka, kao što su dobne skupine, problemi s vidom ili kretanjem. Scenariji kreiraju profil osvijetljenja ovisno o trenutku u danu i definiraju potrebnu količinu osvijetljenja.

Na priloženom grafu prikazana je simulacija na razini jedne godine za Ulicu Kralja Tomislava uz 100 lampi i stvarne prikupljene uvjete: gustoću prometa dobivenu iz navigacijskih servisa, vremenske uvjete dobivene iz mjerenja na lokaciji te karakteristike pješaka dobivenih anketiranjem. Plava krivulja predstavlja trenutni profil moderne visokoeffikasne LED rasvjete koji je prisutan na lokaciji, a ovisno o kategoriji

ji prometnice, u sumrak i zoru svijetli većim intenzitetom nego tijekom kasnih noćnih sati. Ujedno pokazuje i ovisnost potrošnje o duljini trajanja noći u ljetnim i zimskim režimima. Ljubičasta krivulja predstavlja scenarij potpunog gašenja rasvjete kada nema nikoga na cesti, a time i teoretski maksimum mogućih ušteda koje u ovom slučaju iznose 35 % u odnosu na trenutno stanje. Realniji scenarij smanjenja osvijetljenja na 30 % kada nije potrebno (nema nikoga na cesti) prikazan je zelenom krivuljom i osigurava uštede od 27 % u odnosu na trenutno stanje.

Gašenje rasvjete na praznoj cesti

Trenutno se procjenjuje da je svega oko 1 % svjetske rasvjete umreženo s neakvim centralnim sustavom za da-

ljinsko upravljanje. Paralelni trend interneta stvari (IoT) i teme rasprostranjene mreže senzora usmjerene ka podizanju kvalitete života (mjerenje UV zračenja, alergena, ispušnih plinova, buke i dr.) također pronalaze svoje područje u domeni pametnih gradova procjena je da će se ova dva puta susresti u bliskoj budućnosti, a gradska rasvjeta poslužiti kao platforma za implementaciju. S tim ciljem, industrijski partner dizajnirao je elektroničke uređaje koji se mogu priključiti na postojeće suvremene LED lampe koristeći standardizirane dostupne priključke, a koji lampu bilo kojeg proizvođača pretvaraju u inteligentni čvor povezan sa središnjim sustavom za daljinsko upravljanje i otvaraju put spomenutim inteligentnim upravljačkim algoritmima za optimizaciju rasvjete u gradu.

U Hrvatskoj je u zadnje 3 godine zamijenjeno 10 % LED rasvjetnih tijela, a u idućih 5 godina očekuje se zamijeniti preko 80 % rasvjetnih tijela novom LED tehnologijom što je gotovo u koraku sa svjetskim prosjekom. U tom smjeru, Milano je 2015. godine započeo zamjenu 14.000 rasvjetnih tijela, u Los Angelesu gotovo jednaka brojka zamjene rasvjetnih tijela dovršena je 2013. godine, u New Yorku 250.000 u 2014. godini, u Buenos Aires 125.000 postojećih rasvjetnih tijela od 2014. godine.

“

Za projektno istraživanje podnesene su dvije patentne prijave ispred Europskog patentnog ureda

FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA I FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Promovirani novi inženjeri Studija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora

Svečana promocija šeste generacije inženjera prvostupnika energetske tehnologije, koji su završili jedinstven studijski program Sveučilišta u Zagrebu, održana je u Kući umjetnosti Arsen u Šibeniku

Promociji 12 inženjera prvostupnika nazočili su gradonačelnik Šibenika **Željko Burić** te njegov zamjenik **Danijel Mileta**, a povjerenstvo za promociju činili su rektor Sveučilišta u Zagrebu **Stjepan Lakušić**, dekan FER-a **Vedran Bilas**, dekan FSB-a **Zdenko Tonković** i privremeni voditelj Studija **prof. Bojan Trkulja**.

“U Europskoj godini vještina poseban naglasak stavljamo na unaprjeđenje ovog studija. Inovativan, okrenut potrebama industrije, integriran u lokalnu i regionalnu zajednicu, smješten u centru razvoja hrvatske zelene energije, ovaj studij služi kao primjer dobre prakse za razvoj zanimanja budućnosti i ostvarivanje ključnih rezultata klimatski neutralne budućnosti”, naglasio je dekan FER-a Bilas.

“Ovo je sveučilišni prijediplomski studij nakon kojega naši studenti mogu nastaviti akademski put na diplomskim programima na FER-u i FSB-u ili se zaposliti u brzo rastućim granama privrede vezanim uz zelenu tranziciju”, istaknuo je Trkulja, privremeni voditelj Studija, postavivši: “Smanjenje emisija stakleničkih plinova ključno je za ograničavanje globalnog zagrijavanja i minimiziranje štetnih posljedica na okoliš, društvo i ekonomiju. Obnovljivi izvori energije, poput solarne, vjetrene i hidroenergije, nude čistu alternativu fosilnim gorivima, a pomažu smanjiti i ovisnost o uvozu fosilnih goriva, što povećava energetske sigurnost mnogih zemalja. Povećana investicija u obnovljive izvore energije potiče razvoj novih tehnologija, stvarajući nove poslovne prilike i radna mjesta u sektorima poput inženjeringa, proizvodnje opreme, instalacija, održavanja i istraživanja.”

“Grad Šibenik svoju budućnost temelji na razvoju visokoškolskog obrazovanja i implementaciji novih tehnologija te je svečana promocija prvostupnika inženjera energetske tehnologije, koji su završili Studij energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora u Šibeniku, poseban trenutak za sve nas i korak naprijed k tom cilju. Šibenskim studentima na raspolaganju je novi studentski dom, organizirana studentska prehrana i javni gradski prijevoz te visoka razina studentskog standarda, pa su i to čimbenici kojima naša sredina dokazuje opredijeljenost prema razvoju visokog školstva i znanosti”, podijelio

Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu

FER SUZ

Luka Amanović, student

FER SUZ

Promovirani prvostupnici

FER SUZ

je s okupljenima gradonačelnik **Burić** te uputio čestitke svim promoventima, njihovim obiteljima i profesorima. Promoventima je na uspehu čestitao i rektor Sveučilišta u Zagrebu **Stjepan Lakušić** te je podijelio:

–Na Sveučilištu gradimo čvrstu vezu s gospodarstvom jer se kroz međusobnu suradnju dobivaju ideje za istraživanja koja urode novom tehnologijom ili inženjerskim rješenjem, a to sve dovodi do podizanja konkurentnosti gospodarstva i akademske zajednice. Promjene se danas kreću velikom brzinom, a energetika, elektrotehnika, strojarstvo, klimatske promjene, energetska učinkovitost i moderne energetske tehnologije u najvećoj mjeri

utječu na ove promjene. Pri tom najznačajniju ulogu imaju četiri komponente: čovjek, tehnologija, materijal i novac. Dobro odabrani elementi dat će najbolji rezultat, a najvažniji je ipak čovjek, odnosno stručnjak sa specifičnim znanjima i kompetencijama koje se stječu upravo na ovakvim studijskim programima.”

Prvostupnici inženjeri nakon završetka ovog studija mogu se zaposliti na brojnim poslovima povezanim s održivom, odnosno “zelenom” energetikom, pri čemu treba znati da se trenutačno, u skladu s #NextGenerationEU i #EUGreenDeal, u Hrvatskoj, ali i u cijeloj Europi otvara izuzetno velik broj inovativnih i dobro plaćenih radnih mjesta.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

E-tečaj hrvatskoga jezika HiT-1

Povjerenstvo za odabir stipendista Sveučilišta u Zagrebu za e-tečaj hrvatskoga HiT-1 odabralo je 10 kandidata, odnosno dobitnika stipendije za e-tečaj u akademskoj godini 2023./2024.

PIŠE **MARIJA BOŠNJAK**

U današnje je vrijeme, posebno tijekom pandemije i nakon nje, e-nastava hrvatskoga kao inoga (drugoga, stranoga, nasljednoga, srodnoga...) jezika postala sastavni dio obrazovanja. Međutim, 2008. godine kada se začela pomisao o izradi e-tečaja za hrvatski kao inijezik, većini se ta ideja činila pomalo apstraktnom i nezamislivom. No **Hrvatska matica iseljenika** na poticaj njezine tadašnje ravnateljice **Danire Bilić**, **Sveučilište u Zagrebu** i **Sveučilišni računski centar Srce** u ožujku 2008. godine započeli su pripremati Hrvatski internetski tečaj HIT-1.

Sveučilište i HMI već više od 30 godina zajedno organiziraju Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture, tako da se njihova uspješna suradnja nastavila i ovim projektom kao jednom od djelatnosti Sveučilišne škole. Iako do tada nije imao nikakva iskustva izrade i organiziranja e-tečaja, stručni tim (prof. dr. sc. **Zrinka Jelaska**, prof. dr. sc. **Lidija Cvikić**, dr. sc. **Marija Bošnjak** i dr. sc. **Zrinka Kolaković**) potaknut dugogodišnjim znanstvenim, stručnim i predavačkim iskustvom, kao i željom da se što većem broju hrvatskih iseljenika omogućiti učenje hrvatskoga, oblikovao je silab tečaja, izradio materijale i unio ih u sustav za e-učenje MoD te svih ovih godina izvodi nastavu uživo, a njima su se tijekom godina pridružili još neki predavači iz Sveučilišne škole. Tečajem se željelo omogućiti učenje hrvatskoga jezika svima koji to žele, a koji nisu u mogućnosti doći u Hrvatsku ili nemaju organizirane tečajeve jezika u svojim zemljama.

Od samoga su početka u projekt uključeni i **Ministarstvo znanosti i obrazovanja**

te **Srce**, koje je tih godina osnovalo Centar za e-učenje koji pruža potporu svim članovima akademske zajednice, pa je za potrebe e-tečaja HiT-1 prilagodio postojeću inačicu Moodlea novim potrebnim modulima, organizirao radionice za osposobljavanje stručnoga tima, a svih ovih godina pruža i stalnu tehničku podršku e-tečaju HiT-1 pa je HiT jedan od njihovih najdugovječnijih e-projekata učenja jezika.

Od prvoga probnoga proljetnoga e-tečaja HiT-1 2011. godine do danas uspješno je provedeno 27 semestara, nastavu je pohađalo više od 340 polaznika iz 56 zemalja, a održano je više od 8 000 sati individualne nastave uživo. Upravo je u tijeku 28. semestar (4. ožujka – 26. svibnja 2024.) koji pohađa 20 polaznika (među kojima je 5 stipendista Sveučilišta u Zagrebu i 5 Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan RH) iz 11 zemalja. Na kraju tečaja svi polaznici koji polože završni pismeni i usmeni ispit dobivaju diplomu koju potpisuje rektor Sveučilišta u Zagrebu i voditeljica Sveučilišne škole te dvojezični prijepis ocjena.

Tečaj je oblikovan tako da su u e-sustavu izrađene brojne različite aktivnosti za samostalan rad, a osim toga svaki polaznik ima 24 sata individualne nastave uživo koja prati njegove potrebe i mogućnosti što znači da se nastava organizira i prilagođava svakome ponaosob.

Nastava uživo pokazala se iznimno važnim dijelom programa jer su aktivnosti u e-sustavu dovoljne tek onima koji samo žele naučiti nekoliko novih izraza na inome jeziku. Međutim, ako žele govoriti hrvatski i razvijati sve jezične djelatnosti, aktivnosti bez razgovora s nastavnikom nisu dovoljne, posebno ne hrvatskim potomcima koji žele čuti živu hrvatsku riječ i razgovarati na jeziku svojih predaka, a mnogima je od njih to jedina prilika za razgovor s izvornim govornicima hrvatskoga. Budući da polaznici dolaze iz različitih dijelova svijeta, nastavu uživo nije lako organizirati zbog različitih vremenskih zona, stoga se održava od 7 sati ujutro do 22 sata navečer.

Jesús Tomás Fluss Sirich (Argentina) - stipendist Sveučilišta u Zagrebu 2023.

PRIVATNI ALBUM

Koliko je nastava uživo važna svjedoče i sami polaznici u svojim evaluacijama na kraju tečaja:

P 1: *Mislim da je ovo sjajan tečaj. Ima znatno više sadržaja nego što sam očekivala od online tečaja, a s obzirom na to da sam imala nastavu uživo dvaput tjedno, osjećala sam se kao da sam bila na nastavi u razredu. Ovaj je oblik učenja idealan za ljude koji rade, studiraju ili nemaju novaca i vremena*

da odu u Hrvatsku.

P2: *Na kraju svakoga sata uživo osjećao sam se sretno i ostvareno. Zahvaljujući ovom tečaju, osjećam se samouvjerenije u govoru i čitanju na hrvatskome. Ovo je moj treći tečaj hrvatskoga jezika i bio je najbolji koji sam dosad pohađao. Promovirat ću ga među našom dijasporom u Južnoj Americi.*

Glavna je, katkada i jedina, primjedba u ocjenama polaznika nepostojanje takvih tečajeva za više razine jer većina želi nastaviti učiti. Kako bi im se pružila prilika za nastavak učenja, od jeseni 2011. godine organizira se i Individualni e-tečaj Hej za sve koji su završili e-tečaj HiT-1, ali i za sve čija je razina znanja viša od početničke.

Od 2015. Središnji državni

ured za Hrvate izvan RH za e-tečaj HiT-1 dodjeljuje 10 stipendija godišnje (po 5 za oba semestra), a od 2022. stipendije za Hrvate iz Južne Amerike dodjeljuje i Sveučilište u Zagrebu. Koliko našim sti-

Bernardo Pehar (Urugvaj) - stipendist Sveučilišta u Zagrebu 2024.

PRIVATNI ALBUM

pendistima iz dijaspore znači stipendija i mogućnost učenja jezika svojih predaka, možete zaključiti iz njihovih izjava:

The scholarship was without doubts one of the best ways to learn Croatian. Even though it can be a hard language to learn, the teachers were super enthusiastic and helpful. After the course, I came to Croatia and I was already speaking a little bit, everyone I met, especially my relatives were surprised by how much Croatian I could speak. Therefore, thank you a lot University of Zagreb for this opportunity, the e-course HiT-1 prepared me for my arrival and life in Croatia.

Bernardo i Marija tijekom nastave uživo:

I am very excited to start the HiT-1 course since learning Croatian language has always been one of my biggest dreams, therefore I am very thankful to the University of Zagreb for this opportunity. I expect this course to be the beginning of the journey towards that dream of being able to speak the language of my father and my grandparents, and in this way be able to get a little bit closer to my roots.

Osim što se ovim programom doprinosi očuvanju nacionalnoga i kulturnoga identiteta i promicanju hrvatskoga jezika i kulture u inozemstvu, mrežno je poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika u virtualnome okruženju (Bošnjak 2010; Cvikić i sur. 2012; Bošnjak, Kolaković 2013; Bošnjak, Jelaska 2016; Kanajet Šimić, Bošnjak 2020; Bošnjak, Kolaković 2022...), a e-poučavanje i e-učenje hrvatskoga kao inoga jezika na e-tečaju HiT-1 bilo je i tema prvoga doktorskoga rada na tu temu u Hrvatskoj, čija je autorica Marija Bošnjak (2022) ujedno i prva službeno zaposlena e-lektorica hrvatskoga kao inoga jezika na Sveučilištu u Zagrebu, a time i u Hrvatskoj.

KINEZIOLOŠKI FAKULTET U SPLITU

Predavanje proslavljenog trenera Pere Kuterovca

U sklopu obilježavanja 70 akademskih godina Kineziologije u Splitu, Kineziološki fakultet započeo je s brojnim aktivnostima, pa je tako ove srijede održano prvo pozvano predavanje na kojem je gostovao proslavljeni kondicijski trener dr. Pero Kuterovac. Osim što je aktualni izbornik plivačke reprezentacije Hrvatske, Pero Kute-

rovac je zadužen za kondicijsku pripremu brojnih sportaša, od našeg NBA igrača Bojana Bogdanovića, boksača Filipa Hrgovića, veslača Damira Martina te, dakako, možda i aktualnih svjetskih prvaka – vaterpolske reprezentacije Hrvatske. Glavna predavaonica Kineziološkog fakulteta bila je tijesna za sve zainteresirane studente,

alumnije, nastavnike i sportaše koji su došli poslušati predavanje na temu "Kondicijska priprema svjetskih prvaka". U sat i pol Pero Kuterovac predstavio je cijeli proces koji je prethodio Europskom i Svjetskom prvenstvu, koja su se ove godine zbog niza okolnosti organizirala sa samomjesec dana razmaka. Od same organizacijske strukture

stožera reprezentacije, provedenih testiranja, periodizacije i kontrole treninga do praktičnih savjeta po pitanju upravljanja cijelog procesa izvan strogo kineziološkog aspekta, slušatelji su iz prve ruke dobili zanimljive i vrijedne informacije.

Svoj boravak u Splitu Pero Kuterovac je upotpunio i radnim okruglim stolom s nastav-

nicima fakulteta na kojem se raspravljalo o trenutnom stanju u struci, mogućnosti implementiranja prakse kroz studiranje te potencijalnom prostoru za unaprjeđenje nastavnog programa.

Pozvana predavanja na Kineziologiji nastavljaju se gostovanjem još jednog velikana hrvatskog sporta – Joška Vlašića.

ŠIME VERŠIĆ

Prvo pozvano predavanje

Promocija polaznika sveučilišnih studija

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE ‘DR. FRANJO TUĐMAN’ Akademska promocija polaznika sveučilišnih studija

Promovirano je ukupno 107 polaznika 15. i 16. naraštaja kadeta diplomskih studija te 15., 16. i 17. naraštaja prijediplomskih studija, od čega je 28 žena te 11 stranih polaznika

Piše **MAJA ŽEPEC**

Na Hrvatskom vojnom učilištu ‘Dr. Franjo Tuđman’ održana je akademska promocija polaznika diplomskih i prijediplomskih sveučilišnih studija Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje. Promovirano je ukupno 107 polaznika 15. i 16. naraštaja kadeta diplomskih studija te 15., 16. i 17. naraštaja prijediplomskih studija, od čega je 28 žena te 11 stranih polaznika, i to devet polaznika iz Bosne i Hercegovine, jedan polaznik iz Crne Gore te jedan polaznik s Kosova. Svečanoj promociji nazočio je izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, potpredsjednik Vlade i ministar obrane **Ivan Anušić**, izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora i saborski zastupnik **Ante Deur**, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske admiral **Robert Hranj**, generalni vikar Vojnoga ordinarijata **don Marko Medo**, rektor Sveučilišta u Zagrebu **Stjepan La-**

kušić, zapovjednik Hrvatskoga vojnog učilišta “Dr. Franjo Tuđman” general-bojnik **dr. sc. Slaven Zdilar** te dekan HVU-a brigadir **dr. sc. Andrija Kozina**, te rektor Sveučilišta obrane i sigurnosti **prof. Ivica Lučić**. Svečanost su svojim prisustvom uveličali i bivši zapovjednici Hrvatskoga vojnog učilišta, zapovjednici i predstavnici glavnih zapovjedništava Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva, Zapovjedništva za potporu i Zapovjedništva specijalnih snaga te generali Oružanih snaga, predstavnici Vojno-diplomatskoga zbora, prorektori, dekani, prodekani i profesori, časnici, dočasnici, službenici i namještenici Oružanih snaga te svi ostali cijenjeni gosti. Na početku svečanosti gostima se obratio zapovjednik Hrvatskoga vojnog učilišta “Dr. Franjo Tuđman” general-bojnik **dr. sc. Slaven Zdilar**, čestitao je kadetima te zahvalio profesorima i predavačima koji su ih vodili kroz studijske godine, kao i obitelji-

Prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu

ma i prijateljima koji su ih podržavali na ovom putu, nakon čega je prikazan kratki film o njihovom životu i školovanju. Uslijedio je govor rektora Sveučilišta u Zagrebu **prof. dr. sc. Stjepana Lakušića** koji je naglasio kako je ulaganje u znanost upravo investicija u budućnost i da promovirani kadeti predstavljaju stup visokoga obrazovanja i istraživanja u području obrane i sigurnosti. Naglasio je da su svojom marljivošću i ustraj-

nošću pokazali da su sposobni obnašati časničke dužnosti, ali prije svega da je njihova zadaća čuvati mir i slobodu u domovini i svijetu, te je na kraju odao priznanje njihovom marljivom radu i predanosti i poručio: “Završili ste važno poglavlje u svojim životima i sada ste dio nasljeđa Sveučilišta u Zagrebu.” Nakon prigodnoga govora rektoru se na pozornici pridružio i dekan HVU-a brigadir **dr. sc. Andrija Kozina** te

je održana svečana ceremonija polaganja prisega akademskih građana, a odmah zatim i dodjela diploma promoventima. Uslijedio je govor načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske admirala Roberta Hranja koji je čestitao kadetima na postignuću i akademskom priznanju kazavši kako im ova diploma treba biti poticaj za daljnje uspjehe i napredovanje u Hrvatskoj vojsci. “Kako bi bili spremni suočiti se sa sigurnosnim i drugim izazovima jer se svijet neprestano mijenja, potrebno je primijeniti nove doktrine i taktike, trebati biti osposobljeni, obučeni i kontinuirano proučavati vojnu znanost i umijeće”, istaknuo je admiral Hranj te zahvalio akademskoj zajednici na doprinosu u uspostavi vojnostudijskih programa za potrebe Hrvatske vojske i Sveučilišta za obranu i sigurnost. Na kraju je govor održao i izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, potpredsjednik Vlade RH i mini-

star obrane **Ivan Anušić** koji je kadetima i njihovim obiteljima čestitao na promociji te zahvalio na trudu i odabiru da postanu pripadnici Hrvatske vojske. “Vi ste najbolje što država Hrvatska ima i morate biti ponosni na činjenicu da ste nasljednici pobjedničke Hrvatske vojske”, istaknuo je te ustvrdio kako su Hrvatska vojska, hrvatske kadetkinje i kadeti, koji će u budućnosti voditi Oružane snage, isto kao i ljudi koji danas vode Oružane snage RH, razlog zašto hrvatski narod uvijek ima najviše povjerenja upravo u Hrvatsku vojsku. “Vi ste nasljednici svakog poginulog heroja i svakog preživjelog branitelja koji je svojom hrabrošću, smjelošću i ljubavlju prema domovini izborio neovisnu, slobodnu i samostalnu Republiku Hrvatsku. Vi nosite istu odoru kao što su nosili oni, vi nosite isto znakovlje kao što su nosili oni. Na vas gledamo kao na nekoga koji nosi taj plamen koji je zapaljen 1990. godine dalje u budućnost Hrvatske i hrvatskog naroda”. Ministar je na kraju u kontekstu specifičnosti vojničkog poziva poručio kadetima: “Ovo je poziv, a ne posao. Viste taj poziv osjetili i zato ste danas ovdje. Budite domovini vjerni i neka vas na putu koji je pred vama čuva i pazi dragi Bog.” Podsjetimo, sveučilišni studiji Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje razvijeni su u suradnji Oružanih snaga RH i Sveučilišta u Zagrebu, a prvostupnike nakon završetka ovih studija čeka posao u postrojbama Oružanih snaga RH na mjestima prvih časničkih dužnosti. Studij Vojnoga inženjerstva primarno je usmjeren na tehničko područje, a studij Vojnoga vođenja i upravljanja primarno je usmjeren na društveno područje. Oba sveučilišna prijediplomska studija traju osam semestra ili četiri godine. Završetkom ovih studija stječe se akademski naziv prvostupnika izabranoga studijskog programa i prvi časnički čin poručnika. Za glazbeni dio svečanosti zaslužni su bili Simfonijski puhački orkestar Hrvatske vojske i solistica **Barbara Suhodolčan**.

FAKULTETU FILOZOFIJE I RELIGIJSKIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Konferencija ‘Emocije i motivacija – pokretala ponašanja’

Piše **MARINA NOVINA**

Na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu održana je Međunarodna znanstvena konferencija “Emocije i motivacija – pokretala ponašanja”. Konferenciju su organizirali Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Institut sv. Tome Akvinskog iz Zagreba, Institut društvenih nauka iz Beograda, Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Uniwersytet Ignatianum w Krakowie. Tom je prigodom obilježen Dan Instituta sv. Tome Akvinskog, povodom 750. obljetnice smrti sv. Tome Akvinskoga (7. 3. 1274.). Svrha Instituta je interdisciplinarno proučavati i poučavati misao sv. Tome Akvinskog u dijalogu sa suvreme-

nom kulturom i znanostima. O pitanjima poput: Što pokreće čovjekovo ponašanje? Zašto radimo ono što radimo? Koja je veza između vjerovanja i emocija? Jesu li um i emocije isključivi? Kako emocije oblikuju društvenu stvarnost? Koja je uloga motivacije i emocija u psihijatriji i psihoterapiji? O vezi emocija, motiva, uma, volje, osobe, zajednice, terapeuta, pacijenta, na konferenciji je govorilo preko četrdeset stručnjaka s područja filozofije, teologije, psihologije, edukacijsko-rehabilitacijskih znanosti i iz više psihoterapijskih perspektiva. Među predavačima su bili stručnjaci iz Hrvatske, Poljske, Srbije, Bosne i Hercegovine, te iz Sjedinjenih Američkih Država. Program konferencije obogatila su i tri pozvana predavanja iz filozofske, psihijatrijske i psihološke perspektive. **Dr. sc.**

Izv. prof. Martin F. Lynch

FFRZ SUZG

Filip Grgić, s Instituta za filozofiju u Zagrebu, održao je izlaganje na temu “Slabost volje i nemar”; **prof. Marijana Braš**, prim. dr. med. i **prof. Veljko Đorđević**, prim. dr. med. s Medicinskog fakulteta u Zagrebu izložili su temu “Let od kulture bolesti do kulture zdravlja –

emocije, motivi i komunikacija”, dok je **izv. prof. Martin F. Lynch** s Warner School of Education, University of Rochester, New York, izložio rad na temu “Razumijevanje organizmičkih procesa: uloga osnovnih psiholoških potreba u motivaciji i dobrobiti”.

U prigodnom dijelu, u prvom dijelu konferencije, ravnatelj Instituta sv. Tome Akvinskog **prof. Anto Gavrić**, s Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, održao je izlaganje “Toma Akvinski o emocijama kao pokretačkoj snazi i njihovom utjecaju na promjene tijela”; **dr. sc. Predrag Milidrag**, s Instituta društvenih nauka iz Beograda, izložio temu “Uloga mislilačke moći u oblikovanju praktičkog silogizma kod Akvinca”, a **prof. Ivan Koprek**, s Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, održao izlaganje na temu “Imamo li pravo na ljutnju? Aristotel o afektima i ljutnji”. Jezici konferencije bili su hrvatski i engleski, te vjerujemo da će objavljeni radovi o temama izlaganim na konferenciji obogatiti i globalnu i lokalnu zajednicu uključenu u znanstvena istraživanja ili psi-

hoterapijski rad s emocijama i motivacijom i tako doprinijeti podizanju kvalitete mentalnoga zdravlja u zajednici. Međunarodna znanstvena konferencija “Emocije i motivacija – pokretala ponašanja” jedna od triju aktivnosti kompetitivnoga projekta Sveučilišta u Zagrebu “Što pokreće čovjekovo ponašanje?” kojem je nositelj Fakultet filozofije i religijskih znanosti, a suorganizatori su Institut sv. Tome Akvinskog, Amigdala Centar za propeutiku psihoterapije i Dominikanski samostan bl. Augustina Kažotića u Zagrebu. Više detalja o projektu i projektnim aktivnostima “Škola emocija i motivacije”, te korizmenim tribinama “Pokrenuti odozgor – emocije, motivacija i religija” dostupno je na mrežnoj stranici Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

DR. SC. MARINA PERIĆ KASELJ,
INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE
MIGRACIJA

Hrvatska sve više uviđa potencijal u USELJAVANJU POTOMAKA ISELJENIKA

Dr. sc. Marina
Perić Kaselj

Nikad nije prekasno! Potrebno je poboljšati i pojačati komunikacijske kanale, protok informacija i vratiti povjerenje dijaspori i domovine - ističe za Universitas ravnateljica Instituta za istraživanje migracija **Marina Perić Kaselj**

RAZGOVARAO **BRUNO BOGOVIĆ**
SNIMIO **BRANKO NAD**

Odlasci Hrvata iz domovine na privremeni rad u inozemstvo ("trubuhom za kruhom") ili pak trajno fenomen su ovih prostora, a traju i više od jednog stoljeća. Svjedoci smo i recentnog vala odlaska mladih, ali i čitavih obitelji u Njemačku, Austriju, Irsku, dok je u prethodnim vremenima odlazak nerijetko podrazumijevao i udaljenije dijelove svijeta – Sjedinjene Američke Države, Latinsku Ameriku ili Australiju. Hrvatska država time nije izgubila samo ljudski (populacijski) potencijal, nego i onaj kreativni, gospodarski, sve što pridonosi razvoju i boljitku života. Posljedice svih migracijskih valova Hrvata itekako se razpoznaju u današnjoj Hrvatskoj. Kumulativni problemi koji će se trebati riješiti jesu neravnomjeran regionalni razvoj, zapušteni predjeli države, a posebice demografska problematika.

Što hrvatska država (vlast) po tom pitanju treba učiniti, gdje pronaći i odakle može privući populacijski iseljenički potencijal, pitali smo ravnateljicu Instituta za istraživanje migracija (IMIN) i naslovnu izvanrednu profesoricu na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu Marinu Perić Kaselj.

Djelatnosti toga zagrebač-

kog instituta šireg su djelo-kruga od ostalih. Djelatnici IMIN-a na znanstveno-analičkoj razini nastoje povezati sponu domovinske i iseljene Hrvatske, akumulirati znanja o sociopolitičkim uvjetima i posljedicama migracijskih tijekova, dotiču se pitanja oblikovanja etničkog razvitka, kao i oblika identiteta – jednog od ključnih društvenih pitanja u ranoj prvoj polovini 21. stoljeća.

Za početak, recite nam što je utjecalo na vaš profesionalni znanstveno-nastavni razvoj?

– Prije svega završila sam jednopredmetni studij sociologije, znanstveni smjer na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Devedesetih godina prošlog stoljeća bila sam aktivna u Hrvatskoj akademskoj zajednici, u to vrijeme najznačajnijoj studentskoj organizaciji u Hrvatskoj, koja je osnovana s ciljem promicanja i razvitka visokog obrazovanja, kao i zastupanja studentskih interesa u Hrvatskoj. No nakon završenog fakulteta nije bilo velikih mogućnosti za zapošljavanje u struci. Radila sam različite poslove koji su mi omogućili da upoznam široki spektar ljudi različitih profila, kultura i vrijednosti.

Jednom riječju, praktički sam "živjela" sociologiju. Ipak, relativno br-

zo nakon diplome dobila sam priliku u Institutu za migracije i narodnosti da se u ulozi znanstvene novakinje uključim u znanstveno-istraživački rad i projekt programa hrvatske dijaspori. Znanstveni magisterij i znanstveni doktorat u poljima politologije, etnologije i kulturne antropologije bio je vezan uz pitanja identiteta hrvatskog iseljeničstva u Južnoj Americi. Dvadeset pet godina poslije još sam uvijek u Institutu, koji je promijenio ime u Institut za istraživanje migracija. Od nekada znanstvene novakinje sada sam na radnom mjestu znanstvene savjetnice i ravnateljice.

Osim znanstvenoistraživačkog rada još od 2015. godine aktivno sam uključena i u nastavni proces. Kao vanjska suradnica predajem na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu – na Odsjeku za sociologiju i Odsjeku za demografiju i hrvatsko iseljeničstvo. Moja motivacija bila je da studentima prenesem znanje i strast o onome što mi i kako to radimo u znanstvenim institutima, poglavito vezano uz temu hrvatske dijaspori jer je ona, po mom mišljenju, tematski dosta zapostavljena kako u istraživačkom, tako i u nastavnom procesu. Ponosna sam što je predmet Sociologija hrvatske dijas-

pore danas obvezan predmet na Odsjeku za sociologiju.

Odakle interes za bavljenjem hrvatskim iseljeničtvom?

– Uvijek kažem kako se ništa ne događa slučajno i kako sve ima svoju svrhu. Projekt hrvatske dijaspori, koji je tada vodio ravnatelj dr. sc. Ante Laušić, koji mi je ujedno bio i institucijski mentor, obilježio je moj profesionalni put. Ideja psihologa i istraživača mr. sc. Joze Anića bila je da se izradi Atlas hrvatske dijaspori jer smo jedna od rijetkih europskih zemalja koja ga nema. Dobila sam zadatak da istražujem hrvatsko iseljeničstvo u Južnoj Americi i do danas uistinu s velikim senzibilitetom i respektom istražujem i promoviram ove teme. Nažalost, zbog okolnosti umirovljenja starijih istraživača i malog broja mladih istraživača koji se bave ovom problematikom, Atlas nije napravljen, ali svakako će se i dalje nastojati na ostvarenju ove plemenite ideje.

Na funkciji ste ravnateljice Instituta za istraživanje migracija (IMIN) i ujedno predajete srodne kolegije na Fakultetu hrvatskih studija. Koja je glavna ideja vodilja Instituta i je li on prepoznatljiv u međunarodnim (znanstvenim i poduzetničkim) relacijama?

– IMIN je jedini znanstveni institut u Hrvatskoj i širem okruženju koji se bavi svim vrstama migracija (unutarnje, međunarodne, ilegalne, radne i dr.), zatim hrvatskom dijasporom, hrvatskom nacionalnom manjinom, nacionalnim manjinama u Hrvatskoj te etničkim skupinama. Naše djelatnosti uključuju interdisciplinarna istraživanja (deduktivna, induktivna i abduktivna), komuniciranje znanosti, predavanja, organizaciju skupova, savjetovanja. Tim djelatnostima pridonosimo akumulaciji znanja o sociopolitičkim uvjetima i posljedicama migracija, etničkog razvitka, etničkih odnosa, različitih oblika identiteta, ali i prenošenju tog znanja – kako drugim znanstvenicima, studentima i akademskoj zajednici, tako i praktičnim djelatnicima, sudionicima u javnim raspravama, novinarima. Osim toga, istraživanja hrvatskog identiteta te stanovništva hrvatskih otoka, priobalja i kontinentalnih regija, kao i komparativna istraživanja problematike postmigracijskih fenomena poput integracije migranata, također zauzimaju značajno mjesto u području djelatnosti Instituta.

Bavljenje Instituta navedenom problematikom pozicionira ga među slične europske i svjetske znanstvenoistraživačke institucije te otvara za suradnju sa svim partnerima kojima je primarna djelatnost istraživanje fenomena

migracija, etničnosti, identiteta i mobilnosti. Ove godine Institut bilježi 40 godina svoga postojanja. Prepoznatljivi smo u nacionalnim i međunarodnim relacijama, ali još uvijek, po momu mišljenju, nedovoljno. Zbog toga intenzivno svi zajedno u IMIN-u timski radimo po ovim pitanjima, što su rezultat i brojni sporazumi sa znanstvenim i stručnim institucijama, ali i gospodarskim subjektima u zemlji i inozemstvu.

Osim mene, tu su moje kolegice i kolege demografi, komunikolozi, sociolozi, etnolozi i antropolozi, kroatolozi i povjesničari. Mi smo, iako dominantno sociolozi, interdisciplinarni tim znanstvenika. Predajemo i na drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu, Zadru, Osijeku, a i mentoriri smo na doktorskim studijima.

Kojim se projektima i angažmanima IMIN-a u istraživanju povijesti, kulture i potencijala hrvatske iseljeničke populacije najviše ponosite? S kojim sve institucijama surađujete po tim pitanjima?

– Provodimo projekte koji su prije svega primjenjivi i uključuju integracijske elemente, poput "Mjere za useljavanje, zapošljavanje i integraciju hrvatskih potomaka iz Južne Amerike" i "Od odlaska do ostanaka: Udruženja i umrežavanje kao oblik integracija Hrvata izvan RH u hrvatsko društvo". Ove projekte financira Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Imamo i institucijske projekte ko-

“

Vrlo je važan doprinos dijas-pore nacionalnom razvoju: kroz investicije dijas-pore i poduzetništvo, kao i kroz iseljeničke doznake

“

Iseljenici su promotori svoje domovine u svijetu, predstavnici zemlje iz koje potječu

ma. Za studente organiziramo i praktičnu nastavu, a uključujemo ih i u rad konferencija, okruglih stolova i tribina. U IMIN-u organiziramo i različite integracijske radionice za useljenike potomke iseljenika. Naš rad je dosta raznovrstan i usudujem se reći kako je IMIN na pravom putu da bude strateški javni znanstveni institut Republike Hrvatske.

Potencijal iseljeništa

Koliko je brojno i kako prostorno rašireno hrvatsko iseljeničtvo? Kroz tisak, brojna televizijska gostovanja ili podcaste analitičari spominju da je riječ o čitavoj “iseljenoj Hrvatskoj”. Je li to tako?

– Prema procjenama hrvatskih diplomatskih misija i konzularnih ureda, hrvatskih katoličkih misija i popisa stanovništva u državama u kojima borave hrvatski iseljenici te njihovi potomci, a kako na svojim stranicama navodi Središnji državni ured za Hrvate, izvan RH živi negdje oko 3.200.000 hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka. S obzirom na to da u prekomorskim zemljama već postoje šesta i sedma te ine iseljeničke generacije, broj je najvjerojatnije i veći. Dalo bi se zaključiti kako je više Hrvata i njihovih potomaka izvan Hrvatske negoli u Hrvatskoj. Primjerice, na stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH navodi se kako u Paragvaju živi 5000 Hrvata i njihovih potomaka, dok je prema studiji “Aktualno stanje i projekcije budućeg razvoja stanovništva hrvatskog podrijetla u Paragvaju” (Visilanti, Meza, 2022.) procijenjeno kako u Paragvaju danas ima oko 27.599 Hrvata i hrvatskih potomaka, a što je peterostruko veći broj od navedenog. Potomci hrvatskih iseljenika danas iniciraju i provode slične popise diljem Južne Amerike. Od iduće godine oformit će se i dugo očekivani registar stanovništva te se u budućnosti očekuju preciznije brojke.

Vrlo je važan doprinos dijas-pore nacionalnom razvoju: kroz investicije dijas-pore i poduzetništvo, kao i kroz iseljeničke doznake. Dijaspore može biti vrlo koristan kanal za pri-

vlačenje investicija, poduzetništvo i inovativnost u zemljama podrijetla.

Na što upućuju podaci, koliko je gospodarski potencijal hrvatskog iseljeničtva?

– Dijaspore se smatra jednom od suvremenih globalnih sila i važan je element razvojnih strategija i politika, ali i kao vezivno tkivo u izgradnji odnosa država, regija i kontinenta. U analizama utjecaja dijas-pore na gospodarski razvoj često ističemo: trgovinu, investicije i prelijevanje novca. Dijaspore često radije konzumira proizvode iz svojih zemalja podrijetla, stvarajući tako potražnju za domaćom robom na stranim tržištima. Dijaspore ima važnu ulogu i kao ulagač u zemlji podrijetla i kao poticaj ulagačima izvan dijas-pore. Isto tako važan je izvor intelektualnoga kapitala. Od stranih ulaganja u hrvatsko gospodarstvo najviše je ulagača iz hrvatske dijas-pore, poglavito iz Njemačke, Kanade, Australije i SAD-a.

Novčane doznake hrvatskog iseljeničtva/di-jaspore imaju važnu ulogu. Procjenjuje se da su od 2000. do 2022. godine zauzimale čak pet posto hrvatskog bruto domaćeg proizvoda (BDP). Prošle godine čak je zauzimalo šest posto BDP-a, smanjen je broj doznaka iz prekomorskih zemalja, a povećan je broj doznaka iz Europe (novi iseljenički val). Razvijanje angažmana i poticanja dijas-pore sve je atraktivnije i važnije, posebice imajući na umu da je ona potencijalni izvor investicija, inovacija, poslovanja i radnih mjesta.

Jesu li realne šanse da vratimo veći broj iseljenih Hrvata ili njihovih potomaka u Hrvatsku? Što kaže struka, domaća ili strana, koje elemente treba hitno mijenjati?

– Uključivanju dijas-pore, odnosno pitanjima povratka i useljavanja, treba pristupiti s razumijevanjem, prilagodbom, povjerenjem i suradnjom između Vlade i dijas-pore. Prije svega mora se poznavati dijasporu i njezine potrebe (specifičnosti), a potom pristupiti izgradnji

međusobnih veza. Potrebno je poboljšati i pojačati komunikacijske kanale, protok informacija i vratiti povjerenje dijas-pore i domovine. Bez poznavanja dijas-pore i njezinih specifičnosti teško je uspostaviti bliske odnose i potaknuti je na investicije i suradnju. Osim vlada i drugih ustanova odgovornih za dijasporu, banke i financijske institucije, civilno društvo i nevladine organizacije imaju važnu ulogu u poticanju investicija dijas-pore i podršci inicijativama za poduzetništvo.

Vrlo važan segment vezan uz povratak (useljavanje) Hrvata i potomaka jest emocionalni kapital koji je jedna on najjačih snaga ovog procesa. Povratna migracija nije uvijek jednostavna i može se razvijati različitim tempom i intenzitetom ovisno o različitim okolnostima i uvjetima u zemlji podrijetla i odredištu. Danas je veliki interes potomaka hrvatskih iseljenika iz Južne Amerike za povratak, iako se radi o trećoj, četvrtoj i inoj iseljeničkoj generaciji, koji su Hrvatsku “živjeli i učili” kroz priče svojih predaka.

Što potomci Hrvata iz dalekih krajeva svijeta govore, kako promatraju Hrvatsku? Vide li u njoj potencijal?

– Iseljenici su promotori svoje domovine u svijetu, predstavnici zemlje iz koje potječu. Oni su i produžena ruka diplomacije jer utjecajni Hrvati i iseljeničke udruge imaju važnu ulogu u pozicioniranju Hrvatske. Imala sam priliku kao članica istraživačkog tima sudjelovati na znanstvenom istraživanju “Promocija gospodarskih interesa i kulturnog identiteta Republike Hrvatske u svijetu putem umreženog djelovanja hrvatskih iseljeničkih zajednica i udruga”, u sklopu projekta čiji je voditelj bila Humanitarna udruga “Fra Mladen Hrak”. Istraživanje je, među ostalim, pokazalo da iseljenici i njihovi potomci percipiraju Hrvatsku kao lijevu i uspješnu destinaciju (prirodni krajolici, more), ali je hrvatska kulturna baština i dalje nedovoljno prepoznata. Također, najvećim nedostatkom sma-

traju slabu ekonomiju i ne-učinkovitu političku vlast.

Dobar imidž Hrvatske svakako može utjecati na poboljšanje standarda života Hrvata u domovini i u iseljeničtvu. Ovdje se ponovno vraćamo na pitanje međusobnog povjerenja. Potomci iseljenika svakako prepoznaju veliki potencijal u Hrvatskoj, također i Hrvatska sve više uvida i potencijal u useljavanju potomaka iseljenika.

Možete li nam izdvojiti jedan pozitivan primjer povratka ili veće skupine potomaka Hrvata ili zvučnijih poduzetnika iz iseljeničtva u Hrvatsku?

– Veliki je broj poduzetnika iz iseljeničtva, kao što su povratnici Ćiril Zovko iz Kanade, Franjo Pašalić iz Njemačke, Marion Duzich iz Teksasa ili potomci iseljenika kao što su obitelj Lukšić iz Čilea i braća Tudorović iz Australije. Oni uglavnom ulazu u turistički sektor. Matt Darko Sertić iz SAD-a osnivač je tvrtke Applied Ceramics u Sisku, koja se bavi proizvodnjom keramičkih komponenti za strojeve koji služe u industriji izrade mikročipova. Poznata je i obiteljska vinarija Grgić na Pelješcu, hrvatskog iseljenika iz Kalifornije.

Infobip kao globalna IT kompanija koju je osnovao Silvio Kutić, koji se nakon nekoliko godina rada u inozemstvu odlučio vratiti u Hrvatsku i osnovati kompaniju za SMS komunikaciju. Danas je Infobip jedna od najuspješnijih tehnoloških tvrtki u Hrvatskoj i svijetu. Matija Žulj osnovao je tvrtku Agrivi, koja se bavi softverskim rješenjima za poljoprivrednike. Njihov softver pomaže poljoprivrednicima optimizirati procese i povećati produktivnost.

To su samo neki primjeri uspješnih poduzetnika iz iseljeničtva. Ulažu povratnici, potomci iseljenika i tzv. cirkularni migranti, koji nekoliko godina provedu u inozemstvu, steknu znanje i kapital i vrate se kući, ali i transnacionalni poduzetnici koji fizički ne žive ili privremeno žive u Hrvatskoj, ali osnivaju tvrtke, zapošljavaju i ulazu u Hrvatsku. Podu-

zetnici iz dijas-pore imaju jedinstvenu sposobnost povezivanja različitih elemenata: domovinsko okruženje za stvaranje poslovanja i radnih mjesta, poticanje inovacija, stvaranje prekograničnog društvenog kapitala te razvojnog usmjeravanja političkog i financijskog kapitala.

Što nas čeka u budućnosti?

Osim preko poticajnih ekonomskih modela, može li Hrvatska vratiti svoje recen-tno iseljeno stanovništvo na temelju “brenda” sigurne zemlje? Komentar?

– Potomci iz Južne Amerike upravo “sigurnost” smatraju jednim od najprivlačnijih faktora, i to permanentno naglašavaju. Stoga je njihov izbor s obiteljima preseliti se u Hrvatsku. Imamo primjere i obitelji povratnika iz Kanade koji također ističu sigurnost među odlučujućim faktorima u procesu povratka/preseljenja.

Što očekujete od buduće Vlade kad je u pitanju donošenje sveobuhvatne i efektivne demografske strategije za Hrvatsku? Je li već prekasno za takvo što?

– Nikad nije prekasno! I sadašnja i buduća Vlada trebaju raditi za dobrobit Hrvatske. Ono što je dobro napravljeno treba dalje razvijati. Što se tiče Hrvata izvan Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH donio je nacionalni plan razvoja odnosa RH s Hrvatima izvan RH do 2027. godine. Donesena je i strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine. Oba dokumenta u skladu su s Nacionalnom strategijom Republike Hrvatske do 2033. godine kao krovnog dokumenta za sva strateška pitanja za Republiku Hrvatsku. Od iduće godine imat ćemo i dugo očekivani Središnji registar stanovništva. Podaci će se ažurirati i razmjenjivati među institucijama i time napokon biti objedinjeni. Svi dokumenti rezultat su uključivanja relevantnih institucija i međuresornih rednih skupina. Sve je pripremljeno te, iako kasnimo, nadam se i vjerujem kako ćemo uskoro početi efikasno djelovati.

je izvodimo s vanjskim suradnicima i partnerima, kao što su projekti: Uključive i podržavajuće politike i pedagogije, Women for economic development: Transnational and returnee entrepreneurs building the leadership capacity of Croatia's young women. Na ovim projektima su kao voditeljice uključene i naše povratnice/useljenice dr. sc. Natasha Kathleen Ružić iz Australije i dr. sc. Maria Florencia Luchetti iz Argentine.

Suradujemo i u sporazumnim smislima s brojnim institucijama, poput Hrvatske gospodarske komore, Sveučilišta Sjever, zatim s udrugom Asociación Civil Cámara Argentina Croata de Industria y Comercio –CACIC (Argentina), udrugom Asociación Civil Croata Jadran (Buenos Aires, Argentina), Hrvatskom maticom iseljenika, Institutom za slovensko izseljenstvo in migracije, Zakladom Konrad Adenauer (KAS), Institutom za turizam u Zagrebu, Institutom za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu i dr. Sudjelujemo i kao eksperti, savjetnici, članovi radnih skupina u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija, u Uredu za demografiju i mlade, Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu regionalnog razvoja... Kao javni institut zadatak nam je da promoviramo i promičemo rezultate naših istraživanja te na taj način suradujemo s brojnim televizijskim radijskim i novinarskim kuća-

IZV. PROF. MARIO BJELIŠ, VODITELJ STUDIJA MEDITERANSKA POLJOPRIVREDA

Radom do znanja i kompetencija iz područja agronomije mediterana

Stjecat će i kompetencije za poslove koje će moći samostalno obavljati nakon završetka studija. U tom smislu, simbolično, ali i konkretno, zaorana je i 'prva brazda' Sveučilišta u Splitu, i to uoči početka ljetnog semestra

Piše MILA PULJIZ

U veljači je u Donjim Glavicama zaorana prva brazda Sveučilišta u Splitu. Velikom događaju, kako za profesore, tako i za studente, prethodilo je potpisivanje ugovora kojim Grad Sinj daje u koncesiju zemljište za potrebe studija Mediteranska poljoprivreda, sa svrhom terenske nastave i proizvodnje hrane. Više o studiju, studentima, ali i planovima za budućnost kazao je voditelj studija Mediteranska poljoprivreda izv. prof. Mario Bjeliš.

Početak je studija Mediteranska poljoprivreda, kada je pokrenut i koji su planovi s njegovim širenjem?

- Sveučilišni prijediplomski studij Mediteranska poljoprivreda je aktivan od akademske godine 2019./2020. i realizira se kroz tri godine (šest semestara) s ukupnim opterećenjem od 180 ECTS bodova. Osim prijediplomske razine, trenutno idemo u postupak inicijalne akreditacije za početak sveučilišnog studija Agronomija Mediterana koji je diplomske razine, a završetkom studija studenti stječu naziv sveučilišni magistar/magistra inženjer/inženjerka agronomije (univ. mag. ing. agr.). Posebnost je diplomskog studija Agronomija Mediterana da se studenti uz obvezne i biranem između velikog broja ponuđenih izbornih predmeta mogu konceptualno specijalizirati u nekoliko područja: voćarstvo s naglaskom na maslinarstvo, voćarstvo, agrumarstvo, te tehnologije prerade i ekološki uzgoj. Vrlo sličan pristup je u vinogradarsko-vinarskom području, području uzgoja ljekovitog i aromatičnog bilja i stočarskoj proizvodnji. U svakom od navedenih područja kolegiji su posloženi od dodatnih stjecanja znanja iz primarne proizvodnje koju slijedi prerada. Jedna je posebnost stjecanje znanja iz ekološke poljoprivrede sa čak tri različita kolegija. Dodatak svemu navedenom je da student kroz odabir mjesta izvođenja stručne prakse i stručnog projekta te odabira teme diplomskog rada može steći dominantan udio ECTS opterećenja u području koje je za njega atraktivno. Jedna od značajnih novih aktivnosti koje želim istaknuti je pokretanje Združenog prijediplomskog studija Sveučilišta

Zaorana je prva brazda Sveučilišta u Splitu u okviru studija Mediteranske poljoprivrede

UNIST/MEDITERANSKA POLJOPRIVREDA

Mario Bjeliš: Cilj ovog projekta je razvoj mjesta izvrsnosti moderne poljoprivrede koji će rezultirati stjecanjem znanja primjene digitalnih tehnologija u poljoprivredi SAŠA BURIĆ/CROPIX

u Dubrovniku, Sveučilišta u Splitu i Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek koji će se odvijati po jednu akademsku godinu u Dubrovniku, Osijeku i Splitu i ima za cilj privući hrvatske državljane

svih generacija iz susjednih regija (Vojvodina, Posavina), kao i povratak hrvatskih iseljenika. Studijski program bi se odvijao prvu godinu u Dubrovniku, drugu u Osijeku i treću godinu u Splitu. Za tu

potrebu, svako od sunositelja bi osigurao smještaj za određeni broj studenata u svojim studentskim domovima.

Koliko je moguće uspjeti u realizaciji studijskih programa i očekujete li pomoć od resornih ministarstava?

- Naravno, za potrebe ustrojavanja novih studijskih programa potrebno je postojeće uvjete poboljšati razvojem i ulaganjem u digitalne tehnologije, opremu za analitiku i dijagnostiku, opremu za preradu, pakiranje i senzoričku, suvremenu poljoprivrednu mehanizaciju za održavanje pokušališta, potrošni laboratorijski materijal, kemikalije i energije, potrošni materijal za pokušališta, izgradnja skladišnih prostora za opremu, mehanizaciju, hladnjača za čuvanje uroda, oprema za fermentaciju, sušenje i doradu. Zbog gore navedenog, suosnivači združenog prijediplomskog studija Sveučilišta u Dubrovniku, Sveučilišta u Splitu i Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek su zajednički uputili svoje stavove i zahtjeve prema Ministarstvu poljoprivrede putem Odbora za poljoprivredu hrvatskog

Sabora na tematskoj sjednici Izazovi visokoškolskog obrazovanja za potrebe sektora poljoprivrede, šumarstva i veterinarstva u Republici Hrvatskoj na kojoj su usvojene predložene preporuke predlagatelja. Preporuke se odnose na aktivnosti povećanja zainteresiranosti javnosti, posebno mlade populacije za poljoprivredu kao temeljne ljudske djelatnosti važne za život i očuvanje ruralnih područja, popularizaciju obrazovanja u poljoprivredi kroz srednjoškolske i visokoškolske ustanove, strukovna udruženja i komore; transfer znanja između znanstvenih institucija i gospodarstva, kreiranjem programa za cjeloživotno obrazovanje u području agronomije. Osim navedenog, potrebno je poticati funkcionalnu integraciju visokoškolskih ustanova iz područja poljoprivrede na implementaciju zajedničkih i združenih studijskih programa te omogućiti cirkulaciju studenata i profesora između fakulteta u Republici Hrvatskoj. U cilju jačanja kvalitete nastavnog kadra, značajnije povezanosti s institutima i realnim sektora

rom te smanjenja troškova studija, treba uvesti model kumulativnog radnog odnosa za nastavnike u naslovnim zvanjima koji nisu zaposleni na visokom učilištu kao i za djelatnike instituta. S ciljem olakšanja modernizacije studijskih programa, Odbor za poljoprivredu Hrvatskog sabora ukazuje Ministarstvu poljoprivrede na važnost financiranja nabavke opreme potrebne za izvođenje istih. U tom smislu dodatna sredstva potrebno je uložiti u modernizaciju i pokriće tekućih troškova održavanja pokušališta te za nabavku potrebne mehanizacije radi povećanja broja upisanih studenata.

Kakvi su postojeći kapaciteti Sveučilišta u Splitu za odvijanje nastave na trenutnim studijskim programima i novima koji su u pripremi; nedavno je i zaorana prva brazda Sveučilišta u Splitu. Potpisan je ugovor između Sveučilišta i Grada Sinja kojim je Grad Sinj dao u koncesiju zemljište za potrebe studija, a zemljište bi služilo proizvodnji hrane i terenskoj praksi?

- Sveučilište u Splitu raspolaže značajnim kapaciteti-

Posjet ustanovi CEKOM 3LJ

UNIST

ma za izvođenje nastave osim na sveučilišnom kampusu, također i s cijelim nizom lokacija na kojima se izvodi nastava, a tako je i na području Sinja, Trilja, Kaštela i sl. Na sveučilišnom kampusu u Zgradi tri fakulteta na raspolaganju je preko deset učionica ukupnog kapaciteta preko 800 sjedećih mjesta. Sve predavaonice su opremljene računalom, projektorom i pločom te su klimatizirane. Također, na raspolaganju su laboratoriji s osnovnom opremom. Na lokaciji Peristil na raspolaganju je prostor ukupne površina oko 200 m² s dvije predavaonice s preko 50 sjedećih mjesta itd. Nadalje, na raspolaganju su i prostori u vlasništvu Grada Sinja (prostori Viteškog alkarskog društva Sinj), i to amfiteatar sa 150 sjedećih mjesta, opremljen računalnom opremom za izvođenje nastave, učionica s 30 sjedećih mjesta opremljena računalnom opremom za izvođenje nastave, te učionica u Domu mladih s deset mjesta, opremljena propadajućom opremom (temeljem sporazuma o suradnji). Sveučilište je od Grada Sinja dobilo u zakup poljoprivredno zemljište površine nešto više od oko 1,3 ha na području Glavica i radi se o zemljištu koje je prema položaju vrlo pogodno za podizanje višegodišnjih nasada. Na takvom je terenu moguće organizirati poljoprivrednu proizvodnju i posaditi kolekcijske trajne nasade autohtonih sorti voćnih vrsta i vinove loze. Na tome mjestu studenti mogu kroz praktični rad stjecati znanja o biljnoj proizvodnji, kao i kompetencije za poslove koje će samostalno obavljati nakon završetka studija. U tom smislu, simbolično, ali i konkretno zaorana je i “prva brazda” Sveučilišta u Splitu i to uoči početka ljetnog semestra. Na zemljištu su za početak njihova korištenja zasijane žitarice, no pripremamo projekt podizanja nasada i planiramo sadnju iduće proljeće. Osim prostora za izvođenje nastave u Sinju, upravo je inicirano uređenje i opremanje buduće zgrade Inovacijskog centra za digitalnu poljoprivredu koja je smještena u Sinju i za čije stavljanje u funkciju su osigurana financijska sredstva. Cilj ovog projekta je razvoj mjesta izvrsnosti moderne poljoprivrede koji će rezultirati stjecanjem znanja primjene digitalnih

Antonia Peroš, Živko Skračić, Marija Kezele, Mari Bjeliš, Ivona Jeličić, dekan Dragan Ljutić, Ivica Kovačević, Andrija Polić, Denis Rubić, Ivan Šušnjara, Boris Maleš

SAŠA BURIĆ/CROPIX

“
Posebnost je diplomskog studija Agronomija Mediterana da se studenti uz obvezne predmete i biranjem broja ponuđenih izbornih predmeta mogu konceptualno specijalizirati u nekoliko područja: maslinarstvo, voćarstvo, agrumarstvo, te tehnologije prerade i ekološki uzgoj

tehnologija u poljoprivredi. U ovom smislu mogućnosti unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje korištenjem ovakvih tehnologija su vrlo velike jer poljoprivrednici danas rade u jednakoj mjeri sa zemljom, kao i s tehnologijom, a sve su brojniji primjeri korištenja dronova, različitih tipova senzora i softvera za nadzor, upravljanje i analitiku proizvodnje. Osnovna uloga Inovacijskog centra je napraviti spoj između istra-

živanja u akademskoj i istraživačkoj zajednici i potreba poljoprivrede na način da će se u centru kreirati, osmišljavati i informirati studente i potencijalne poljoprivredne proizvođače, ali i svi one koje zanima tehnologija u službi poljoprivrede da budu još učinkovitiji i konkurentniji. U različitim laboratorijima poljoprivredni stručnjaci u suradnji s IT stručnjacima stvarat će nove ideje, testirati i u praksi primjenjivati nove tehnološke inovacije koje će imati za cilj smanjivati rizike i povećavati prinose u različitim poljoprivrednim granama. Sveučilište u Splitu potpisalo je ugovore s novim nastavnim bazama, imate li što novo podijeliti s nama? Omo- gućujemo li time studentima stjecanje novih i boljih praktičnih iskustava? S kakvim će znanjima izaći studenti nakon završetka studija? - Osim u prostorima koji su u vlasništvu Sveučilišta u Splitu, nastavne aktivnosti će se odvijati i u postojećim bazama i u novih devet nastavnih baza s kojima Sveučilište ima sklopljen ugovor. Uloga nastavnih baza je povezivanjem prakse, znanosti i istraživačkog rada, izvođenje dijela nastave, odnosno stručne prakse, a u svrhu stjecanja konkretnih praktičnih znanja i vještina/kompetencija. U nastavku se navodi popis nastavnih baza i pripadajućih kapaciteta za izvođenje nastave: Centar kompetencija - CEKOM

3LJ s laboratorijskim kapacitetima i opremom za proizvodnju, preradu i doradu biljnih proizvoda, izolaciju biljnih komponenti (CO₂ ekstrakcija), laboratorijem za senzorske analize hrane, vina i maslinovog ulja, kemijskim laboratorijem i sl.; “Dalmaconsult” d.o.o. u naravi “Terra Marascae”, čija je djelatnost plantažni uzgoj, proizvodnja višnje maraske, trešnje, ljekovitog bilja (lavanda, smilje), prerada i proizvodnja voćnih sokova, likera i dr.; “Puđa sir” d.o.o., koji nudi kapacitete za preradu mlijeka i mliječnih proizvoda, proizvodnju sira aromatiziranog ekstraktima ljekovitog i aromatičnog bilja; “Pršut-Voštane”, firma koja se bavi proizvodnjom, prodajom i distribucijom suhomesnatih proizvoda; “Stella mediterranea” d.o.o., u naravi jedan oblik etno-agro parka s vrtom bogatim različitim botaničkim vrstama, tradicionalnim poljoprivrednim proizvodima od masline, smokve, bajama, agruma, proizvodnjom lokalnih delicija u sklopu ruralnog i agroturizma; JAKO VINO koji obrađuje oko 50 ha vinograda s više od 350 tisuća trsova autohtonih sorti vinove loze i vinarijom; SULET GRUPA d.o.o., firma koja obrađuje 8,7 ha vinograda autohtonih sorti vinove loze na Šolti i u Kaštelima, te je vlasnik vinarije Markus iz Kaštela koja je moderno opremljena vinarija koja proizvo-

dikacije i dozrijevanja i mjesto je gdje se studenti mogu educirati o važnim postupcima u proizvodnji vina; OPG SIKULI koji obrađuje 1,3 ha vinograda autohtonih sorti vinove loze u Kaštelima, te posjeduje vinariju koja proizvodi vina tipična za Dalmaciju i dobar je primjer optimalnog načina proizvodnje. U ovoj vinariji studenti će sudjelovati u cijelom postupku proizvodnje s naglaskom na kontrolu kvalitete u malim vinarijama; “Dalmacija- lov” d.o.o. je u naravi državno otvoreno lovište na Mosoru gdje će se provoditi upoznavanje s autohtonim i alohtonim životinjskim vrstama; Srednja škola “Braća Radić” koja ima niz kapaciteta potrebnih za stjecanje znanja i vještina kao što su staklenik za uzgoj ukrasnog i dendrološkog materijala, staklenik za uzgoj povrća, vinski podrum za enološki procese s vinom, kemijski praktikum, vrt s ljekovitim i začinskom biljem, veterinarska ambulanta, prehrambeni praktikum za istraživanje hrane i proizvodnju piva, poljoprivredno zemljište s različitim voćarskim kulturama. Sve navedene nastavne baze su jedne od najuspješnijih firmi i najboljih primjera poslovanja u sektoru poljoprivrede te nude našim studentima stjecanje znanja primjenom najnovijih dostignuća. Osim navedenog, sve su nastavne baze vrlo vjerojatno i budući poslodavci naših studenata.

Ugovor o suradnji

U Rektoratu Sveučilišta u Splitu održano je potpisivanje ugovora o suradnji između Sveučilišta u Splitu, studija Mediteranska poljoprivrede i novih nastavnih baza. Nove nastavne baze su tvrtke ‘Dalmaconsult’ d.o.o., ‘Puđa’ d.o.o., ‘Pršut-Voštane’ d.o.o., ‘Stella mediterranea’ d.o.o., SULET GRUPA d.o.o., OPG SIKULI, ‘Dalmacijalov’ d.o.o., Srednja škola “Braća Radić” i Ustanova za istraživanje i širenje znanja u području prehrane i zdravlja CEKOM 3LJ. - Osim što stječu opća i teorijska znanja, vrlo je važno da studenti stječu i specifična znanja iz prakse. Upravo u tom smislu Sveučilište uz postojećih nekoliko nastavnih baza širi svoju suradnju na dodatnih devet - kazao je voditelj studija izv. prof. Mario Bjeliš. Nastojimo proširiti pozitivne krugove, okupiti što bolje ljude i ponuditi perspektivu našim mladim ljudima. Ono što nam je važno jest naša Zagora koja nudi toliko mogućnosti, radimo sve što možemo kako bi ona procvjetala. I ne samo Zagora na čelu sa Sinjem, već da se pružimo preko Primorja i prema otocima - kazao je rektor prof. Dragan Ljutić. Naša ustanova se bavi širenjem i istraživanjem znanja u području prehrane i zdravlja. Što se tiče današnjeg potpisivanja, nastava će se odrađivati na vrhunskim uređajima laboratorijske opreme. To će biti jedan spoj znanosti i prakse - dodao je Ivan Šušnjara, ravnatelj ustanove CEKOM 3LJ. Prema riječima s fakulteta, stvaramo jako dobre studente jer je rad u školi temeljen i na praktičnom radu. Naša misija je stvoriti mlade ljude koji će ići na tržište rada, ali isto tako želimo i da se obrazuju jer dobre proizvodnje nema bez dobro obrazovanog radnika. Interesa ima, zadnjih par godina smo dobri, a to do prije dvije godine nije bio slučaj. Inače su u zadnje vrijeme mladim ljudima interesantniji strukovni programi nego opće obrazovanje - kazala je Marija Kezele, ravnateljica Srednje škole ‘Braća Radić’. Studenti će kod nas moći pratiti procese prerade voća i povrća, sudjelovati u radu, sadnji i održavanju naše botaničke zbirke te muzeja masline - dodao je Andrija Polić iz tvrtke ‘Stella mediterranea’

Valentina Cafolla na Lago di Anterselva postigla je svjetski rekord u ronjenju na 140 metara

VALENTINA CAFOLLA, STUDENTICA KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA U ZAGREBU, PIŠE ZA UNIVERSITAS O NEVJEROJATNOM USPJEHU

Kako sam srušila čak dva svjetska rekorda u ronjenju na dah

SNIMIO: **PREDRAG VUČKOVIĆ**

Valentina Cafolla, studentica Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ispitala je povijest ronjenja na dah pod ledom. Ova 26-godišnjakinja iz Rovinja zaronila je pod 45 cm debeo led jezera Anterselva u Italiji i pod vodom uspjela zaroniti 140 m s monoperajom. Time je oborila sve rekorde, tj. postavila novi svjetski rekord. Također, postavila je novi svjetski rekord u ronjenju na dah ispod leda s bifi-
nom koji sada iznosi 80 metara. Oba rekorda su priznata od strane CMAS-a, svjetske ronilačke federacije.

Prije dolaska na zagrebački KIF, Valentina je pohađala rovinjsku Srednju školu Zvane Črnje, prirodoslovno-matematički smjer. Nakon što nije uspjela proći prijemni ispit za fakultet medicine, odlučila je pauzirati godinu i razmatrati, smanje stresa, druge opcije za budućnost.

I dobro je izabrala, kaže nam. Trenutno završava Kineziološki fakultet, za koji smatra da joj je bio najbolji izbor

Nikad nisam bila opuštenija i toliko uživala u zaronu. Nikakve zvukove nisam čula. Samo sam smireno klizila kroz vodu

Valentina Cafolla na Lago di Anterselva postigla je svjetski rekord u ronjenju na 140 metara

bor za budućnost. Mogla se baviti profesionalno sportom, a isto tako naučila je i neke nove spoznaje. Na četvrtoj godini imaju izborni predmet Ronjenje na dah na kojem je Valentina sudjelovala i kao predavač i kao demonstrator.

Za Universitas je Valentina ekskluzivno napisala putopis i prisjetila se svih emocija koje su joj prolazile kroz glavu tijekom priprema, ispod leda, i nakon informacije da je srušila dva svjetska rekorda.

Ronjenje u genima

Najvjerojatnije prvo pitanje koje svima dolazi je: "Zašto baš ispod leda?", i to ću vam vrlo rado odgovoriti. No, prije nego što odgovorim na to pitanje, moramo se vratiti malo unatrag do mojih početaka ronjenja.

Iskreno, ne sjećam se kad sam prvi put zaronila s maskom, no mislim da sam prvo naučila roniti pa tek onda plivati. Moja obitelj je ponajviše utjecala na to da zavolim ronjenje. Moj tata je bio član hrvatske reprezentacije u podvodnom ribolovu pa je ljubav prema moru bila neizbježna.

Svake godine bismo išli

na krstarenje po Dalmaciji, i sjećam se da smo se mi, kao djeca, natjecali tko će zaroniti dublje. Normalno, moji rođaci su bili stariji od mene i uvijek su me pobjeđivali. Imali smo jednu igru koju smo često igrali, noni (baki) bismo krali posude i bacili ga u more. Dijete koji bi uspjelo izroniti posude, postalo bi vlasnik.

Kako su godine prolazile, tako sam svake godine išla dublje i dublje, vođena znatiželjom da vidim što se nalazi ispod mene. S 14 godina zaronila sam na dubinu od 30 m, a sa 16 na čak 40 metara.

Jako brzo sam počela roniti na ozbiljnije dubine i željela sam se natjecati, ali sam saznala da je ronjenje na dah jako zahtjevan sport, i da moraš biti punoljetan kako bi se natjecao. U međuvremenu sam počela raditi u ronilačkom centru u Rovinju "Rovinj-SUB" te naučila roniti s bocama.

Kad sam napunila 18 godina, upoznala sam jedan ronilački par, tražili su curu koja bi htjela pokušati oboriti svjetski rekord u ronjenju na dah ispod leda. Mislim da sam da bi to bila jako dobra prilika za početak i tako sam krenula trenirati za taj pothvat.

Prva ideja je bila da pokušam postaviti prvi rekord u ronjenju bifi perajama od 50 m jer do tada nitko nije pokušao postaviti rekord u toj disciplini. No, saznali smo kako po pravilima Guinnessa ne postoji razlika između disciplina, stoga je bitna samo preronjena udaljenost u jednom dahu.

Morala sam preroniti 110 m kako bih oborila rekord, ali tada nisam bila sigurna hoću li to uspjeti s bifi perajama, zato sam počela trenirati s monoperajom. Kako bih se navikla na hladnoću i stres koji me čekao pod ledom, trenirala sam u moru zimi s tankim odijelom, a u

“

Pjesme koje inače slušam prije natjecanja uvijek su laganijeg ritma, no ovog puta sam stavila Eminemove pjesme 'Lose Yourself' i 'Not Afraid'

teretani radila vježbe drža-
ći dah.

Došao je i taj trenutak kad sam se prvi put srela s jezerom Anterselva. Bilo je to u ožujku 2016. godine. Sjećam se da organizacija događaja nije bila na vrhuncu jutro prije samog obaranja dobila sam informaciju da rekord neće biti priznat. Nakon toga je većina mislila da neću ni pokušati zaroniti. Ipak, bilo bi suludo, nakon svih uložених napora od strane svih uključenih, da ja tako lako odustanem. Na kraju sam odlučila pokušati i uspjela preroniti 111 metara.

Poslije tog eventa odlučili smo popraviti prijašnje greške i dovesti organizaciju događaja na veći nivo.

Pod vodom je najbitnije pronaći mir

Iduće 2017. godine, opet dolazim na jezero Anterselva, s još većom motivacijom i boljom organizacijom. Iz drugog pokušaja postavljam prvi ženski rekord u ronjenju na dah ispod leda u daljinu priznat od strane CMAS-a (Svjetske federacije podvodnih aktivnosti). Rekord je iznosio 125 metara.

Kada su se dojmovi slegli, počela sam se baviti plivanjem s perajama. Taj sport je povezan s ronjenjem, ali zahtijeva više fizičku nego mentalnu spremu. Primijetila sam da sam za ronjenje na dah još bila nezrela, tad se nisam mogla opustiti i naći svoj mir. Zato sam izabrala plivanje s perajama gdje sam se više umarala i nisam morala puno razmišljati.

Tamo sam naučila ispravno plivati s monoperajom, što mi je puno pomoglo. U plivanju s perajama sudjelovala sam na dva svjetska prvenstva i na različitim svjetskim kupovima.

Tijekom mog bavljenja plivanjem s perajama, htjeli smo ponovo organizirati obaranje rekorda pod ledom 2020. godine, no organizacija nije uspjela zbog pandemije koronavirusa.

Ronjenju na dah, mojoj prvoj ljubavi, vratila sam se 2022. godine, jer mi tijelo više nije moglo popratiti napore plivanja s perajama i životne obveze. U jako kratkom vremenu uspjela sam ispuniti normu za Svjetsko prvenstvo i 2023. godine postajem članica hrvatske reprezentacije u ronjenju na dah.

Na Svjetskom prvenstvu održano u Kuvajtu postigla sam visoko peto mjesto u disciplini Endurance 4 x 50 metara.

Nisam dugo izdržala, vratila sam se na jezero Anterselva gdje je započela moja ronilačka karijera. Ovog puta zrelija, u boljoj formi i s više motivacije.

Otputovali smo u Italiju u

Valentina Cafolla na Lago di Anterselva postigla je svjetski rekord u ronjenju na 140 metara

ponedjeljak, 19. veljače 2024. rano ujutro. Ekipu su činili članovi Adriatic Maritime Services (AMS), moja prijateljica Vedrana i ja. Trebalo nam je 6 sati da dodemo do jezera.

Kada smo prolazili kroz planine, primijetili smo da oko nas nema puno snijega i temperature su bile poprilično visoke. Zabrinuli smo se da neće biti leda na jezeru. No, čim smo prošli mostić koji vodi prema jezeru, dočekala nas je snježna idila.

Prva stvar koju smo napravili čim smo izšli iz kombija bilo je grudanje. Nakon što smo se smjestili u sobama, izišli smo malo na zrak. Tata i braća su provjerili debljinu leda i izračunali koliko će im otprilike vremena trebati da uspiju pripremiti rupe.

Iduće jutro sam se privikavala na zrak. Pošto se jezero nalazi na 1600 metara nadmorske visine, kisik je rjeđi. Ostali su već bili na jezeru, ne bi li sve bilo spremno na vrijeme. Bilo je ukupno 8 rupa, udaljenih 20 metara jedna od druge. Dečki su u pola dana uspjeli otvoriti sve rupe. Vidjelo se da je led ove godine bio tanji u odnosu na led 2017. godine.

Treći i četvrti dan iskoristila sam za treniranje u vodi. Morala sam se priviknuti na hladnoću, naći optimalnu brzinu ronjenja i odrediti svoju plovnost koja je bila nešto drugačija jer sam ronila u odijelu debljine 5 mm.

Večer prije ronjenja, slučajno sam na mobitelu vidjela vijest da je Japanka Yasuko Ozeki to jutro oborila moj prijašnji rekord za jedan metar. Bila sam sretna što se još jedna žena počela baviti ovim ekstremnim sportom, ali istovremeno se u meni počela stvarati sumnja. Hoću li uspjeti? Jesam li spremna?!

Cijelu noć sam loše spavala, srce mi je ubrzano kucalo. Ali, kad sam na dan re-

korda ujutro ustala, kao da su sve misli od prijašnje noći nestale. Bila sam spremna.

Pjesme koje inače slušam prije natjecanja uvijek su laganijeg ritma, kao "I Don't Wanna Know" koju izvodi Mario Winans ili "My Heart Will Go On" najveći hit Celine Dion. No, ovog puta slušala sam Eminemove pjesme "Lose Yourself" i "Not Afraid".

Uspjela sam!

Sat vremena prije starta bila sam vani i spremala sam se za zaron. Jako je sniježilo, što nije išlo u korist cijeloj pripremi. U 11 sati ušla sam u vodu. Vedrana mi je odbrojila "countdown" i krenula sam u zaron.

Nikad nisam bila opuštenija i toliko uživala u zaronu.

“

Večer prije ronjenja, slučajno sam na mobitelu vidjela vijest da je Japanka Yasuko Ozeki to jutro oborila moj prijašnji rekord za jedan metar

Nikakve zvukove nisam čula. Samo sam smireno klizila kroz vodu. Nakon 1 minute i 43 sekunde uspjela sam doći do 140 m. Tijekom cijele dužine zarona pratili su me ronionci iz AMS-a koji su bili opre-

mljeni bocama i podvodnim skuterima.

Nakon što sam izišla morala sam napraviti protokol da sucima pokažem da sam dobro. Protokol se sastoji od pokazivanja znaka "OK" prstima i zadržavanja glave i dišnih puteva iznad površine vode minimalno 20 sekundi nakon izrona. Uspjela sam! Sudac je pokazao bijelu karticu i počelo je slavlje.

Da bi se rekord službeno priznao po CMAS-u, treba se odraditi i antidoping kontrola. U subotu sam pokušala postaviti prvi svjetski rekord u ronjenju na dah ispod leda s bifen perajama u daljinu. Taj zaron je također bio uspješan, te je postavljen rekord preronjenom dužinom od 80 m.

Isti dan, oko 16 sati, krenu-

li smo za Rovinj jer me sutradan u Rijeci čekalo Državno prvenstvo u ronjenju na dah, gdje sam isto ostvarila odličan rezultat. Najbolji osobni rezultat u dinamici bez peraja donio mi je 2. mjesto u toj disciplini.

Natječući se na Državnom prvenstvu, ostvarila sam uvjet koji mi omogućava da na nadolazećim natjecanjima postignem normu za odlazak na Svjetsko prvenstvo u ronjenju na dah, koje će ove godine biti održano u Beogradu.

Nadam se da sam vam uspjela malo bolje dočarati svoje putovanje kroz ronjenje na dah, s nadom da će motivirati i mlade i starije generacije da probaju ovaj predivan sport. Možda ne u ovako ekstremnim uvjetima, ali barem u bazenu.

Valentina Cafolla postiže rekord od 125 metara

Dinko
Kovačić
TOM
DUBRAVEC/
CROPIX

DRUGO PREDAVANJE SPLITSKOG AKADEMIKA IZ CIKLUSA 'MOJA BETONSKA BIĆA'

Dinko Kovačić: 'Sretno se živi od arhitekture!'

Kad bi ga netko pitao što mu je draže biti – profesor ili arhitekt, Kovačić kaže da ne bi znao odgovoriti jer 'oba u njemu stoje čvrsto zagrljena; profesor pomaže arhitekturi, a arhitektura profesoru u njemu'

PIŠE **VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ**

Akademik Dinko Kovačić održao je 15. veljače 2024. godine drugo predavanje iz ciklusa “Moja betonska bića”, ponovno u preponoj palači Milesi (Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu). Događaj je započeo čitanjem priča iz Kovačičevih školskih dana. Pripremio ih je autor, a čitala ih je glumica **Bruna Bebić**. “Uz betonska bića osjetimo malo i onoga dječjega što leži ispod toga betona”, kazala je na početku.

Izlaganje o javnim zgradama Kovačić je započeo Srednjoškolskim centrom na Splitu 3. Šezdesetih godina 20. stoljeća, kako je istaknuo na prvom predavanju 8. veljače 2024., Split se širio, gradila su se nova stambena naselja uokolo povijesne jezgre. Razvijala su se splitska građevinska poduzeća i imala su stalnu potrebu za zapošljavanjem stručnoga kadra. Dobre perspektive razvoja grada potaknule su ideju o osnivanju građevinskog školskog centra na području Splita 3, u kojem bi se školovali inženjeri, tehničari, zidari, tesari i drugi radnici. Građevinski školski centar trebao je objединiti srodne sadržaje: srednju građevinsku školu, đачki dom, građevinski fakultet i građevinski institut.

Godine 1979. arhitekt Din-ko Kovačić izradio je projekt srednje građevinske škole, koja tada nije realizirana ponajviše zbog opadanja intenziteta izgradnje nakon realizacije stambenih ulica Splita 3 i

sportskih objekata za Mediteranske igre, nedostatka sredstava za izgradnju u vremenima krize i reforme srednjoškolskog sustava. Ni političke prilike s kraja 80-ih nisu išle na ruku izgradnji građevinske škole. No, Splitu su ipak bili potrebni novi školski prostori, a u planu je bila izgradnja čak četiri školske zgrade, različitih obrazovnih usmjerenja, istaknuo je arhitekt Kovačić. Predložio je da se škole izgrade na istoj parceli, upravo na onoj na kojoj je bila planirana izgradnja građevinske škole, čime bi se uštedjelo na prostorima koje škole mogu zajednički koristiti, primjerice ulazni prostor, knjižnicu, sportsku dvoranu. Kovačićeva ideja bila je prihvaćena. Srednjoškolski centar izgrađen je 1989. – 1992. godine po neznatno izmijenjenom nerealiziranom projektu građevinske škole koji je Kovačić prilagodio novom programu.

'Sretno'

Škola je nastala pod motom "Napišite na ulazu sretno kao rudarima kad ulaze u rudnik!". Tekst je to jedne srednjoškolkice, prisjetio se Kovačić, koja je tim riječima objasnila vlastito shvaćanje pojma škole. "Ozbiljna optužba i upozorenje!" kazao je Kovačić i napomenuo da mu je upravo to pomoglo u pronalženju odgovora kakva bi škola trebala biti.

Projektirajući škole, kaže, veliku je važnost pridavao oblikovanju ulaznog prostora. Taj višenamjenski prostor, brižljivo prostudiranih mogućnosti korištenja, odlikuje

Groblje Drenova Rijeka

Srednja škola na Visokoj

bespriječan dizajn interijera, ne samo u splitskoj srednjoj školi, nego i u osnovnim školama u Žrnovnici i Šibeniku. Posebnost ulaznog prostora škole u Splitu je da funkcioniira poput ulice kojom svakodnevno, osim učenika, prolaze studenti obližnjih fakulteta i stanari zgrada u susjedstvu. "Škola u prilagod-

skom naselju ili selu razlikuje se od škole u gradu. Škola treba biti centar okupljanja”, istaknuo je Kovačić, ukazujući na rješenje ulaza škole u Žrnovnici koji služi kao prostor za priredbe, kinoprojekcije, predavanja.

Kovačićev doprinos, po njegovu mišljenju, razvoju ove tipologije su, kako ih on naziva,

“
Jedan od važnih
savjeta studentima
bio je čuvaj se
vlastite taštine, u ime
osobne promidžbe
i zarade, nemoj se
poigravati tuđim
novcem i sudbinom

poigravati tadim
novcem i sudbinom

A photograph of a modern building with a green roof, partially obscured by the dark silhouette of a tree in the foreground. The building has a white facade and a green roof with a series of white rectangular panels. The tree's branches are dark and silhouetted against the sky. The sky is a clear, pale blue. In the background, some distant hills and buildings are visible.

PRIVATNA ARHIVA

prostori za pripremu raspoređeni na više mjesta po katovima škole. Ti prostori služe za

pripremu učenika za određenu temu u opuštenoj atmosferi "dnevnog boravka". Kovačić je time nastojao umanjiti strah koji je osjećao u mladosti, kao i mnogi drugi učenici nekad, ali i danas.

Posebno mjesto u Kovačićevom životu zauzima

“Projektirajući škole veliku je važnost pridavao oblikovanju ulaznog prostora. Taj prostor, brižljivo proučavan, omogućuje mogućnosti, odlikuje besprijekoran dizajn

čevu opusu zauzima ceremonijalni objekt riječkog groblja Drenova. Za taj je objekt 1981. godine bio raspisan natječaj, na kojem su prvu nagradu dobili Vjeko Ivanišević i Dinko Kovačić. Prema Kovačićevu kazivanju, taj projekt nije bio naročite kvalitete zbog lošeg natečajnog programa. Dvadesetak godina kasnije ceremonijalni objekt izveden je po projektu koji potpisuje sam Kovačić. Pri ponovnom projektiranju usredotočio se na to da nađe rješenje koje će najbolje odgovarati "tužnom trenutku rastanka". I u ovom objektu dolazi do izražaja Kovačićev istančan osjećaj za uređenje unutarnjeg prostora. Interijer je svečan i bogat. Kao jedan od uspješnih vlastitih interijerskih detalja Kovačić je istaknuo oblikovanje odra u dubini velike odarnice s paravanom od lijepljenih staklenih lamela, kroz koji prolazi disperzirana svjetlost prema odru.

Važnije odgojiti nego naučiti

Dinko Kovačić bio je dugogodišnji profesor na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, držao je kolegij Zgrade za turizam. Geslo njegova rada na fakultetu bilo je: "Važnije je odgojiti nego naučiti." Sa studentima je mnogo razgovarao, davao im savjete, primjere: "Čuvaj se vlastite taštine. U ime osobne promidžbe i zarade, nemoj se poigravati, zloupotrebjavati dano ti povjerenje, ne igray se tuđim novcem i sudbinom." Uvijek je isticao: "Ne crtaj blagovonicu, crtaj ručak – zajedništvo prostora i ljudi jedini je istinski program za svaki zadatak."

Osobito je ponosan na Ljetnu školu arhitekture u Bolu, koju je vodio 15-ak godina. S Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu uz njega su bili profesori Boris Magaš i Nenad Fabijanić te mnogi gosti, primjerice akademik Petar Šimunović i Jakša Fiamengo. Kovačić ističe da je "škola poprimala obilježja manjeg simpozija koji nije bio ograničen temom ni vremenom". Škola je trajala tjedan dana. Razgovaralo se samo o lijepom, dobrom i kvalitetnom – dobroj arhitekturi, lijepoj prirodi itd. Poput Kovačićevih kuća, i Ljetna škola imala je moto: "Ovdje se ne uči arhitektura, ovdje se uči kako je voljeti."

Kad ga pitaju što mu je draže biti – profesor ili arhitekt, kaže da ne bi znao odgovoriti jer “oba u njemu stoje čvrsto zagrljena; profesor pomaže arhitekturi, a arhitektura profesoru u njemu”.

I kad se u jedan život profesora i arhitekta utkaju sve anegdote, prijateljstva, kolege i studenti, svi radovi, nagrade i priznanja, ne čudi što je akademik Kovačić svoje predavanje završio rečenicom: "Od arhitekture se sretno živi."

PROFESORICA AGRONOMSKOG FAKULTETA U ZAGREBU U
PRESTIŽNOM ZNANSTVENOM ČASOPISU

Novi pristup za zaštitu genetske raznolikosti

Studija objavljena u časopisu 'Nature Ecology & Evolution' ispitala je praćenje genetske raznolikosti u Europi uključujući podatke iz Hrvatske. Rad je objavila prof. Vlatka Čubrić Čurik sa skupinom autora

Piše **BRANKO NAD**

Prof. Vlatka Čubrić Čurik sa Zavoda za opće stočarstvo Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu objavila je sa skupinom autora s projekta "CA 18134 – G-bike" prioritetan rad i za Republiku Hrvatsku, o utjecaju klimatskih promjena i genetičkoj raznolikosti vrsta, u najviše rangiranom časopisu "Nature Ecology and Evolution".

Genetska raznolikost je ključna ako se vrste trebaju prilagoditi klimatskim promjenama. Međunarodno istraživanje objavljeno 15. siječnja 2024. u visokorangiranom časopisu Nature Ecology and Evolution pokazuje da su trenutni naponi za praćenje genetske raznolikosti u Europi nepotpuni i nedostadni.

Svako živo biće na našem planetu ima male razlike u nasljednom materijalu. Dakle, kad se okoliš mijenja i postaje nepovoljan za populacije vrsta (biljaka i životinja), ova genetska varijabilnost može im omogućiti prilagodbu novim uvjetima, umjesto da izumru ili da moraju migrirati u druge habitate.

Ukratko, genetska raznolikost jedan je od ključeva preživljavanja vrsta.

Preživljavanje vrsta

Godine 2022. Međunarodna konvencija o biološkoj raznolikosti (CBD) stavila je veći naglasak na potrebu zaštite genetske raznolikosti koja se nalazi u divljim vrstama, temeljnom sastavnicom biološke raznolikosti koja je ranije

uglavnom zanemarivana.

Globalno zatopljenje već stvara veliki pritisak na mnoge vrste u Europi, posebno na one s populacijama na klimatskim granicama njihova raspona. Mogućnost vrsta da se odupru većoj vrućini ili suši, kao i novim vrstama koje koloniziraju njihovo okruženje, stoga određuje njihovo preživljavanje. U ovim graničnim situacijama najhitnije je mjeriti genetsku raznolikost kako bi se procijenila sposobnost dotične vrste da opstane.

Međunarodna studija objavljena u časopisu "Nature Ecology & Evolution" ispitala je praćenje genetske raznoli-

Prof.
Vlatka Čubrić Čurik

kosti u Europi te je uključivala i podatke iz Hrvatske. Prof. dr. sc. Vlatka Čubrić Čurik, s Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (nositelji

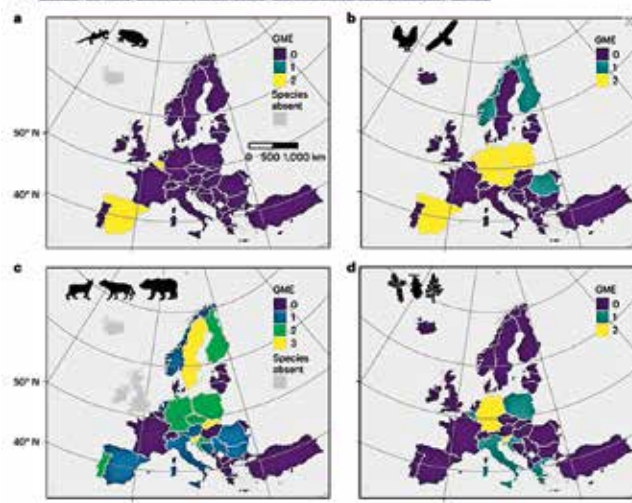

Prof.
Ivica Kisić

ca kolegija Animalne genetike te voditeljica Laboratorija za arheogenetiku), zajedno s drugim istraživačima dala je doprinos za razvoj novog alata

Fig. 1: Geographic distribution of effort to monitor population genetic diversity (GME), for purposes of conservation or management, among COST full-member countries.

From: Identification of genetic diversity in European species and populations (GME) (2023) (https://doi.org/10.1007/978-94-007-9999-9_1)

a-d: The utility of genetic monitoring programmes for amphibians (a), birds (b), carnivores (c) and fish (d). The programmes included those are consistent with the requirements for Category 1 monitoring, and they offer documentation of multiple estimates over time of at least one index of genetic diversity. Five countries have GME for amphibians, while several countries have established at least one programme for a carnivore species.

pružaju i neprocjenjive usluge ljudima, poput oprašivanja usjeva, kontroliranja štetočina, pročišćavanja vode i regulacije klime – objašnjava za Universitas portal prof. Čubrić Čurik.

Studija je uključila napore 52 znanstvenika koji predstavljaju 60 sveučilišta i istraživačkih instituta iz 31 zemlje.

Rezultati sugeriraju da bi europski programi praćenja genetske raznolikosti trebali biti sustavno prilagođeni kako bi obuhvatili sve ekološke gradiente te uključili sva osjetljiva i visoko biodiverzitetna područja. S obzirom na nedavne sporazume o zaustavljanju opadanja biološke raznolikosti, kojima je Hrvatska zemlja potpisnica, studija također ističe da je hitno potrebno bolje praćenje vrsta općenito i njihove genetske raznolikosti posebno na međunarodnoj razini. To će omogućiti bolje planiranje korištenja zemljišta i podršku za akcije očuvanja i obnavljanja ekosustava, koje pomažu osigurati opstanak vrsta i usluge koje pružaju.

– Ako želimo nastaviti živjeti u skladu s prirodom, moramo uložiti više sredstava i truda kako bismo pratili genetske razlike i upravljali biološkim resursima na optimalan način – zaključuje naša sugovornica.

Doprinos poljoprivrednoj proizvodnji

Objašnjava da identifikiranje jedinstvenih genetskih karakteristika u različitim područjima ili među populacijama pomaže u određivanju koje se vrste i populacije trebaju posebno pratiti i očuvati. U poljoprivredi, pak, istraživanje genetske raznolikosti može pomoći u razvoju sorti biljaka ili pasmina životinja koje su otpornije na bolesti, suše ili štetnike. Time se poboljšava otpornost usjeva i stoke, što pridonosi sigurnosti hrane.

Dekan zagrebačke Agromnije prof. dr. sc. Ivica Kisić uvjeren je da su ova istraživanja izuzetno vrijedan doprinos akademskom i znanstvenom svijetu te da imaju neprocjenjivu važnost za poljoprivrednu proizvodnju.

– Za Agronomski fakultet ovakva istraživanja znače kontinuiranu potporu u razvoju znanstvenih spoznaja i obrazovanju naših studenata, koji će biti ključni čimbenici u unaprjeđenju poljoprivredne prakse i održivog gospodarenja resursima.

NAJAVLJUJEMO MEĐUNARODNU MULTIDISCIPLINARNU ZNANSTVENU KONFERENCIJU

Vis će u rujnu ugostiti znanstvenike iz cijeloga svijeta

Piše **RINO MEDIC**

Ovogodišnja jubilarna međunarodna multidisciplinarna znanstvena konferencija MIC – Vis, 2024 koja se već deset godina održava na otoku Visu održat će se i ove godine u terminu od 18. do 21. rujna. Konferenciju organizira Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar" i Sveučilište VERN, uz visoko pokroviteljstvo predsjednika Republike Hrvatske, gospodina Zorana Milanovića i pokroviteljstvo grada Visa, te u partnerstvu s Francuskim institutom Zagreb.

Cilj je konferencije MIC – Vis, 2024 predstaviti nove znanstvene spoznaje, pota-

Cilj je konferencije MIC – Vis, 2024 predstaviti nove znanstvene spoznaje, potaknuti raspravu o važnim temama te predložiti potencijalna rješenja sve većih izazova s kojima Mediteran suočava

knuti raspravu o važnim temama te predložiti potencijalna rješenja sve većih izazova s kojima Mediteran suočava. Konferencija će okupiti više od 100 znanstvenika i stručnjaka iz cijeloga svijeta koji će predstaviti svoje radove unutar 20 područja koja pokriva ova multidisciplinarna konferencija.

Plenarni govornici ovogodišnje MIC – Vis, 2024 konferencije su dr. sc. Milan Puh sa Sveučilišta Sao Paolo, dr. sc. Robin Degron sa Sveučilišta Paris 1 - Panthéon-Sorbonne i dr. sc. Dinko Radić, ravnatelj Zavičajnog muzeja Grada Vi-

sa, koji će na plenarnoj sesiji na početku konferencije dati jedan širi kontekst problematike Mediterana te tako uvesti sudionike u niz zanimljivih izlaganja i diskusija.

Osim u radnom dijelu konferencije, sudionici će imati priliku uživati u raznovrsnom i sadržajnom društvenom programu koji će uključivati razgledavanje otoka Visa i posjet Komiži uz pratnju stručnih vodiča, koncert klapa "Liket", projekciju filma u šarmanom okruženju Ljetnog kina Vis, te gala večeru u prekrasnom ambijentu tvrđave Fort George gdje će sudionici u ne-

formalnom druženju imati priliku uživati u gastronomskim delicijama koje će pripremiti učenici pod mentorstvom učitelja Srednje škole Antun Matijašević Karamaneo iz Visa.

Kao i prethodne MIC – Vis konferencije i ovu će konferenciju obogatiti izložba fotografija s mediteranskim motivima. Ona je rezultat međunarodnog studentskog fotonatječaja koji se ove godine održava pod nazivom Boje Mediterana, a najbolje fotografije prema odluci stručnog žirija bit će nagrađene i vrijednim nagradama.

Više detalja o samoj konferenciji kao i mogućnostima te uvjetima prijave na službenoj stranici konferencije www.mic-vis.eu

ZNATE LI ZA IZBORNI PREDMET 'VRŠNJAČKA POTPORA STUDENTIMA S INVALIDITETOM'?

Postizanje jednakih mogućnosti za studente s invaliditetom

Nastavu izvode sveučilišni profesori, primarno s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, stručnjaci s bogatim iskustvom u radu s osobama s različitim oštećenjima, bolestima i poremećajima

PIŠE **BRANKO NAD**

Grupa entuzijasta sa Sveučilišta u Zagrebu, uglavnom s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, 2009. godine aplicirala je na natječaj (i dobila sredstva za provedbu projekta) u okviru Tempus projekata Europske komisije (slično današnjim Erasmus+ Capacity building projektima) za uspostavu cjelovitog sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj.

Krenulo se u projekt znajući da su studenti s invaliditetom kojima je potrebna potpora samo jedan od dionika njihova visokog obrazovanja, a potporu treba pružiti svim dionicima, uključujući sveučilišne nastavnike, administrativno i stručno osoblje, njihove kolege studente i ostale. U sustavu su se uvijek mogle pojaviti naizgled "male prepreke" koje mogu postati značajne, bez odgovarajuće potpore. A sveučilišnim nastavnicima, koji su voljni pružiti potporu studentima s invaliditetom, nerijetko nedostaje znanje i smjernice o tome kako učinkovito pružiti potporu.

– Svjesni takvog stanja, željelo se stvoriti jednostavne i jeftine alate za potporu koji se mogu lako implementirati i dulje koristiti. Uspostaviti institucionalne i individualne oblike potpore studentima s invaliditetom. Naravno, poticati sveučilišne nastavnike na aktivan angažman u visokoškolskom obrazovanju svih njihovih studenata, uz institucionalnu potporu koja će imati ulogu savjetnika i inicijatora pozitivnih promjena i razvoja potpore studentima. A prije svega, primjerom pokazati "što i kako" vodi ka inkluzivnoj praksi – rekla je za Universitas **prof. Lelia Kiš-Glavaš**, redovita profesorica u trajnom zvanju ERF-a,

s Odsjeka za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju.

Strukturirana edukacija i supervizija

U okviru Tempus joint projekta "Education for Equal Opportunities at Croatian Universities – EduQuality" razvijen je predmet "Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom" s ciljem kreiranja jednakih mogućnosti za studente s invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Ovaj predmet bio je jedan od projektnih zadataka koji su realizirani kako bi se postigao glavni cilj projekta.

Ideja za predmet proizašla je iz prepoznavanja prepreka i izazova s kojima se susreću studenti s invaliditetom u visokom obrazovanju, kao što je istaknuto u analizi koju su proveli Kiš-Glavaš, Ruškan i Rudić 2005. godine. Analiza je otkrila da naizgled male prepreke u akademskom okruženju mogu postati nepremostive kada izostane potpora studentima s invaliditetom.

– Naveden je primjer slučaj dizala na jednom fakultetu

tu Sveučilišta u Zagrebu. Iako je rukovodstvo fakulteta omogućilo korištenje dizala studentima koji su se kretali uz pomoć invalidskih kolica, vrata dizala se nisu otvarala automatski, pa je za njihovo otvaranje bila potrebna značajna snaga mišića. Međutim, mnogi studenti koji su koristili dizalo, radi svojih dijagnoza, nisu imali dovoljnu mišićnu snagu za otvaranje vrata dizala. Kako nije bilo raspoloživih sredstava za zamjenu vrata dizala, studentima je bila potrebna pomoć druge osobe za vertikalno kretanje po fakultetu. Iako su im kolege studenti često pomagali u otvaranju vrata, bilo je slučajeva da nitko nije bio dostupan za pomoć. Bilo je dakle rizično oslanjati se samo na volontere, jer je bilo teško osigurati njihovu

Prof. Lelia Kiš-Glavaš

vu dostupnost uvijek kada je to potrebno. S druge pak strane, nije bilo financijskih sredstava za zapošljavanje asistenata koji bi mogli pružiti potporu studentima s invaliditetom – prisjeća se naša sugovornica.

Kao rješenje za ovu i slične situacije pojavila se ideja da se studenti vršnjaci uključe u potporu svojim vršnjacima s invaliditetom u raznim aktivnostima. Prepoznato je također da je primjerena edukacija studenata vršnjaka o tome kako učinkovito pružiti potporu studentima s invaliditetom ključna.

Javila se stoga ideja o razvoju i provedbi predmeta "Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom" gdje bi studenti bili educirani za pružanje vršnjačke potpore i time "zaslužili" ECTS bodove. Ovakav pristup imao je za cilj vrednovanje rada studenata koji pružaju potporu svojim kolegama s invaliditetom i osiguravanje njezine održivosti.

– Strukturirana vršnjačka potpora, uključujući edukaciju i superviziju, također osigurava da su vršnjaci asistenti senzibilizirani i kompetentni, omogućujući im da

doprinesu stvaranju uvjeta za studente s invaliditetom koji prevladavaju čitav niz organizacijskih i objektivnih prepreka unutar sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Osim toga, sami vršnjaci-asistenti kroz znanja i vještine stečene na pripremnoj radionici stječu neprocjenjivo iskustvo i razvijaju niz društveno poželjnih vještina i sposobnosti – saznajemo od profesorice Kiš-Glavaš.

Nastavni plan i program predmeta "Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom" izrađen je u suradnji

“

To je prvi i trenutno jedini sveučilišni predmet na Sveučilištu u Zagrebu, što znači da nije vezan uz određeni studijski program. Osmišljen je tako da bude inkluzivan i otvoren za studente sa svih sastavnica
prof. Lelia Kiš-Glavaš

s deset sveučilišnih nastavnika i stručnjaka s hrvatskih partnerskih sveučilišta (Sveučilište u Zagrebu, Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, u Rijeci, Zadru, Splitu i Dubrovniku) koji posjeduju veliko iskustvo u radu s osobama s invaliditetom. Ti su pojedinci također imali potrebna teorijska znanja i vještine za učinkovito osposobljavanje vršnjaka-asistenata za pružanje visokokvalitetne vršnjačke potpore. Autori predmeta imali su priliku upoznati se s kvalitetnim sustavom vršnjačke potpore na Sveučilištu u Göteborgu. Uz stručnjake s ovog sveučilišta, superviziju i mentoriranje u razvoju nastavnog plana i sadržaja predmet dali su kolege sa Sveučilišta Strathclyde, Masaryk i Aarhus.

Pozitivan feedback

Predmet izvode sveučilišni nastavnici, primarno s ERF-a, stručnjaci s bogatim iskustvom u radu s osobama s različitim oštećenjima, bolestima i poremećajima. Također, voditeljica Ureda za studente s invaliditetom Sveučilišta u Zagrebu uključena je u realizaciju nastave i administriranje predmeta, navodi Kiš-Glavaš.

– To je prvi i trenutno jedini sveučilišni predmet na Sveučilištu u Zagrebu, što znači da nije vezan uz određeni studijski program. Osmišljen je tako da bude inkluzivan i otvoren za studente sa svih sastavnica (fakulteta i akademija) Sveučilišta i sa svih razina studija (prijediplomske, diplomske i poslijediplomske). Uz to, kolegij se nudi svakog semestra kako bi se odgovorilo na sustavne potrebe za potporom studenata s invaliditetom.

Predmet je prvi put uveden na Sveučilištu u Zagrebu tijekom akademske godine 2011./2012. Od tada ga je uspješno položilo više od 80 studenata. Idućih godina predmet se provodio i na Sveučilištu u Rijeci i Sveučilištu u Puli. Glavni fokus vršnjačke potpore unutar predmeta je pružanje potpore studentima s motoričkim oštećenjima te oštećenjima vida i sluha.

– Za upis na predmet preduvjet je da student poznaje kolegu s invaliditetom kojem je potrebna vršnjačka potpora te da ima pristanak studenta s invaliditetom da mu bude vršnjak-asistent (par). Nadalje, bitno je da par dolazi s istog studija i iste studentske razine u smislu upisanog semestra/godine. Ovi preduvjeti za upis na predmet osmišljeni su kako bi se osiguralo da studenti s invaliditetom dobiju potporu od svojih najbližih kolega vršnjaka. Ideja je bila spriječiti da vršnjaci-asistenti budu preopterećeni pružanjem potpore, čime bi se zaštitile njihove vlastite akademske obveze.

Svaki upisani student obavezan je pohađati pripremnu radionicu koja se sastoji od 15 sati predavanja i 30 sati vježbi. Također su dužni osigurati 75 sati vršnjačke potpore u skladu s individualnim planovima za pružanje vršnjačke potpore kolegici s invaliditetom. Dodatno, studenti moraju pohađati sate supervizije, koja uključuju 30 sati sustavne supervizije svaka dva tjedna, te sudjelovati u obveznoj evaluaciji predmeta.

Nakon pripreme radio-

Za upis na predmet preduvjet je da student poznaje kolegu s invaliditetom kojem je potrebna vršnjačka potpora te da ima pristanak studenta s invaliditetom da mu bude vršnjak-asistent (par)

nice i na temelju individualnih planova koje studenti asistenti izrađuju zajedno sa studentima s invaliditetom i na neki su način “ugovor” o sadržaju i etici pružanja potpore, studenti asistenti su spremni za početak pružanja potpore svojim kolegama s invaliditetom.

Vršnjačka potpora ostvaruje se tijekom 75 sati po semestru u dogovoru sa studentom s invaliditetom i uz 15 sati supervizije.

Najmanje dva puta u semestru, a po potrebi i češće, organiziraju se sastanci i sa studentima s invaliditetom kako bi se prikupile njihove povratne informacije o vršnjačkoj potpori i odgovorilo na sva pitanja koja bi mogli imati. Predavači i suradnici dostupni su 24 sata dnevno za savjet i pomoć u nepredviđenim situacijama, a pozivaju se svi studenti, i studenti asistenti, i studenti s invaliditetom, da se jave u slučaju problema. Kompetencije studenata procjenjuju se na temelju kvalitete izrade individualnog plana i kvalitete pružene vršnjačke potpore.

Godine 2021. provedena je sveobuhvatna evaluacija predmeta, čime je obilježena značajna prekretnica jer se poklopila s 10. obljetnicom predmeta (Novak Žižić i Kiš-Glavaš, 2021.). U evaluaciji su sudjelovala 52 vršnjaka asistenta, u fokusnim grupama, a dio njih (N=30) ispunilo je i upitnik. Ovi studenti asistenti predstavljali su različite fakultete Sveučilišta u Zagrebu, uključujući Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Filozofski fakultet, Fakultet organizacije i informatike, Fakultet političkih znanosti, Katolički bogoslovni fakultet, Muzičku akademiju, Prirodoslovno-matematički fakultet, Pravni fakultet i Tekstilno-tehnološki fakultet. Uz to, i 52 studenta s invaliditetom, s oštećenjima vida, sluha i motoričkim poremećajima, aktivno su sudjelovali u evaluaciji predmeta.

Povećani interes studenata

Postupkom evaluacije vršnjaci asistenti dali su prijedloge za poboljšanje predmeta, poput produljenja trajanja predmeta na cijelu akademsku godinu (a ne samo jedan semestar), bolju promociju predmeta na sveučilištu, ponudu više radionica o komunikacijskim vještinama, produbljivanje rada na predrasudama, te uključivanje kratke edukacije za učenje osnova znakovnog jezika.

Tijekom procesa evaluacije predmeta, studenti s invaliditetom također su istaknuli poželjne kvalitete vršnjaka

	Model A	Model B	Model C
Uvjeti upisa	poznavanje studenta s invaliditetom kojem je potrebna vršnjačka potpora i suglasnost da student koji upisuje predmet bude njegov/njezin vršnjački asistent („par“)	prethodno završen model A ili C poznavanje studenta s invaliditetom kojem je potrebna vršnjačka potpora i suglasnost da student koji upisuje predmet bude njegov/njezin vršnjački asistent („par“)	Nema posebnih uvjeta upisa
Struktura (ukupno sati)	15 sati (predavanja) 120 sati (vježbe)	90 sati (vježbe)	15 sati (predavanja) 30 sati (vježbe)
Pripremna radionica	15 sati (predavanja) 30 sati (vježbe)	/	15 sati (predavanja) 30 sati (vježbe)
Vršnjačka potpora	75 sati (vježbe)	75 sati (vježbe)	/
Supervizija	15 sati (vježbe)	15 sati (vježbe)	/
ECTS bodovi (ukupno)	5 ECTS	3 ECTS	2 ECTS
Pripremna radionica	2 ECTS	/	2 ECTS
Vršnjačka potpora	3 ECTS	3 ECTS	/
Ispit	položio/la; bez ocjene	položio/la; bez ocjene	usmeni ispit

MODELI ABC Prikaz modela predmeta ‘Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom’ ERF

asistenata, uključujući: da ne upisuju predmet samo radi ECTS bodova ili izbjegavanja obveza te da posjeduju kvalitete kao što su pouzdanost, odgovornost, fleksibilnost, educiranost i informiranost, strpljenje, iskrenost, otvorenost, empatija, razumijevanje, pozitivan i zdrav pogled na svijet, optimizam, opuštenost, smisao za humor, te odsutnost sažaljenja ili straha u interakciji s osobama s invaliditetom.

Općenito, rezultati poka-

zuju da je provedba vršnjačke potpore u sustavu visokog obrazovanja učinkovita i obostrano korisna u postizanju jednakih mogućnosti za studente s invaliditetom.

– Istovremeno, postojao je značajan interes za predmet od strane studenata koji na svom fakultetu nisu imali studenata s invaliditetom kojima je bila potrebna vršnjačka potpora – otkriva profesorica Kiš-Glavaš. Predmet je redizajniran kako bi ponudio tri različita modela (A, B,

C) i da bi se prilagodio većem broju studenata i pružio dugoročnu potporu studentima s invaliditetom.

Kao i dosad, predmet traje jedan semestar, s time da se pripremna radionica održava na početku semestra tijekom dva vikenda (petak, subota, nedjelja). Aktivnosti vršnjačke potpore i supervizije provode se tijekom semestra na temelju individualnih planova potpore.

Prošireni sadržaj

Predmet je također zadržao temeljne ishode učenja, s posebnim naglaskom na proširenje teme “Osnovne značajke osoba s invaliditetom” kako bi dodatno obuhvatio i studente s kroničnim bolestima, specifičnim teškoćama učenja (disleksija, disgrafija i diskalkulija), ADHD-om, autizmom i psihičkim bolestima i poremećajima. Ovaj prošireni sadržaj nadopunio je postojeći sadržaj predmeta vezano uz značajke, sposobnosti, funkcioniranje i svakodnevnne izazove s kojima se

susreću studenti s oštećenjima vida, sluha i motorike. Za isporuku ovog poboljšanog sadržaja, u realizaciju predmeta uključeni su i dodatni sveučilišni nastavnici koji su specijalizirani za potporu osobama s gore spomenutim specifičnim oštećenjima, bolestima i poremećajima.

Studenti se i dalje informiraju o predmetu putem službenih web portala sveučilišta i njegovih sastavnica, kao i dodavanjem novih kanala poput društvenih mreža i usmenih informacija na uvodnim susretima s brucosima. Ove nove aktivnosti imaju za cilj privući što veći broj studenata za upis predmeta.

Izmjene i poboljšanja predmeta “Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom” usmjerene su na bolje zadovoljavanje aktualnih potreba studenata s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. Očekuje se i da će ove promjene doprinijeti razvoju prijeko potrebnih vještina kod većeg broja studenata.

DESETO IZDANJE POPULARNOG FANTASTIKONA

Čarobni svijet znanstvene fantastike, znanosti i društvenih igara

FantaSTikon je mala verzija američkog ComicCona, ali i okupljanje i druženje prijatelja iz svih dijelova Hrvatske i zemalja regije, uz kvalitetan sadržaj tema koje ih zajednički zanimaju

Piše MILA PULJIZ

Na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje održan je deseti po redu FantaSTikon, točnije trodnevno okupljanje ljubitelja znanstvene fantastike, fantasyja, društvenih igara i znanosti. Koordinatorica FantaSTikona i predsjednica udruge F&ST koja stoji iza organizacije ovog događaja je Romana Jadrijević, viša knjižničarka i objavljiva spisateljica.

- Udruga F&ST osnovana je 2016. godine kako bismo lakše pristupili organizaciji FantaSTikona, ali razvijali smo i neke druge aktivnosti. Nastala je iz ljubavi prema znanstvenoj fantastici i fantasyju, prema društvenim igrama te popularnoj znanosti. Dosad smo održali jako puno Večeri društvenih igara "Ajmo se igrati!" u Infozoni, dvadeset Dana društvenih igara i još nekoliko većih i manjih projekata. Posebno smo ponosni na zbirku kratkih žanrovskih priča koju objavljujemo jednom godišnje povodom FantaSTikona, a koja je ove godine doživjela svoje šesto izdanje - objasnila je Jadrijević. Neslužbeno, FantaSTikon je mala verzija američkog ComicCona, ali i okupljanje i druženje prijatelja iz svih dijelova Hrvatske i zemalja regije, uz kvalitetan sadržaj tema koje ih zajednički zanimaju. U organizaciji FantaSTikona tijekom godina sudjelovalo je više različitih ljudi, uključujući i volontere, većinom studente i srednjoškolce.

- Osobno želim zahvaliti malom timu ovogodišnjih organizatora jer smatram da smo postigli jako puno s vrlo malo ljudskih i financijskih resursa. Tea, Luka, Ivana, Toni, Tonči i Marijana: hvala vam. Ove smo godine ugostili oko 400 ljudi, što je više nego lani, ali manje nego na zadnjem pretpandemij-skom FantaSTikonu. Svaka-ko, jako nam je drago vidjeti da se publika polako vraća i prepoznaje trud i kvalitetu našeg događanja. Ove godine podteme su bile teraformiranje i Ni-zozemska, ali, kao i obično, samo je dio programa bio vezan uz

Romana Jadrijević, izvršna direktorica FantaSTikona
BOZIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

njih. Desetljeće FantaSTikona obilježili smo izložbom vizuala grafičkih umjetnica Kristine Bilote i Josipe Šarić, koje su, svaka po pet godina, volonter-ski izradivale fantastične vizualne identitete za sve dosadašnje konvencije. Uz vizuale smo postavili i izložbu fotografija i probir najskandaloznijih biltena, a za sve posjetitelje smo pripremili i prigodan (i nagradni) lov na blago, koji je primljen s oduševljenjem. Proslavili smo i 20 godina postojanja Aratona, kapitalne trilogije hrvatske spekulativne fikcije o kojoj smo razgovarali s njenim autorom, do-ajenom hrvatskog SF-a i počasnim gostom 10. FantaSTikona Oliverom Franićem - kazala je koordinatorica Jadrijević, dodavši kako je poseban gost bio Ed Barol, nagrađivani i međunarodno objavljivani šibenski pisac SF-a (i još ponečeg), koji je predstavio svoj novi, transhumanistički SF roman "Boja neba", a sa FESB-a se pridružio doc. Vjekoslav Tvrdić u jedinstvenom i odlično posjećenom spoju strojarstva i književnosti, s radionicom pisanja "Elementi strojeva i steampunk". Izrazito zanimljivo predavanje održao je i svjetski poznati fizičar prof. Goran Senjanović, koji je govorio o misterioznim neutrinima, milijarde i milijarde kojih prolaze kroz vas dok ovo čitate.

- Odnos koji također treba istaknuti traje još od 2015. godine, i to odnos suradnje i podrške s FESB-om, bez kojih se ni jedan od ovih prvih deset FantaSTikona ne bi mogao održati. Jedanaesti FantaSTikon planiramo održati u ožujku 2025., a već imamo i najavljene podteme: botanika i Hrvatska - dodala je Jadrijević.

STUDENTSKI STANDARD U SPLITU

Ocijeni studentsku spizu i osvoji nagradu

Studentski centar Split i ove godine organizira nagradnu igru *Ocijeni spizu i nagradu je blizu*, kojom motivira studente da nakon posjeta menzi ostave komentar na pojedeni obrok. Ukupna vrijednost nagradnog fonda premašuje 10.000 eura.

Nagradna je igra počela 15. ožujka i traje sve do 15. lipnja. Studenti hranu ocjenjuju preko zadnje verzije mobilne aplikacije UNISpot i nagrađuju se tri kategorije: najaktivniji ocjenjivač, najkorisniji ocjenjivač i račun s najviše različitih proizvoda. U nagradnoj igri na dobitku su i studenti, koji mogu osvojiti bogate nagrade, ali i Studentski centar u Splitu jer mu igra omogućuje da neposred-

Ocijeni spizu SC-a - nagradna igra

no primi povratne informacije o kvaliteti hrane u njihovim restoranima te nastavi uzlaznu putanju u podizanju studentskog standarda na Sveučilištu u Splitu. Nagrade se dodjeljuju svakog mjeseca,

a koncem lipnja održat će se svečana dodjela glavnih nagrada. Potrebno je samo nekoliko jednostavnih klikova i svega minuta vremena za napisati komentar nakon pojedenog obroka da bi se uš-

lo u igru za brojne vrijedne i atraktivne nagrade, kao što su dvodnevne ulaznice za Ultra Music Festival, laptop ili mobilni. Ipak, glavna nagrada je ono što je najveći iskorak za razliku od prošle godine.

Naime, studenti mogu osvojiti besplatan smještaj za akademsku godinu 2024./2025. u smještajnim kapacitetima Studentskog centra u Splitu ili nagradno putovanje u jedan od gradova SEA-EU alijanse, i to u čak sve tri kategorije: najkorisniji ocjenjivač, najaktivniji ocjenjivač i račun s najviše različitih proizvoda.

Pripremite iksice, instalirajte UNISPot aplikaciju i pravac u studentski restoran po bogate nagrade!

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća Klasa: 112-01/24-01/002 Ur. broj: 2181-206-3-3-24-05 od 20. ožujka 2024. godine i Klasa: 112-01/24-01/003 Ur. broj: 2181-206-3-3-24-04 od 20. ožujka 2024. godine.
SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE,
raspisuje
NATJEČAJ
za izbor

1. jednog nastavnika na znanstveno-nastavno radno mjesto docent za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo;
2. jednog nastavnika na znanstveno-nastavno radno mjesto docent za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje brodogradnja.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
Podružnica
SVEUČILIŠNI ODJEL ZDRAVSTVENIH STUDIJA
Raspisuje
NATJEČAJ

Za upis na Program razlikovnog modula (diferencijski ispiti) za stjecanje jednog od uvjeta za upis na diplom-ske sveučilišne studije SESTRINSTVO, FIZIOTERAPIJA, RADIOLOŠKA TEHNOLOGIJA Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija u akademskoj godini 2024./25.

PRIJAVE SE ŠALJU DO 12. travnja 2024.

Prijave poslati poštom na adresu:

Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija,

Ruđera Boškovića 35, p.p. 464, 21000 Split

s naznakom: RAZLIKOVNI MODUL

Puni tekst natječaja u kojem su objavljeni uvjeti za prijavu, postupak, cijena školarine, isprave koje se odnose na prijavu, sastavni su dio ovog natječaja i dostupni su na mrežnim stranicama

Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu

<http://ozs.unist.hr/upisi-izbornik/razlikovni-modul>

VRIJEME JE ZA POVRATAK NA SVEUČILIŠNE TERENE

Nastavak natjecanja u znaku dvaju najprestižnijih natjecanja

Ožujak je tradicionalno obilježio početak Futsal i Košarkaške lige, a ni nacionalna razina nije bila ništa manje uzbudljiva

PIŠE **MIA MILKOVIĆ I IVAN GUDELI/UNISPORT ST**

Nakon ispitnih rokova i početka novog semestra, studenti Sveučilišta u Splitu dočekali su i kraj pauze sveučilišnog sporta. Nastavak UniSport sezone, već tradicionalno, obilježio je početak dvaju najprestižnijih natjecanja – Futsal i Košarkaške lige, a ni nacionalna razina nije bila ništa manje uzbudljiva. Puno sporta, doza smijeha i pokora medalja nisu nedostajali ni u UniSport ST ožujku.

Nakon šest pretkola, liga može početi

Najzanimljivije i najnapetije natjecanje u sveučilišnom sportskom kalendaru započelo je odigravanjem šest pretkola te popunjavanjem grupa određenih službenim ždrijebom natjecanja. U muškom su dijelu odigrani susreti između dvanaest ekipa. Puno preokreta i napete borbe, a prije nastavka donosimo kratak pregled rezultata: FESB2 je pobijedio momčad VP2 rezultatom 6:0, POMST2 je slavio ekipu OSS2 savladavši ih 11:3. U redovima kineziologa bolja je bila peta ekipa KIF-a, koja je rezultatom 6:3 savladala kolege iz ekipe KIF2, dok je momčad FESB4 bila bolja od treće ekipe EFST-a rezultatom 5:3. FESB3 je slavio i nad momčadi FGAG2, 4:2, a KIF3 je pobijedio EFST4 sa 6:2.

– Dio sam ekipe koja je prošle godine osvojila ovu ligu. I ove godine prijavljen je iznimno velik broj ekipa, igrači su kvalitetni i siguran sam da će borba biti napeta do samoga kraja. Dat ćemo sve od sebe da i ove godine predstavimo naš fakultet u najboljem svjetlu, pogotovo u godini kad naš fakultet slavi 70 godina djelovanja – kazao nam je Karlo Kovačić, igrač prve ekipe Kineziološkog fakulteta, prošlogodišnjih prvaka.

Studentice dovela do srebra

Veslačice Sveučilišta u Splitu osvojile su srebrno odličje u kategoriji osmerca na dvanaestoj međunarodnoj regati “Budapest Cup”, koja se održala u Budimpešti. Redom studentice Sveučilišta u Splitu, naš su sastav činile Nika Sebastijan, Leonora Gal, Lucija Ninčević, Nikolina Frleta, Ivana Hrkać, Lea Farac i Nina Farac. Vrije-

me u cilju bilo je 11:20, odnosno 22 sekunde sporije od prvoplasiranih, čime su ujedno najavile i skorašnje nastupe na velikim međunarodnim smotrama.

UniSport HR Futsal i Košarkaška liga

Paralelno s natjecanjima u organizaciji Splitskog akademskog sportskog saveza, futsal momčad Sveučilišta odigrala je 4. i 5. kolo UniSport HR Futsal lige u Osijeku. Europski studentski osvajači bronce ljetos su u Splitu upisali pobjedu u oba kola, što ih je približilo plasmanu na državnu završnicu koja će se održati u Poreču. U 4. su kolu porazili kolege sa Sveučilišta Sjever uvjerljivom pobjedom (19:1), a protiv TVZ-a su slavili rezultatom 7:0. Koncem ožujka studente očekuju još dva kola, koja će se odigrati u Makarskoj. Rezultati će ujedno odlučiti o plasmanu na državnu završnicu, UniSport Finals. Momčad je trenutačno peta na ljestvici s dvije pobjede i tri poraza, ali s dobrom gol-razlikom, +24. Ispred njih nalaze se zadarski studenti s 9 bodova, a potom Osječani s 12 bodova, kao i sa Sveučilišta Bern, dok ljestvicu predvode studenti Sveučilišta u Zagrebu s 15 bodova, odnosno stopostotnom učinkovitosti, koju čini pet pobjeda u isto toliko odigranih utakmica.

Osim futsalera, na državnim kvalifikacijama u Zadru nastupili su i splitski košarkaši. Put do plasmana na završnicu bio je jednostavan, trebalo je pobijediti u oba susreta, što je momčad i ostvarila. S velikom razlikom pobijedili su kolege s Tehničkog veleučilišta (80:40), ali i one sa Sveučilišta Sjever (96:42). Sudeći po dosadašnjim plasmanima splitskih ekipa, tradicionalno će borba u gotovo svim sportovima biti do samoga kraja, onako kako Splitsčani znaju, a to je borba za medalju.

Povratak na virtualne sportske terene

Tereni diljem Lijepa našeni su jedini, studentski je ožujak okupirao i online sportske terene. U tijeku je UniSport HR eSports liga, a studenti se natječu u četiri sporta: Rocket League, Counter Strike 2, FC 24 i League of Legends. Ove se godine natječe čak sedam visokoskolskih ustanova: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Tehničko veleučilište u Zagrebu, Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilište Sjever, Sveučilište u Rijeci. Studenti Sveučilišta u Splitu vratili su se u ovo natjecanje nakon dvije sezone pauze, a na samom startu upisali su i prve važne pobjede. Kao i u konkurenciji ostalih natjecanja, važno je napomenuti da će i eSports liga svoju završnicu imati u Poreču od 31. svibnja do 2. lipnja, kad ćemo doznati koji su novi nacionalni prvaci u ove četiri kategorije.

UniSport VILA

Edukacija je zlata vrijedna. Znaju to i volonteri, polaznici druge u nizu UniSport ViLA-

e, volonterske i leadership akademije u organizaciji Hrvatskog akademskog sportskog saveza. Novo, spektakularno izdanje akademije započelo je prošlog vikenda, a govorilo se o akademskom sportu i mogućnostima volontiranja koje ono nudi. Predstavile su se tri glavne organizacije zaslužne za rast akademskog sporta u RH: Hrvatski akademski sportski savez (HASS), Europska sveučilišna sportska asocijacija (EUSA) i Svjetska sveučilišna sportska federacija (FISU). Nisu izostale teme event menadžmenta, volonterskog menadžmenta, iskustava volontiranja i brojnih drugih, kao i praktičnog primjera na koji način možemo najbolje iskoristiti TikTok platformu za dopiranje do studenata te promoviranje rada i vrijednosti vlastite organizacije.

Studentica Lana podijelila je svoj doživljaj ViLA-e:

– I prije nego što sam ušla u svijet volontiranja mislila sam, a što se do sada i dokazalo, da će mi volontiranje otvoriti mnoga vrata. Kroz volontiranje zasigurno puno učim, napredujem i razvijam se. ViLA nas je naučila mnogošemu, a spremno čekam i ostatak koji je pred nama, te se nadam da ću ljetom proveći s brojnim novim prijateljima pomažući i usavršavajući nove vještine.

Pred stotinjak polaznika još je jedan vikend u kojem će od istaknutih stručnjaka saznati čari marketinga i odnosa s javnošću te sponzorstava u sportu, ali detalje brojnih međunarodnih projekata. Kruna njihova puta u projektu ViLA-e bit će volontiranje ovoga ljeta na završnici u Poreču, FISU Svjetskom sveučilišnom prvenstvu u Cheerleadingu, koje će se održati u Splitu, te FISU Svjetskom forumu u Zagrebu.

– Iako nema nekog ekonomskog prihoda, iskustva, ljudi i sama prilika biti dio nečeg velikog vrijedi mnogo – zaključuju naši volonteri.

UniSport Health: trčanje, planinarenje i rekreacija

Osim redovitih besplatnih programa rekreacije, nedavno su studenti imali priliku još jednom planinariti, ali i trčati Splitski polumaraton, koji je uspješno započelo i istrčalo 25 studenata i zaposlenika Sveučilišta u Splitu. Nakon osvajanja Svilaje, nešto više od 50 studenata popelo se na Kozjak. Smijeh i radost, igre, sunce i pogled prema najljepšem gradu na svijetu obilježili su još jednu nedjelju.

Najnapetije smo ostavili za kraj, čeka nas grupna faza UniSport ST Fustal i Košarkaške lige. Igra se na spinutskom terenu, a ulaz je slobodan. Sve ostale informacije, kao i raspored natjecanja, redovito se ažuriraju na društvenim mrežama Splitskog akademskog sportskog saveza/UniSport ST (@unisportsplit). Do sljedećeg broja puno sunca, dobre igre, rekreacije i svježeg zraka. Čeka nas puno toga, stoga, ako već niste, priključite se!

Alen Novoselec

PROF. ART. ALEN NOVOSELEC, DEKAN AKADEMIJE LIKOVNIH UMJETNOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Pomognimo mladima ostvariti snove jer je to esencija ljepote društva!

Odgovorno tvrdim da tražimo minimalno i skromno, a da educiramo i sa strašću nastojimo raspirivati kreativne potencijale naših studenata

iskustvo krećenja stana, pa tako i iskustvo nepredviđenih događanja i opravdanih razloga za probijanje rokova i kod ovako malih zahvata. Na gradilištima ovakvih razmjera i zahtjevnosti kakva su naša time postajemo svjesniji opravdanosti ponekih odstupanja od rokova radi povećanja obujma poslova ili nepredviđenih radova – takozvanih izvan troškovničkih radova. Naravno, na kraju ćemo sagledati postoje li i neki neopravdani razlozi, vezani uz manjkavosti dokumentacije ili druge procedure. Za sada postoje problemi, ali održavamo dinamiku obnove i vjerujemo da ćemo dovršiti sve predviđene radove, opremiti prostor i vratiti se u naše objekte na početku zimskog semestra 2025./2026. godine.

Koliko je uopće ALU stradao u potresima? Kako je bilo raditi u takvim “načetim” prostorima?

– Kažu da fotografije govore više od bujice riječi, pa stavljam pred vas nekoliko fotografija naših objekata nakon potresa. Iskustvo proživljenog potresa u zgradama koje spadaju u red zidanih konstrukcija (što barem većim dijelom vrijedi za ALU, Ilica 85 i potpuno za “Slavu Raškaj”, Ilica 83), dosta je traumatično, a obzirom na to da u njima imate oko 400 studenata i više od 130 djelatnika (nastavno i nenastavno osoblje) i za njih ste odgovorni, sasvim sigurno je vrlo neugodno iskustvo. Oštećenja su bila klasična, odnosno gotovo tipska za sve objekte ovog tipa i godine nastanka. Rušenje dijelova zabatnih i pregradnih zidova, velika pukotina na rizalitu objekta Ilica 85, na gotovo svim zidovima, spoju podova i zidova, a ovisno o poziciji na objektu, uz otpadanje žbuke i sve prisutniju nelagodu i prijetnju od još ozbiljnijih urušavanja u slučaju novog potresa – sasvim sigurno nije činilo rad u takvim objektima ugodnim i rasterećenim poslom.

RAZGOVARAO I SNIMIO: **BRANKO NAD**

Uskrivenom, ali prostranom dvorištu Ilice 83 i 85 donedavno su stajale skulpture i umjetničke instalacije. Danas su tamo vreće cementa, čelične armature, daske i drugi građevinski materijal. Dvorište je postalo veliko gradilište.

Dakako, riječ je o objektima Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, koja je trenutno u procesu obnove od oštećenja izazvanih zagrebačkim i petrinjskim potresom.

Ovi radovi, ipak, zalag su i obećanje bolje budućnosti za sve studente i djelatnike Akademije, uvjeren je u to dekan prof. art. Alen Novoselec, koji nas je poveo u razgled gradilišta i radova na dvjema velikim zgradama.

Profesor likovne kulture uz završeno kiparsko usmjerenje i pretežiti kiparski izričaj, ali ne i jedini, rođeni Varaždinec, Novoselec je dio Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina pri Akademiji, a ujedno i voditelj projekata Aleja skulptura na svima poznatom savskom nasipu, te projekta Dvorac i park skulptura Jakovlje za HDLU. Kaže kako je rok za dovršenje radova kraj kolovoza ove godine za objekt na Ilici 85, a za objekt koji dijele s Centrom za odgoj i obrazovanje Slave Raškaj (Ilica 83) početkom listopada.

– Većina nas ima barem

Šok zbog preseljenja

Trenutno djelujete u zamjenskim prostorima, u Jadran filmu u Dubravi. Koliko ta u neku ruku i dislocirana lokacija otežava nastavni proces, kako su na tu selidbu reagirali sami studenti?

– Preselili smo se na drugi kraj grada (Dubrava i Jadran film) jer je vrlo teško bilo pronaći odgovarajući prostor u susjedstvu ili poznatom i starom kvartu. Obišli smo i pregledali brojne druge objekte, odnosno lokacije, no bili smo definirani i ograničeni financijskim sredstvima namijenjenim toj svrsi. Sama lokacija Jadran filma kao zamjenskog prostora odjeknula je šokantno. Iz Ilice i centra grada odjednom se trebamo odseliti na periferiju, i to u prostore koje tek treba prilagoditi našim potrebama. Reakcije su uvijek različite, ali ne možete očekivati oduševljenje kada idete u zamjenski prostor u kojem će još mjesecima nakon preseljenja trajati prilagodba. A i ni nakon završetka uređenja i prilagodbe prostora našim potrebama uvjeti neće biti na razini onih otprije, na koje su godinama svi navikli. Ipak, studenti su bili najspremniji prigrliti promjene, adaptirati se novoj situaciji i izvući ono najbolje iz novih okolnosti i ambijenta. S vremenom

su isplivale i neke prednosti; odjednom se većina studenata našla objedinjena u prostorima koji su nalikovali na kampus uklopljen u jedan lijepi široki ambijent ispunjen travnjacima i drvećem, te su sve to iskoristili za bolje upoznavanje i suradnje uz razmjenu profesionalnih iskustava. Zima je bila najtežerazdoblje, ali proljeće unosi optimizam, radost i nove kreativne poticaje.

Početkom listopada zasjele ste na mjesto dekana Akademije, gdje ste i diplomirali. Kakav je osjećaj zatvoriti taj krug, od diplome do vođenja ustanove koja vam je tu diplomu dala?

– Doista su mi se uvijek sviđali kružni ciklusi (film “Prije kiše”, na primjer...), čega je primjer postao i moj profesionalni put. Od upisa na ALU 1991./1992. do diplome na interdisciplinarnom Nastavničkom odsjeku (FF/ALU) 1998., te početka honorarne asistenture od 1998. do 2002. godine, nastavka rada na ALU OKIRU u svojstvu mladeg asistenta, višeg asistenta, docenta tek 2010., a onda dalje redom preko prodekana za upravu i financije do uloge dekana u listopadu prošle godine – sve to je ciklus uz elemente kružne forme.

Studiranje na ALU-u najljepši je dio moga školovanja – uživao sam u svakom danu i trenutku. Nastavnički odsjek pružio mi je uvid u kompletnu povijest umjetnosti, što je upotpunjeno motivirajućim predavanjima pojedinih, izvanserijskih profesora i profesorica FF-a, što je bilo ključno za poticanje unutarnjeg stvaralačkog žara. Kao profesora pratilo me sporo napredovanje i vječni nedostatak koeficijenata za nove kadrove. Tako je, nažalost, i danas – na nekoliko glavnih predmeta koje vodim nemam asistenta/icu upravo iz istog razloga. Snalazimo se s vanjskim, ali to zbog mnogo razloga nije pravo ni razvojni rješenje. Sve u svemu, posao, kao i život, prate mnoge nedaće kojima se ne trebamo i ne smijemo izmicati. One su prilika našeg osobnog i profesionalnog uzdizanja. Činimo onoliko koliko najviše možemo, a nakon toga ostaje samo pomirenje spoznanjem da su kod optimista očekivanja gotovo uvijek veća od ostvarenog.

Nisam imao ambiciju postati dekan i sve ovo doživljavam kao još jedan oblik kreativne igre, ali koja me obvezuje aktivirati sve osobne kreativne potencijale, kao i one institucionalne i cijele mreže u koju je ovaj sektor postavljen.

Otkud vi uopće u likovnosti, odnosno kiparstvu, restauratorstvu... Kada ste primijetili da vas takav izričaj, pa onda i karijera, zanimaju?

– Za razliku od dugog i usustavljenog puta koji prolaze kandidati koji se žele upisati na Muzičku akademiju (12 godina prethodnog školovanja), kandidati za našu i druge likovne akademije u nekom trenutku života budu ponukani unutarnjom pobudom, te motivirani i potaknuti nekim prekrasnim ljudima i profesorima kojima su bili počašćeni da ih sretnu na svom samotnom putu. Postoji nekoliko strukovnih škola pohađanjem kojih ciljate na kasniji upis na neku od akademija, no

Obnova je u punom tijeku

kod mene to nije bio slučaj. Još u osnovnoj školi imao sam sreću imati prekrasnu učiteljicu razredne nastave koja me “držala za ruku” prilikom mojih prvih koraka u smjeru ovog puta. Varga Nada je moje radove gotovo redovito odnosila pokazivati u susjedna dva razreda i time me poticala. U četvrtom razredu OŠ dobio sam treću nagradu za svoj rad na natječaju na temu filma “Boško Buha”, a onda je profesorica likovnog u jednom od prva dva-tri višarazreda OŠ također poslala jedan moj rad na natječaj za Zbornik učeničkih radova koji je završio na naslovnici. To su bile klice prepoznavanja strasti i rasta motivacije i samopouzdanja. Ipak, upisao sam i završio srednju elektrotehničku školu, pa iz nje i bez ikakvih priprema, osim onih samostalnih, izišao na prvi prijemni na ALU-u. Nisam primljen, pa sam otišao na prijemni na DIF (današnji KIF), ne bih li otišao u vojsku u rujnu. Bio sam prvi ispod crte, pa sam se do kraja te godine i odlasku pripremao za ponovni prijemni na ALU. Upoznao sam Slobodana Benkovića na radionici crtanja koju je vodio u Čakovcu i uz njegovu nesebičnu pomoć pripremio se za prijemni, te napokon upisao 1991./1992., kada sam se već spremao otići i okušati na Akademiji di Belle Arti u Veneciju, ako se i taj put ne upišem na ALU. Iako se nisam prije toga poznavali, tadašnja dekanica Dubravka Babić nazvala me telefonom i dala do znanja da sam na radove pisao pogrešan klasifikacijski broj, ali da imam lijepe šanse na upis. Bio je to razlog uranjenog slavlja.

Malo sreće ponekad, romantično-idealistički duh, nepokolebljivi zanos i interes za duhovnu sferu društva koja se otiskuje u umjetnosti i onda nemate izbora, nego krenuti na taj put koji, kao i sve drugo, retrospektivno izgleda romantičan. Krećući se njime svakodnevno, nailazite na one uzvišene, sretne i ushićene trenutke, ali i one teške i mučne, ali krećete se uporno i nadate ponekad na prekretnicama, mjestima dvojbi i promišljanja o zaokretu, no za sada se i dalje krećem tim organski zavojitim putem.

Ne nuditi lažne nade i instant-rješenja

Može li se danas u Hrvatskoj živjeti od likovnosti, od umjetnosti?

– Neki mogu, drugi ne. Ovo društvo nije čvrsto strukturirano u brojnim segmentima. Umjetnost kojom kreiramo nacionalni identitet

Oba objekta u Ilici trebala bi biti dovršena do listopada ove godine

Akademija neposredno nakon potresa

tet važna je samo kada nekom uvaženom gostu trebamo predstaviti našu dugu kulturno-umjetničku tradiciju i pohvaliti se kako ovaj mali narod ima velike umjetnike i genije. Nakon toga se počinjemo cjenkati za ono elementarno što je potrebno da bi umjetnost preživjela u raspodjeli koju obavljaju oni koji je se boje ili je ne razumiju.

Što vam govore studenti kada dolaze upisivati Akademiju? Jesu li svjesni kakva ih neizvjesna budućnost u domovini čeka kada su u pitanju novac, zarada, život od svog umjetničkog rada?

– Mnogi naši građani otišli su iz ove zemlje zbog osjećaja beznada i nepovjerenja u sustav, a manje iz financijskih razloga. Porez u Danskoj je 50 posto, a osjećaj sreće gotovo najviši. Studenti su prepuni mladenačkog i

stvaralačkog zanosa koji ni mi ni društvo ne smijemo baciti u blato i razočarati. Dolaze prepuni nade, volje i želje da svoje i naše živote ispune smislom, a mi im u tome trebamo raspirivati nade i stvarati realne uvjete da se to i ostvari. Kada postavimo načelo univerzalnih vrijednosti u našem društvu, da svaki predani rad uz rezultate očekuje primjereno uvažavanje i adekvatna nagrada kao nuspojava, onda ćemo znati da smo ispunili svoju zadaću. Do tada moramo pristupati individualno i usmjeravati naše studente na odabir najboljih opcija za njihov životni put, a koje proizlaze iz našeg, ne baš sretnog i utješnog iskustva. Ne trebamo nuditi lažne nade ni instant-rješenja. Isto takone trebamo nuditi neutemeljene privilegije, već nastojati izgraditi društvo koje vjeru-

ŽIVOT BEZ UMJETNOSTI

Kako gledate na činjenicu da su, i po financiranju i po zainteresiranosti nacije, likovnost i umjetnost nekako “zadnja rupa na svirali”? Može li se to promijeniti u skorijoj budućnosti?

– Neki mudri Finci smatraju da nisu bogati i zato ulažu u obrazovanje i stvorili su jedan od najboljih školskih sustava. Razvijaju kritičko mišljenje, potiču samopouzdanje, izgradnju vlastitog stava kod mladih i spremnost da ga iznesu kada god to situacija zahtijeva. Uče ih da poštuju i uvažavaju različitosti i jedni druge. Pristup učenju je različit; neki rastavljaju riječi, drugi slova sastavljaju u riječi, ali svi nauče ono što je najpotrebnije za život. Cijeli taj nordijski krug ulaže u poticanje i razvoj kreativnosti. Ona je temelj uspješnog društva i ne ostaje samo u krugu umjetnosti. Ne samo da zbog toga imaju možda i najnaprednije arhitektonske studije koji prije projektiranja istražuju potrebe lokalne zajednice, pa spajaju lokalno i globalno, te diskretnim zahvatima u kvart i lokalne okvire zajednice uzrokuju globalne promjene nabolje. Uvijek polazeći od ideje boljitka onih za koje se nešto poduzima, radi i od kojih se kreće, a onda to rezultira sinkroniziranim valovima uspjeha koji se prelijevaju na društvo i zajednicu i stvaraju osjećaj zadovoljstva, ponosa i sreće u širem kontekstu.

Ako mi, akademije, trebamo dokazivati pravo na postojanje i uvjeravati one koji raspoređuju sredstva koja su temelj uspješnog djelovanja, da ne tražimo previše ili više od onoga što trebamo da bi nastavili s poslom bez kojeg nema budućnosti našeg društva, onda ne možemo odjekivati drukčije nego kao “zadnja rupa na svirali”. Odgovorno tvrdim da tražimo minimalno i skromno, a da educiramo i sa strašću nastojimo raspirivati kreativne potencijale naših studenata, onih koji trebaju analizirati i sintetizirati; “prožvakati” svoje doba i vrijeme u kreativne i umjetničke tvorbe, a kako bi prenijeli i nastavili kontinuitet toga kulturnog identiteta kojim se sada svi ponosimo. Gotovo bih mogao reći da se prosjek nacije, kao i pojedini kreatori aktualnih politika, boje umjetnosti, guraju je od sebe, a to je put istrebljenja onog esencijalnog; sustavnog obrazovanja kreativaca koji su kroničari našeg vremena i koji tu esenciju u formi besmrtnosti utiskuju kroz umjetnost, te prenose i posreduju društvu kao залог njegove budućnosti.

Sve se može promijeniti; gdje ima volje, ima i načina. Nažalost, može se promijeniti i nabolje i nagore. Vjerujem da ćemo svi zajedno ipak imati snage napraviti zaokret u onom smjeru koje ovo društvo treba, a to je prema boljem, ispunjenijem i sretnijem životu. Njega bez umjetnosti nema.

je u vrijednosti koje izranjaju iz umjetničke produkcije, te oplemenjuju i bodre duh.

Mladi su svjesni svega, ali i prilagodljivi i brzo se snadu u svakoj situaciji. Upravo zato im trebamo osigurati uvjete i okolnosti u kojima snovi rastu i ostvaruju se, jer njihovi snovi su esencija ljepote našeg društva.

Kad smo kod financiranja, i ALU, ali i Akademija dramske umjetnosti kao i Muzička akademija, često upozoravaju na nedostatno financiranje od strane države, na nedostatak sredstava, koje zbog specifičnosti izvođenja nastave ne možete namaknuti, recimo, od velikog broja studenata i njihovih skolarina... Ima li kakvih pomaka po tom pitanju?

– Za početak imamo financijske analize, argumente, dokumente, plan i odlučnost s naše strane da se u najkraćem roku dogode potrebni pomaci. Skloni smo razgovorima, razumnim dogovorima, ali nemamo previše vremena za nepotrebna zatezanja i odlaganja. Jako nam je bitno da imamo i potpuno razumijevanje i podršku rektora Stjepana Lakušića. Situacija nije održiva, smjer je jasan, razumijevanje situacije i brzina reakcije u rješavanju krizne financijske situacije presudna. U procesu smo pregovora koji bi trebali dovesti do trajnih rješenja, a nestalnog “gašenja požara”.

Kakav je interes mladih za studiranje na ALU-u posljednjih godina?

– U skladu s vrijednostima koje smo posljednjih godina u društvu izgradili, sve manji. Ne zato jer je taj

temeljni izazov i poriv iščeznuo iz čovjeka, već zato jer su postavljene nove vrijednosti kojima je u središtu novac. Taj egzistencijalni strah uvijek je u nekoj mjeri opravdan, ali posljednjih najmanje pet godina činimo sve kako bismo povećali mogućnosti zapošljavanja i našim studentima osigurali niz mikrokompetencija i širi spektar mogućnosti zapošljavanja. Istodobno mogu navesti temeljnu vidljivu razliku i pomak na lošije u našem društvu, a koji je ilustriran odnosom ljudi prošlih vremena i ovih danas. Generaliziram i karikiram, naravno (nadam se), ali graditelji 19. stoljeća bili su ponosni na svoj posao i na proćelju izgrađenih zgrada isticali svoje ime. Bili su odgovorni, zadovoljni i ponosni na svoje profesionalne dosege. Danas su ljudi općenito ponosni uglavnom na zaradni novac i tu je kraj sreće – sve do putovanja, skijanja, kupnje automobila ili nekog drugog oblika ugađanja koje im zaradeni novac omogućuje. Arhitekt Graham Stirk iz biroa Rogers Stirk Harbour jedan je od poznatijih svjetskih arhitekata i upravo on ponovno izgovara misao onih “naših starih”: *Ponosan sam na svoja djela!* Činimo sve da uvjerimo nove kandidate da bavljenje umjetnošću ima smisla za njih i zajednicu i nastojimo ih privući. Brojem kandidata držimo se unutar zacrtanih gabarita, ali uskoro se nadamo i “navali” novih kandidata, odnosno budućih studenata Akademije likovnih umjetnosti!

NOVA KNJIGA NADE ZGRABLIJĆ ROTAR

Uvod u medije i medijsku pismenost

Piše LJUBICA JOSIĆ

U doba kad se o medijskoj komunikaciji i njezinim stalnim preobrazbama u digitalnom okruženju raspravlja iz različitih perspektiva, a optimizam kojim se početkom 1990-ih pozdravljala svjetska mreža informacija zamijenio dozom pesimizma potaknutim dosadašnjim iskustvom u digitalnoj sferi (dostupnost neprikladnoga sadržaja, lažne vijesti, računalni kriminal i dr.), te se učestalo upozorava na važnost odgovornosti recipijenata medijskih sadržaja u razabiranjima 'koristi' i 'štete' od masovnoga kolanja informacija, knjigu koja bi bila koncipirana kao uvod u spomenutu problematiku valjalo bi pozdraviti već zbog same činjenice da takvo, složito ćemo se, prijeko potrebno izdanje u nas dosad nije postojalo.

Nedavno je objavljena knjiga *Uvod u medije i medijsku pismenost* autorice **Nade Zgrablić Rotar**, koja na sveučilišnoj razini proučava i poučava medije više od dva desetljeća, dugogodišnja je glavna urednica znanstvenoga časopisa *Medijska istraživanja* te autorica ili suautorica više knjiga iz područja medija, a u stručnom bavljenju medijima ostavila je višegodišnji trag kao spikerica te povremeno urednica na HRT radiju. U susretu s ovim sveučilišnim udžbenikom, koncipiranim unutar izdavačeva niza *Uvodi*, čitateljska očekivanja usmjerena na znanstveno utemeljen i argumentiran pogled na relevantna tematska područja vezana uz medije posve su opravdana; izdanje se odlikuje jasnoćom, sadržajnom usustavljenošću, visokom informativnošću te terminološkom dosljednošću.

U pravilu autorica polazi od definicija temeljnih pojmova vezanih uz medije, opisuje najutjecajnije teorije i škole, uzima u obzir zakonske regulative medijske prakse u Republici Hrvatskoj i šire te naznačuje mjesto proučavanja medija unutar širega informacijsko-komunikacijskoga područja. U osam tematski komplementarnih poglavlja strukturiran *Uvod u medije i medijsku pismenost*, nakon predgovora i uvoda, donosi najfrekventnije definicije medija i masovne komunikacije (M. McLuhan, G. Maletzke, D. McQuail i dr.), osvrćući se na različite teorijske pristupe i komunikacijske modele koji se rabe u proučavanju masovne komunikacije. Autorica se bavi masom i masovnom publikom te utvrđuje utjecaj kritičke teorije društva, razvijene u frankfurtskoj školi, na komunikacijske znanosti, prati pojmovne zamjene od mase do publike te posljednjoj suprotstavljene publike i javnosti, zaključujući kako je o publici masovnih medija riječ u kontekstu masovne komuni-

Uvod u medije i medijsku pismenost

NADA ZGRABLIJĆ ROTAR

Uvod u medije i medijsku pismenost

NADA ZGRABLIJĆ ROTAR

kacije. Prije nego će se posvetiti digitalnoj sferi, tematizira tradicionalne medije (tisak, radio i televizija), obuhvaćajući i tzv. treći sektor, odnosno neprofitne medije i njima srodne medije zajednice, te promatra utjecaj medija iz povijesnih perspektiva, naglašeno onih teorija koje se rabe i u suvremenim istraživanjima (teorija kultivacije, teorija konzistencije, teorija koristi i zadovoljstva, teorija o postavljanju dnevnog reda i teorija o spirali šutnje). Poglavlje posvećeno internetu i komunikaciji daje odgovor na pitanje je li internet masovni medij te internetom posredovanu komunikaciju promatra na postavkama tehnološkoga determinizma M. McLuhana, teorije umreženoga društva M. Castellsa i političke ekonomije komunikacije R. W. McChesneyja.

Nadalje, autorica se bavi novim medijima u digitalnom dobu i promjenama medijskih sadržaja, organizacijskim promjenama i promjenama u poslovanju te promjenama u ponašanju publike od pasivnosti do interaktivnosti, s naglaskom na informativnim portalima, reprezentativnim društvenim mrežama i platformama za dijeljenje video-

zapisa, tražilicama i mrežnim enciklopedijama. Osobito valja istaknuti poglavlje *Mediji i društvo* u kojem je prikazana slojevita povezanost medija, društva i kulture u cjelini te napose odnos popularne, tradicijske, elitne i digitalne kulture, upućujući na važnost 'promišljene i osviještene kulturne politike', tj. na odgovornost medija u stvaranju novih vrijednosti, duhovnih i ekonomskih, pri čemu, ističe se, domaći sadržaj valja zaštititi, kao i očuvati njegovu raznolikost. U poglavlju *Medijski sustav* uvršteno je nekoliko cjelina, među ostalim *Hrvatski medijski sustav*, s osnovnom podjelom na tiskane te elektroničke medije, te *Regulacija i samoregulacija*, u kojem čitatelj dobiva dostatne informacije o najvažnijim zakonima kojima se uređuje hrvatski medijski sustav, regulatornim tijelima te profesionalnim i civilnim udrugama kao neformalnim "regulatorima" medijskoga sustava.

U poglavlju posvećenom medijskoj industriji prate se sektori industrije zabave i medija, osnovni procesi u medijskoj industriji (proizvodnja, distribucija i konzumacija) te internet, koji je redefinirao

znanost o medijima i medije. Posljednje poglavlje tematizira medijsku pismenost, uvodno objašnjavajući sâm koncept te tri temeljne paradigme, potom se usmjeravajući na UNESCO-ov koncept promicanja medijske pismenosti djece te objašnjavajući medijsku pismenost kao alat u suzbijanju dezinformacija, zakonsku regulativu i aktivnosti u suzbijanju dezinformacija, samoregulaciju, koregulaciju i regulaciju, provjeravanje činjenica (*fact-checking*) te algoritme i umjetnu inteligenciju.

Knjiga ima 171 stranicu, a literatura obuhvaća 181 bibliografsku jedinicu, podjednako zastupljenih hrvatskih te stranih znanstvenika i ostalih medijskih stručnjaka. Iz navedenoga je razvidno kako, rabeći dijakronijsko-sinkronijski pogled na medije te dosljedno sistematizirajući mnoštvo podataka dosad djelomice zablježenih u znanstvenim radovima, stručnim izvještajima o medijskoj djelatnosti te raznorodnim izdanjima, *Uvod u medije i medijsku pismenost* N. Zgrablić Rotar premašuje početnu koncepciju uvoda i ide korak dalje, čineći ovo štito prikladnim i za informiranje čitatelja.

NOVA KNJIGA IVANE HEBRANG GRGIĆ I ANE BARBARIĆ SA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Their Faraway Home: the Story of Croats in New Zealand through Publications

Piše MONIKA BATUR

Autorice i sveučilišne profesorice Ivana Hebrang Grgić i Ana Barbarić, sa Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet, objavile su knjigu *Their Faraway Home: the Story of Croats in New Zealand through Publications*. Knjiga je nastala na poticaj australsko-novozelandskog izdavača Exisle Publishing, koji je autoricama predložio da prevedu i nadopune hrvatsko izdanje objavljeno 2021. pod naslovom *Ni s kućom ni bez kuće: nakladnička djelatnost Hrvata u Novome Zelandu* u izdanju Naklade Ljevak. Novo, englesko izdanje znatno je prošireno i nadopunjeno novim rezultatima istraživanja.

Primarni cilj autorica bio je istražiti publikacije novozelandskih Hrvata od najranijih dolazaka u 19. stoljeću do danas. Usto autorice daju širi društveno-povijesni kontekst ne samo nakladničke djelatnosti, nego općenito djelovanja hrvatskih useljenika u toj dalekoj zemlji.

Knjiga je strukturirana kronološki, započinje opisom prvih dolazaka Hrvata na novozelandsko otočje i njihovih najranijih načina komunikacije. Autorice objašnjavaju razloge i načine migracija te posebno komunikacijska obilježja, uključujući i analizu informacijskih potreba.

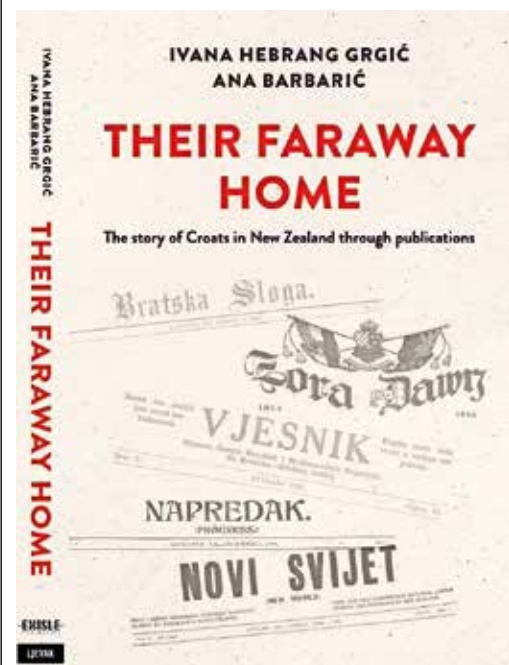
Budući da su prvi useljenici bili uglavnom neobrazovani, pa čak i nepismeni te nisu znali engleski jezik, rana komunikacija bila je usmena, a život useljenika bio je uglavnom u kampovima u kojima suradili kako bi iskapali smolu drveta kauri. Krajem 19. stoljeća počinju izlaziti prve novine na hrvatskome jeziku (*Bratska sloga*) te slijede i drugi naslovi, od kojih su najdugovječniji bili *Napredak* i *Zora*, oba s početka 20. stoljeća.

Uz opis uređivačke politike, autorice objašnjavaju društveni kontekst, političku situaciju, razloge pokretanja novina, analiziraju poslovanje nakladnika, a donose i niz citata koji oslikavaju društveno-političku situaciju. Osim novina, opisuju se i knjige te komunikacija na društvenim mrežama i mrežnim stranicama hrvatskih udruga.

Jedan od značajnih doprinosa knjige je, osim bibliografije serijskih publikacija, i analiza osnivanja hrvatskih udruga koje su djelovale u Novome Zelandu, a čije djelovanje do sada nije precizno istraženo. Kako bi znanstveno istraživanje približile i široj publici, budući da u Novome Zelandu postoji velik broj osoba hrvatskoga podrijetla koje su iznimno zainteresirane za istraživanje povijesti, ali ne razumiju hrvatski jezik, autorice u jednome poglavlju donose i prijevode tekstova iz starih hrvatskih novina. Posebno značajan datak knjizi su kodovi za brzi pristup putem kojih je moguće pristupiti digitaliziranim publikacijama. Naime, autorice u okviru institucijskoga projekta Hrvatski iseljenički tisak – HIT (<https://hit.ffzg.unizg.hr/>) od 2020. godine nastoje prikupiti dozvole za digitalizaciju odabranih publikacija (knjiga i novina) te u suradnji s hrvatskim i novozelandskim ustanovama provode sustavnu digitalizaciju pronađenih publikacija. Stoga su uspostavile i repozitorij Hrvatski iseljenički tisak (<https://hit.repozitorij.ffzg.unizg.hr/>) u kojemu je više od 80 objekata dostupno u otvorenome pristupu.

Projektnim aktivnostima, istraživanjima, objavljivanjem znanstvenih radova i knjiga, a u konačnici i ovim proširenim i nadopunjenim engleskim izdanjem knjige postižu se doprinosi proučavanju i razumijevanju nakladničke djelatnosti i društveno-povijesnoga konteksta hrvatskih useljenika u Novome Zelandu.

Their Faraway Home: the Story of Croats in New Zealand through Publications
IVANA HEBRANG GRGIĆ, ANA BARBARIĆ

Predstavljanje knjige "Priručnik za život u Hrvatskoj" UNIST/PREDSTAVLJANJE KNJIGE

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Predstavljanje knjige "Priručnik za život u Hrvatskoj"

PIŠE ŽELJKA SIJERAK RADAS

Predstavljanje Priručnika za život u Hrvatskoj izazvalo je velik interes splitske publike. U svojoj najnovijoj knjizi, autor Miki Bratanić knjigom "Priručnik za život u Hrvatskoj" predstavlja, prema njegovim riječima, poveznicu između znanstvenih kompleksnih informacijskih izvora i šire javnosti. Ona jednostavnim jezikom razumljivom običnom čovjeku objašnjava te kompleksne teme i olakšava javnosti stvaranje jasnije slike o našoj povijesti između prošlosti bivše države i čitanja novije hrvatske povijesti. Ova knjiga predstavlja autentičan pokušaj da se na jednostavan način, jezikom običnog čovjeka, progovori o kompleksnoj povijesnoj temi koja je često zanemarena ili pogrešno interpretirana: Želio sam prezentirati široj hrvatskoj

javnosti nove perspektive, izlazeći iz okvira starih informacija u kojima su mnogi još uvijek zadržani. Kroz dugogodišnje istraživanje bavio sam se osjetljivim temama, posebno ističući zločine Jugoslavije i pokušavajući potaknuti čitatelje da na potpuno drukčiji način dožive vlastitu povijest. Jedna od ključnih poruka knjige jest potreba za razumijevanjem odnosa koji su do sada ostali nerazjašnjeni. Vjerujem da će čitatelji, nakon što pročitaju knjigu, imati priliku dublje razumjeti povijesne događaje i njihov utjecaj na suvremeno društvo. Posebno me raduje činjenica da je knjiga dobila pozitivne recenzije od eminentnih stručnjaka poput povjesničara, sociologa i demografa, kao i onih koji aktivno prate politička događanja. Ovaj široki spektar podrške potvrđuje važnost teme te ukazuje na uspješan prijenos komplek-

snih informacija na razumljiv i pristupačan način. - Autor, inače inženjer strojarstva, ističe važnost poznavanja povijesti za izgradnju identiteta i budućnosti zemlje. Smatra da je, kako bismo postali zemlja znanja, ključno poznavati svoju prošlost u svim njenim kontekstima. Njegova knjiga tako postaje ne samo doprinos povijesnom razumijevanju već i instrument za izgradnju svijesti o nacionalnom identitetu. Na kraju, autor je bio iznimno zadovoljan što je kroz četiri knjige o povijesnim temama zaokružio svoj dugogodišnji aktivizam i volonterski rad. Vjeruje da je ostavio pozitivan trag, a knjiga postaje važan resurs za sve one koji žele bolje razumjeti i živjeti s poviješću svoje zemlje. Snježana Šetka, predsjednica Ogranka Matice hrvatske u Splitu, a sinoć u ulozi predstavljačice knjige kaže:

- Ogranak Matice hrvatske u Splitu sponosom objavljuje zbirku kolumni autora Mikija Bratanića koji se hrabro upušta u teme iz bogate hrvatske povijesti. Iako nije formalno obrazovan kao povjesničar, Bratanić svojim oštrim perom baca svjetlo na ključne probleme koji nas dijele te pridonosi razumijevanju izazova s kojima se suoča-

vamo u svakodnevnom životu. Kroz svoje tekstove, Bratanić otkriva činjenice koje su dosad možda bile prešućivane ili zanemarivane. Ovaj hrabar pristup iznošenju istine o stradanjima Hrvata osvjetljava tamne epohne naše povijesti. Njegova predanost otkrivanju istine ne samo da osnažuje zajednicu, već nam pruža i alate kako bismo

prevladali teškoće prošlosti. Mate Šimundić, također jedan od predstavljača knjige navodi: - Knjiga "Priručnik za život u Hrvatskoj" predstavlja seriju članaka koja dotiče suvremene teme, no njezina srž duboko je usađena u prošlost. Ključna nit koja prožima ovo djelo je odnos između istine i laži s naglaskom na nužnost suočavanja s istinom o prošlim događanjima. Bratanićeva analiza hrabro razotkriva mitove koji su oblikovali kolektivnu svijest, a među njima se ističe mit o Jugoslaviji. Autor ističe da je ključno za hrvatski narod osloboditi se tih mitova kako bi mogao širiti svoja krila i disati punim plućima. Suočavanje s istinom o povijesti, ma koliko bolno bilo, nužno je za ozdravljenje nekih dubokih rana i podjela koje i danas odjekuju u našem društvu. Prof. Mladen Domazet između ostalog govori: - Iako Bratanićev narativ nema znanstvenih pretenzija, neprestano ga otvara kroz pitanja. Štoviše, polazi od toga da je čitatelju najbolje prezentirati informaciju i time ostaje interpretativno otvoren u smislu daljnjeg produbljivanja, problematiziranja i argumentiranog raspravljanja. - Događaj je uljepšao nastup sveučilišnog zbora "Silvije Bombardelli", a organizirala i moderirala voditeljica Sveučilišne galerije, Helena Trze Jakelić.

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Izložba radova s natjecanja učenika škola LIK 2024

Otvoravanje izložbe LIK 2024, na kojoj su se predstavili radovi pristigli na županijsko natjecanje učenika osnovnih i srednjih škola iz područja vizualnih umjetnosti i dizajna, održalo se 11. ožujka u Sveučilišnoj galeriji, a ove godine domaćin natjecanja bila je Osnovna škola Kamen-Šine. Katarina Kokan iz OŠ Kamen-Šine, predsjednica županijskog povjerenstva, kazala je kako se ukupno prijavilo 28 osnovnih i srednjih škola, a pristiglo je stotinjak radova. Peteročlano povjerenstvo, koje su uz Kokan činili još i Ana Pletkosić, Vesna Šikić, Nensi Jonjić, Katarina Bonačić, odabralo je tri najbolja rada iz svake kategorije, koji će se natjecati na državnoj razini. Njima su na otvaranju uručena i prigodna priznanja. Tako je među osnovnoškolcima za najbolji rad proglašen onaj učenice Rine Knezović iz OŠ Josip Pupačić iz Omiša (mentorica, Aleksandra Ra-

dunić), drugoplasirana je bila Nina Perić iz OŠ Kamen-Šine (mentor Ante Blažević), a treće mjesto pripalo je Dini Leskur iz OŠ Skalice (mentorica Ana Kaštelan). Među srednjoškolcima prvo mjesto je osvojila Ana Stipanović iz Franjevačke klasične gimnazije Sinj (mentorica Ana Malovan), dok su drugoplasirani i trećeplasirani bili učenici iz Nadbiskupske klasične gimnazije Split Rafael Batinić i Pavla Rapić (mentorica Antonija Bernardica Delonga). - Za županijsku izložbu, koju u Sveučilišnoj galeriji otvaramo večeras, izabrano je 23 rada, zbirka su svi jako kreativni, veseli, baš kakvi i trebaju biti - izrazila je zadovoljstvo ovogodišnjim učeničkim uradcima Katarina Kokan. Profesorica likovne kulture Vesna Šikić, članica Povjerenstva, ustvrdila je kako je ovogodišnja tema bila "Suvremena školska uniforma, u okviru koje su učenici u tehnici akvarela, primjenjujući svijetlo-tamni kontrast, ritam bo-

ja i oblika, dizajnirali i slikali suvremenu školsku uniformu. Potom su služeći se digitalnim

alatima, odnosno digitalnom kamerom i aplikacijom Pixel-cut, svoj rad aplicirali u interi-

jer ili eksterijer škole. - Učenici su vrlo raznoliko osmislili školske uniforme, od toga da su u njih unijeli elemente svog zavičaja do zaista futurističkih kreacija. Uz dobra likovna rješenja koja smo imali prilike vidjeti, iznimno mi je drago i da se učenici dobro služe novim tehnologijama - zaključila je Vesna Šikić. Prvonagrađena učenica Rina Knezović, iz 6. razreda je kazala kako joj je bilo zabavno sudjelovati na natjecanju, jer

likovna kultura joj je jedan od dražih predmeta. - Na uniformu sam aplicirala ornamente, ali i znamenitosti grada Omiša; ponavljala sam kockice i grb Omiša na vrhu te crkvicu svetog Petra apostola na torbici - o svom radu je kazala Nina, koja ne bi imala ništa protiv ni da se školske uniforme vrate u naše obrazovne ustanove jer misli da bi se time izjednačili odnosi u školi.

FRANKA BABIĆ

Izložba radova županijskog natjecanja učenika osnovnih i srednjih škola LIK 2024

UNIST/LIK 2024

Najviše je kritika svaljeno na leđa mladog trenera Mislava Karoglana
ANTE ČIZMIĆ/CROPIX

BALUN U GLAVI (4)

Ne dirajte trenera Karoglana

Zaboravlja se da je preuzeo momčad koncem jesenskog dijela i da je Hajduka bez poraza doveo na vrh ljestvice. Na proljeće su se, nažalost, dogodila dva poraza, dvije neriješene utakmice, pa četiri prvenstvene pobjede (jedna još u kupu) nisu bile dovoljne za održavanje prvog mjesta. Bez kontinuiteta rada trenera s ekipom teško se može ostvariti titula

PIŠE
IVAN UGRIN

Takav je Hajdučki puk. Do jučer te slave do nebesa, a onda kad zatajiš u najvažnijem trenutku, kao što su Hajduci u 27. kolu HNL-a protiv Lokomotive na Poljudu, izgubivši 1:2, onda su i do jučer nepriko-snoveni junaci izloženi napadajima navijača.

Tako je i Marko Livaja, koji je kod rezultata 0:1 neozbiljno izveo penal pucavši panenku koju mu je skupio gostujući vratar Čavlina, osjetio gnjev navijača. U situaciji kad je Hajduku svaki bod važan u utrci za toliko željkovani naslov prvaka, takav pristup izazvao je brojna negodovanja. Najistaknutiji je bio transparent koji je osvanuo na Sirobuji: "Dok titula putuje prema Učkoj, ti ladiš jaja u Grčkoj # Livaja ostani".

Naime, Livaja je sa ženom Iris objavio na društvenim mrežama kako su na odmoru u Ateni, što nekima nije baš dobro sjelo nakon poraza od Lokomotive koji bi nas mogao skupo koštati u borbi za prvo mjesto. Rijeka, naime, preskače sve prepreke i čvrsto drži vrh tablice, a mi polako zaostajemo. Uoči derbija s Dinamom na Veliku subotu u Splitu, sad su to već četiri boda manje u odnosu na trenutnog lidera prvenstva.

Prenervezno je Hajduk odigrao 27. kolo protiv Lokomoti-

ve u Splitu. Još za rana Mikano- nić je pokupio dva žuta kartona i morao je u svlačionicu prije vremena, iako je još dugo stajao u tunelu i gledao na teren, valjda se pitao što mu je to trebalo. Ostavio je momčad s deset igrača. I do toga trenutka Lokomotiva je dominirala na Poljudu, a onda kao da su sva kola krenula nizbrdo. Mudražija je nakon kornera pored smušene obrane Hajduka zabio za 1:0. Već tad se vidilo da Livaji nisu svi kod kuće, išao se čak obračunavati sa strijelcem za vodstvo jer mu se nije svidio način kako proslavlja gol pred našim navijačima na sjeveru.

Potom je početkom drugog poluvremena zapucao penal. Onda je Mudražija iz lijepe akcije postigao i drugi gol za Lokomotivu. Nedugo iza toga Čavlinu je u prsa pogodila još jedna Livajina bomba. I onda mu je ipak u 96. sjela golčina, ali to je bilo dovoljno tek za utješnih 1:2.

Bio je to četvrti poraz Hajduka ove sezone na Poljudu. Prije Lokosa dobili su nas Osijek, Istra i Rijeka. San o tituli, izgleda, nakon ovog poraza potpuno je nerealan ove sezone.

Najviše je, ipak, kritika svaljeno na leđa mladog trenera Mislava Karoglana. Zaboravlja se da je preuzeo momčad koncem jesenskog dijela i da je Hajduka bez poraza doveo na vrh ljestvice. Na proljeće su se, nažalost, dogodila dva poraza, dvije neriješene utakmice, pa četiri prvenstvene pobjede (jedna još u kupu protiv Varaždina) nisu bile

dovoljne za održavanje prvog mjesta. Istina je da momčad ne igra baš najbolje drugi dio sezone, no još uvijek smo u borbi, devet je utakmica do kraja. Najvažnije bi za početak bilo dobiti Dinamo u prvenstvu i potom u polufinalu Kupa kako bismo ostali u igri do kraja.

Prečesto su, inače, predsjednik Lukša Jakobišić i sportski direktor Mindaugas Nikoličius u protekle četiri godine probleme pokušavali rješavati smjenom trenera. Dosad su to već napravili sedam puta. Po meni, to je bilo bez ikakvog razloga osobito kad su maknuli Valdasa Dambrauskasa i Karoglana u prvom mandatu. Bez kontinuiteta rada s ekipom teško se može ostvariti titula. Treba

se samo sjetiti kako je Matjaž Kek u Rijeci odradio nekoliko sezona dok nije 2017. osvojio prvenstvo.

Momčad Hajduka već godinama sastavlja Mindaugas Nikoličius. On je doveo Vadisa Odjidju, Lászlóa Kleinheislera, Aleksandra Trajkovskog i druge, da ih sad ne nabrajamo, pojačanja koja to baš i nisu. Nažalost, dosta je i ozlijeđenih igrača poput Melnjaka, Žapera, Perišića... Nikoličiusova je odgovornost puno veća nego trenerova, no u njega se ne diraj se time automatski dovedu u pitanje i pozicija predsjednika Jakobišića.

Inače, nije lako Karoglanu koji mora ekvilibrirati između taština, kvaliteta i mnogočega drugoga kod igrača. Primjeri-

ce, Yassine Benrahou, Marokanac, igrač Hajduka, nedavno je izbrisao na Instagramu sve svoje fotografije u bijelom dresu, nezadovoljan valjda svojim statusom u momčadi, nije se, naime, baš naigrao u posljednje vrijeme. U Gorici je zaigrao od prve minute i bio ponajbolji Hajdukov igrač. Centrirao je iz kornera na glavu Livaje za prvi gol, zabio je drugi gol. Treći je bio upornost i umješnost Pukstaša... Imali smo još nekoliko zicera osobito pri koncu utakmice, no na kraju je ostalo 3:0 za Hajduka protiv Gorice. Dobra utakmica. Valjda je Benrahou vratio slike u bijelom dresu na Instagram.

Najveći dobitak utakmice 25. kola HNL-a, Hajduka pro-

tiv Istre u Splitu, bez sumnje je bio Ivan Perišić koji se prvi put našao u službenom zapisniku i to ne samo otkad se nedavno vratio na Poljud, već otkad je uopće započeo svoju karijeru u Hajduku. Nije, naravno bilo očekivano da bi Perija mogao zaigrati, no sama njegova prisutnost na klupi splitskih "bijelih" značila je puno za momčad. Ivan se za vrijeme prvenstvenog dvoboja "aktivno" uključivao u utakmicu, dolazio je do aut linije i davao savjete kapetanu Livaji, mladom Dajakuu. Hajduk se, inače, pošteno namučio s Puljanima. Jedini gol za važnu pobjedu zabio je Krovinović u 48. minuti. Utakmica teška, ratnička, s malo šansi i udarača prema голу. Bilježe se samo tri osvojena boda...

Perišić je svakako fenomen, odlično se opravla, dobro trenira i sve bliže je povratku na teren. Snjime će Hajduk biti značajno jači i to bi moglo itekako utjecati na sami finiš ovogodišnjeg prvenstva.

Kakva golčina Nike Kristiana Sigura za izjednačenje u Varaždinu u 24. kolu. Još jedna teška utakmica Hajduka, ovog puta na gostovanju u baroknom gradu. Više od deset tisuća navijača, među njima i više od pola Hajdukovih, do samog kraja bodrili su splitske "bijele" kako bi došli do tri važna boda u utrci za naslov prvaka. Nažalost, uzeli smo samo jedan. Ali smo dobili još jednog mladića pred kojim je budućnost, nije slučajno Zlatko Dalić uručio Siguru pretpoziv za hrvatsku reprezentaciju.

Ivan Perišić se prvi put protiv Istre našao u službenom zapisniku

ANTE ČIZMIĆ/CROPIX

KNJIŽEVNA PREPORUKA

Knjiga bivše glumice udara od prvog poglavlja

McCurdy u knjizi piše o svom životu i turbulentnom i nasilnom odnosu koji je imala sa svojom majkom. Memoari su podijeljeni u dva dijela – prije i poslije majčine smrti

Piše **KATARINA MALJKOVIĆ**

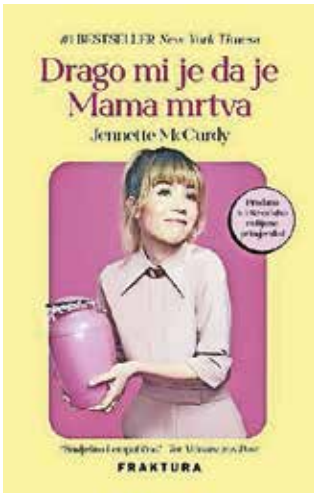
Ako možda mislite da niste čuli za Jennette McCurdy, uvjerena sam da bi je većina vas prepoznala jer je ova bivša glumica itekako ostavila trag među mladom publikom tijekom svoje uspješne karijere. Iako je sada za sobom ostavila svoju glumačku karijeru i posvetila se radu s druge strane kamere, McCurdy je svijet osvojila 2022. godine svojom knjigom “Drago mi je da je Mama mrtva”, u kojoj od ovog mjeseca možete uživati i vi u hrvatskom prijevodu, koji potpisuje Hana Samaržija za nakladu Fraktura.

McCurdy je svijetu najpoznatija po ulozi Sam Puckett u poznatoj dječjoj seriji “iCarly”, u kojoj je glumila od 2007. do 2012. godine, a poslije je s megapoznatom pop-zvijezdom Arianom Grande ulogu nastavila u spin-off seriji “Sam & Cat”. Počela je glumiti još kao dijete, kada je imala samo šest godina, i to na nagovor svoje majke, koja je glavna tema njenih memoara.

Sama knjiga proizašla je iz eseja koje je pisala i po kojoj je stvorila svoju predstavu istoimenog naziva, a izvodila ju je u Los Angelesu i New Yorku. Planirala je nastaviti turneju s predstavom, no kako je sve bilo otkazano zbog pandemije COVID-19, odlučila je svoj materijal pretvoriti u memoare.

Upečatljiv (i mogli bi dodati, hrabar) naslov odmah je upao u oko publici, te se knjiga rasprodala unutar 24 sata od puštanja u prodaju. Unutar mjesec dana knjiga je dosegla prvo mjesto na bestseller listi New York Timesa za publicistiku u tvrdim uvezima i e-knjigama, te je prodana u više od 200.000 primjeraka u svim formatima u prvom tjednu objavljivanja. Knjiga je ostala na tom popisu 60 uzastopnih tjedana, a prema dostupnim informacijama knjiga je do veljače 2023. godine prodana u gotovo dva milijuna primjeraka.

Kako naziv sugerira, McCurdy u knjizi piše o svom životu i turbulentnom i nasilnom odnosu koji je imala sa svojom majkom. Memoari

'Drago mi je da je Mama mrtva' FRAKTURA

su podijeljeni u dva dijela – prije i poslije majčine smrti. U dijelu prije, McCurdy vodi čitatelje kroz svoje formativne godine kao mlade glumice i njezin uspon do slave uz serije na Nickelodeonu te kako je sve to utjecalo na nju tijekom njenih ranih dvadesetih. U dijelu poslije, McCurdy opisuje kako je upadala sve dublje u depresiju i kako je bila sve obuzetija svojim poremećajem prehrane te opisuje dug put do oporavka.

Majka u komi

Moram priznati da knjiga udara od prvog poglavlja, u kojem McCurdy prepričava što je rekla svojoj majci koja je tada bila u komi u nađi da će je probuditi: kako je dosegla majčinu željenu težinu, koja je bila zastrašujuće niska. Već se tu vidi da se McCurdy neće suzdržavati u svom pisanju. Njezini memoari detaljno govore o godinama fizičkog, verbalnog, financijskog i emocionalnog zlostavljanja koje je trpjela, a njena majka bila je glavni negativac – iako ju je McCurdy više ne glumi – to joj nikada nije ni bila strast – no emotivno je čitati kako pronalazi ono što zaista voli i kako također pronalazi svoje mjesto u svijetu. Kada odbije poziv da se vrati ulozi koja ju je proslavila u novim sezonama serije “iCarly”, osjećate njen mir. Napokon je na vozačkome mjestu u autu svog života, napokon donosi vlastite odluke.

Knjiga je primila brojne pohvale, i moram priznati da je bestseller s razlogom. Nipošto nemojte propustiti pročitati ove memoare.

Naposljetku, možemo reći da je njena majka ovom knjigom nakon smrti čak i dobila ono što je najviše htjela: slavu.

rdyna života bio je pod kontrolom njene majke – od toga koga je smjela vidjeti do onoga što jede, te ju je Debra čak naučila kako brojiti kalorije, što se razvilo u anoreksiju i bulimiju. Debra bi čak prala svoju kćer do njene 16. godine, u potpunosti je držeći u svojoj šaci.

Iako joj je serija donijela slavu i uspjeh, nije bila u potpunosti sretno iskustvo. U svojoj knjizi, McCurdy piše o osobi (za koju se smatra da je stvoritelj emisije “iCarly”, Dan Schneider, za kojeg već duže vrijeme kruže glasine o neprimjerenom ponašanju prema maloljetnim zvijezdama njegovih emisija) i strašnoj atmosferi koju je stvorio na setu, te navodi kako je od Nickelodeona odbila 300 tisuća dolara – novac koji su joj nudili za njenu šutnju.

Put ka iscjeljivanju

Majka joj je umrla kada je Jennette McCurdy imala 21 godinu, te kroz knjigu opisuje posljednje desetljeće svog života u kojem je prolazila kroz brojne izazove te polako koračala ka iscjeljivanju.

Čitanje ove knjige bilo je posebno iskustvo. Na dirljiv, iskren i čak humorističan način, Jennette McCurdy opisuje svoja iskustva te potpuno otvara svoju dušu. Iako većina toga zgraža čitatelja, kroz čitanje navijamo za nju i za njezino zdravlje, da se odvoji od majke i izađe iz pakla te veze zdravija i sretnija no što je bila. McCurdy više ne glumi – to joj nikada nije ni bila strast – no emotivno je čitati kako pronalazi ono što zaista voli i kako također pronalazi svoje mjesto u svijetu. Kada odbije poziv da se vrati ulozi koja ju je proslavila u novim sezonama serije “iCarly”, osjećate njen mir. Napokon je na vozačkome mjestu u autu svog života, napokon donosi vlastite odluke.

Knjiga je primila brojne pohvale, i moram priznati da je bestseller s razlogom. Nipošto nemojte propustiti pročitati ove memoare.

Naposljetku, možemo reći da je njena majka ovom knjigom nakon smrti čak i dobila ono što je najviše htjela: slavu.

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (34)

Zadnji ispit je položen i na redu je diplomski. HC dio je proša!

Piše **LUCIJA GRGIĆ**

Ljudi moji, još malo i ovo više neće bit dnevnik splitske studentice! Zadnji ispit je položen i na redu je diplomski. HC dio je proša. Ja san prošla.

I još nešto je prošlo, a to su 3 godine od kad pišem kolumnu. Već san bila uvjerena da san ostala bez studentskih zgoda i nezgoda o kojima van mogu pričat, al onda mi se desia ovaj zadnji ispit, poznat i ka HC ispit. Ispit koji se ne zaboravlja i koji se prepričava. Znači. Ljudi moji.

Prvo san bila masu ljuta pa nisan tila ništa pisat. Ko zna šta bi tu sve bilo. Tribalo je oladit. Onda nisan više bila ljuta, al def san bila pod dojmon. Odlučila san pričekat još malo da vidin kako će se sve posložit. I evo skoro 2 miseca nakon, dojmovi su se slegli, al ja se i dalje osjećan inspirirano.

Sad ću van sve ispričat. Pripremite se. Nije za svačiji želudac. Popijte magnezija.

Krenit ćemo od početka, a sam početak ove drame dogodia se još na kraju prošle akademske godine. Tad je naša HC profica obznanila kolegici i meni da nan neće održat taj dugoiščekivani zadnji ispit. Iako smo imale svako pravo da izađemo na taj ispit, iako je on uredno staja u rasporedu ispita, iako su svi ostali kolege dobili priliku izać na taj ispit i, ne zaboravimo, iako je posa profesorice održat ispit. Ne može.

Ipak, najbolji dio svega je bia šta nan je predložila da joj se zahvalimo zato šta nan je održala ispit iz njenog drugog predmeta. Ponovit ću - predložila je da joj se zahvalimo zato šta nan je održala ispit.

Sve do tog momenta mi smo bile uvjere ne (UVJERENE!) da smo prošle taj drugi ispit jer smo se trudile, učile i naučile. Al ljudi moji. Tako svako može proć. Pa svaka budala može proć ispit ako se spremi za njega. Al aj ti prodi ispit koji se neće održat. Teško.

Retrogradni Merkur

Zato se kod HC profice, kako se čini, ispiti prolaze isključivo zahvaljujući položaju zvizda i planeta. Da je Merkur bia retrogradan možda bi joj i taj dan bia neradan.

Zašto? Eto. Jer joj se može. Jer joj se ne mora. Jer ko joj šta može.

Mi sigurno ne možemo ništa tako da smo zasukale rukave kako bi mogle dovoljno duboko gurnit ruke u džepove i napuniti blagajnu faksa.

I dobro, mislimo se, još godinu dana moramo bit na faksu jer se njoj ne da održat ispit. Još godinu dana ćemo radit na studentski ugovor i još godinu dana nećemo skupljat staž. Srića u nesrići je šta nismo mogle poludit jer, nakon šta smo sve iskeširale na ECTS bodove, nismo imale više para za psihiča.

E, onda je doša zimski rok i našin nevoljama je doša - nastavak.

Misecima smo čekale da se zvizde poslože i napokon je doša taj dan. Predale smo svoje radove, a onda je naša HC profica krenila s deračinon. Čini se da nan se taj dan planeti nisu poklopili jer san u prvih dvi minute dobila porciju verbalnih pleski zato šta kolegica nije zaklamala svoj rad. A zašto je hladno predjelo posluženo meni? Jer profica nije pročitala koji rad je čiji. Al zato se iskupila na ostatku rada, kad je, jel, uzela u

ruke pravi rad, a kolegicu poslala da traži spajalicu negdi po faksu. Pomno je secirala svako slovo mog rada, a dok je kolegica tražila spajalicu i na taj način privremeno bila sprječena obnašat dužnost svjedoka na ispitu, meni je posluženo toplo predjelo.

Bila je to jezikova juva i to zato šta san krivo prevela rič ‘juva’. U talijanskon postoje dvi riči, ovisno je li gusta ili ne, a ja, možda jer mi stvarno pripada neki od epiteta koje san dobila, al vjerojatnije zato šta u tekstu gustoća juve nije bila specificirana (i ne, nije bila riceta), san stavila krivu rič.

Bilo je svega, uglavnon neprimjerenog tako da ću samo nastavit s glavnin jelon.

Eh, kolegica se vratila na vrime jer je glavno jelo bilo pravi spektakl, kako auditivno tako i vizualno. Imala san grešku u radu, al ovaj put se nije radilo o nikakvoj gustoći, volumenu, ili nekoj drugoj mjeri. Moj rad je, uz zvizduk svih tih papira koji su derali zrak, plesnia svon forcon od stol isprid mene. Dobila san mali srčani. HC profica krenila je u novu rundu bacanja epiteta i pec pec imenica.

Je li ovo stvarno? Da. I, pazite ovo, ka desert san dobila “šu-su” popraćen onin moton ruke, oni livo desno ka kad kažeš pasu da se makne. Ma znate koji.

Kolegica stoji zaprepaštena, praktički ukopana u katrigu, a ja izlazin iz kabine-ta u šoku.

Par minuti nakon, eto kolegice. Ajme sad ako je bacila, ajme ma sve joj je mogla napravit, a još nije imala svjedoka jer je mene izbacila. Ali, fala zvizdama, kolegica je prošla. Uz to mi je prinila i da je HC profica poručila da san luda ako mislin da ću proć njen predmet.

Nova runda

Dakle, bolje bi bilo da san umisto ECTS-a platila psihiča.

Nema veze, nova runda je za točno 2 tjedna. Ili san baren ja tako mislila sve do momenta kad san došla na ispit.

Kad ono - nema ispita, nema profice, nema nikoga. Ok, šaljen mail i provjeravan sve prostorije po faksu ne bi li koga našla. Po ure kasnije dolazi mi odgovor da se ona dogovorila sa studenticama za drugi termin. Ja očito ne spadan u tu kategoriju pa nisan imala pravo znat za kad je ispit pribačen. A onda je doša još jedan mail koji kaže da mogu odma doć polagat.

Naravno, to podrazumijeva da san opet bez svjedoka al šta ćemo sad. Može li puno gore od prošlog puta? Pa, eventualno verbalne pleske mogu postat fizičke, al to je uglavnon rezervirano za predavanja, a ne ispите. Dok su ispiti ipak triba bit malo kulturniji. Na kraju krajeva, jesmo li akademski građani ili ne?

I tako san ja hrabro kročila u kabinet ne znajući šta me čeka ovaj put.

E pa, ljudi moji, zvizde su mi se ne samo posložile, nego i naklonile. Niti jedna uvreda, niti jedna beštimja, niti jedan mali srčani nije se dogodio.

Imala san osjećaj da san na skroz kulturnon mistu, a ne mogu van niti probat opisat kako san se osjećala kad san napokon izašla iz kabine-ta.

A najbolji dio? Obrana se nakon ovoga pari maćji kašalj.

Ex astris scientia.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Ana Akrap
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Prirodnih znanosti, polje Fizika

Biljana Balen
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Prirodnih znanosti, polje Biologija

Lidija Barišić
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Prirodnih znanosti, polje Kemija

Snježana Firšt Rogale
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Tekstilna tehnologija

Mirela Ivančić Šantek
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Biotehničkih znanosti, polje Biotehnologija

Sven Jelaska
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Prirodnih znanosti, polje Biologija

Darko Landek
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Strojstvo

Renato Matić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Društvenih znanosti, polje Sociologija

Marina Mučalo
znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru, područje Društvenih znanosti, polje Informacijske i komunikacijske znanosti

Marina Šprem Goldštajn
znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru, područje Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti

Tajana Trbojević Vukičević
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Biomedicine i zdravstva, polje Veterinarska medicina

Luka Burazin
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Društvenih znanosti, polje Pravo

Dominik Cinčić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Prirodnih znanosti, polje Kemija

Dubravka Dujmović Purgar
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Poljoprivreda

Marija Gligora Udovič
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Biologija

Biljana Juričić
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Tehničkih znanosti, polje Tehnologija prometa i transport

Ema Jurkin
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Matematika

Anita Tarbuk
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Tehničkih znanosti, polje Tekstilna tehnologija

Darko Vasić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Tehničkih znanosti, polje Elektrotehnika

Darko Vončina
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Igor Filipčić
izabran je na naslovno znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti

Dinka Grubišić
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Frane Vlak
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Temeljne tehničke znanosti

Tihomir Betti
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Tehničkih znanosti, polje Elektrotehnika

Ivana Kolčić
znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biomedicine i zdravstva, polje Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita, grana Epidemiologija

Vesna Podrug Kossjanenko
izabrana je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovite profesorice u umjetničkom području Glazbene umjetnosti, polje Izvođenje glazbe

Vladimir Šimić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Društvenih znanosti, polje Ekonomija, grana Opća ekonomija

Nataša Štambuk Cvitanović
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Tehničkih znanosti, polje Građevinarstvo

Branko Žitko
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Tehničkih znanosti, polje Računarstvo

Split

Elizabeta Ivičević Karas

izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Društvenih znanosti, polje Pravo

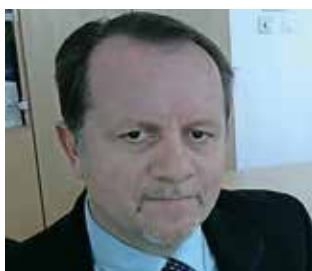
Predrag Vuković

izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Prirodnih znanosti, polje Matematika

Dora Pokaz

izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Matematika

Dario Ban

izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Tehničkih znanosti, polje Brodogradnja

STUDENTSKI BONTON ODIJEVANJA

Bonton odijevanja na fakultetu - što je prihvatljivo, a što ne?

Većina je fakulteta odredila slična pravila; tanke naramenice su neprimjerene, odnosno majica bi trebala prekrivati ramena, hlače i suknje trebaju pokrivati koljena, a obuća je obavezno zatvorenog tipa

Piše: **MARIJETA BABIK**

S početkom proljeća dolaze i topli, sunčani dani. No, u stopu ih prati kraj sezone. Ljetne vrućine za vrijeme ispitnih rokova poznat su pojam svim studentima, a posebice studentima splitskog Sveučilišta na sunčanoj obali Jadranskog mora. Osim što ljetno sa sobom nosi stres ispita i neugodnu žegu, javlja se i vječni sukob između studenata i fakulteta – što se smatra primjerenim prema odjevnom bontonu?

Većina je fakulteta odredila slična pravila; tanke naramenice su neprimjerene, odnosno majica bi trebala prekrivati ramena, hlače i suknje trebaju pokrivati koljena, a obuća je obavezno zatvorenog tipa. Ipak smo odlučili porazgovarati s profesoricom Anitom Runjić-Stoilovom, redovitom profesoricom na Filozofskom fakultetu u Splitu i vanjskom suradnicom na studiju Komunikacija i mediji o tome što se danas smatra normom.

– Odjevni bonton je, recimo u retorici kojom se ja bavim, izrazito važan jer svoje odijevanje moramo prilagoditi svakoj situaciji u kojoj se nalazimo. I životnoj i profesionalnoj, pogotovo kad situacija uključuje i javni nastup. No kada govorimo o odijevanju u nekim institucijama, poput fakulteta, odijevamo se puno ležernije nego prije 20, a da ne govorim prije 50 godina. I to je u redu do neke granice.

Ležernost u odijevanju

Ta ležernost u svakodnevnom odijevanju detektirana je i od strane studenata, no u razgovoru s njima čuli smo različite stavove. Ivan, student Ekonomskog fakulteta, pobornik je opuštenog stila.

– Kad mi predavanja kreću ujutro u osam i traju do kasno popodne želim da mi je udobno i ugodno. Sumnjam da profesori pored drugih 50 studenata gledaju upravo u moju trenirku. Dok si uredan i čist ne vidim problem - kazao je.

Petra, studentica Pravnog fakulteta ipak zagovara neke više odjevne norme.

– Smatram da svatko ima pravo na vlastiti stil, te odijeva-

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

JOŠKO ŠUPČIĆ/CROPIX

nje u skladu s tim. No, isto tako mislim da bi svaki pojedinac trebao procijeniti što je primjereno za svaku prigodu. Konkretno, kad ciljам na svoj fakultet mislim da je potpuno neprimjereno doći u trenirci, kratkim hlačama ili nekom "opuštenijem" sportskom izdanju. Skolujemo se da bi nekad u budućnosti radili u pravosuđu, raznim uglednim tvrtkama, uredima, pa kao što je neprimjereno doći na sud u trenirci, isto tako mislim da je neprimjereno doći na fakultet koji ti pruža obrazovanje u istoj. Dase razumijemo, ne mislim da svatko treba pratiti isti stil, ali mislim da se i odijevanjem pokazuje poštovanje prema takvoj obrazovnoj instituciji, te profesorima koji na istom predaju - mišljenja je Petra.

Ljetna vremena pitanje primjerenosti i neprimjerenosti podižu na višu razinu no fakulteti aktivno rade na suzbijanju tog problema.

– Baš smo prije jedno dvije godine na Filozofskom fakultetu raspravljali o ovoj temi te smo obilježili na vratima da studenti ljeti moraju doći primjereno odjeveni, što znači ne šlake, ne kratke hlače, ne kratke majice i topići ili skroz gola ramena, rekla nam je prof. Runjić-Stoilova.

– Naši studenti se uglavnom pridržavaju pravila. Naravno ta ljetna vremena su malo upitnija pogotovo za vrijeme ispitnih rokova. Znaju se studenti voditi onim "Zaletit ću se samo na sat vremena..." pa dođu u kratkim

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

hlačama ili topiću, no moram priznat da nisam to primijetila u tolikom broju - objasnila je.

Pravila za sve

U razgovoru s Dominom, studenticom upravo Filozofskog fakulteta saznali smo što ona i njene kolege misle o tim pravilima. – Ljeti, dani u našem podneblju znaju biti stvarno neizdrživi i te odjevne norme samo pogoršavaju situaciju, no pravila su pravila. Ne vidim zašto oni koji imaju problem s pravilima u torbi ne ponesu košulju za preko špalina ili ako je baš prevruće potpunu presvlačku koju će obući u WC-u fakulteta. Institucija je institucija te se stvarno ne može dolaziti, a posebice na ispite, kao da si s plaže - kazala je.

Pravni fakultet među studentima većinom potiče ista pravila.

– Što se tiče pravila na fakultetima, smatram da smo ih dužni poštivati. No, mislim da

je glavni problem što svaki profesor vodi drukčiju politiku odijevanja. Tako je kod jednog profesora u redu doći obućen kao za plažu, a kod drugog ne možeš sudjelovati na predavanju ako si u kratkim hlačama. Ako već postoje pravila, onda ih se trebamo držati svi, a ne samo pojedinci. Smatram da fakultet, kao i svaka druga institucija ima pravo na svoja pravila odijevanja, te smo ih se dužni držati, svidalo se to nama ili ne. Naravno, živimo u sunčanom Splitu, te je 30 stupnjeva već u svibnju, ali i u tim okolnostima treba pronaći neki balans između vlastitog ukusa, slobode i striktnih pravila kojih smo se dužni držati - rekla nam je Petra.

Ivan se složio sa studenticama.

JOŠKO ŠUPČIĆ/CROPIX

– Vruće je, ali kao netko tko cijeli život živi u Splitu i tu se školuje navikao sam na te norme. Nije najugodnije na 30 plus stupnjeva navlačit traperice, ali bolje to nego bit izbačen s ispita zbog kratkih hlača čemu sam jednom svjedočio - rekao nam je Ivan.

Jesu li pravila prestroga ili nepitanje je o kojem se svake godine raspravlja, ali kao što smo čuli studenti su se pomirili sa sudbinom. Profesori se, kako je i za očekivati, s pravilima slažu.

– Smatram da odredbe nisu prestroge. Istina, puno je toga stvar mode, ali neke se mjere moraju uspostaviti. Mora postojati granica između profesionalnog i privatnog. Stil i moda se mogu njevovati u privatno vrijeme, ali se u institucijama mora znati red. Kao što se u kazalište ne može doći u trapericama tako se i na fakultet ne dolazi kao na plažu, objasnila je profesorica Runjić-Stoilova.

Pravila su tuda ostanu, a studentima se ostavlja na biranje hoće li ista poštovati ili riskirati sankcije koje kršenje pravila nosi.

Nova pročelnica na hrvatskom sveučilištu

Maja Krželj

izabrana je za pročelnicu Sveučilišnog odjela za studije mora

Novi voditelj studija na hrvatskom sveučilištu

Mario Bjeliš

izabran je za voditelja studija Mediteranska poljoprivreda

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija

♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta

♦ Bruno Bogović ♦ Gordana Alfirević

♦ fotografije ♦ Cropix

♦ glavna urednica ♦ Mila Puljiz ♦

zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrck

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu

♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Stjepan Lakušić, rektori

♦ adresa redakcije ♦ Rudera Boškovića 31, 21000 Split

♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas;

www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Kalendar događanja u travnju

Unisport experience – izleti u organizaciji UNISPORTA (UNISPORT SPLIT)

Skupna izložba studenata Odsjeka za slikarstvo UMAS-a: Novi horizonti 2024. (KOROŠKA GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI – GALERIJA RAVNE RAVNE NA KOROŠKEM, SLOVENIJA)

”Chubbuck metoda”, serija predavanja i radionica po metodi dramske pedagoginje I. Chubbuck (suradnja UMAS-a s Akademijom scenskih umjetnosti Sarajevo (izv. prof. Arma Tanović) (UMAS, TVRĐAVA GRIPE, GLAGOLJAŠKA 18, SPLIT)

Izvedbe diplomske predstave Ines Miro Voker Schmidt “Lisica”, mentorica B. Bebić (GALERIJA GHETTO KLUB, DOSUD 10)

Izvedbe diplomske predstave Dea Marija Računica “Novorođena”, mentor G. Golovko (GOSTOVANJA, FESTIVALI)

Festival hrvatske drame za djecu “Mali Marulić” – javna izvedba scenskog čitanja nagrađenog teksta, Odsjek za glumu UMAS-a, mentorica B. Bebić (GRADSKO KAZALIŠTE LUTAKA, TONČICEVA 1)

Festival hrvatske drame “Marulićevi dani” – javna izvedba scenskog čitanja nagrađenog teksta, Odsjek za glumu UMAS-a, mentorica B. Bebić (HNK, SPLIT, TRG GAJE BULATA 1)

Koncert “Mandolina u Baroku” (voditelj projekta doc. art Ivana Kenk Kalebić) (HRVATSKI DOM, GLAZBENI SALON JAKOVA GOTOVCA)

Dizajnerska početnica – radionice dizajnerskih početnica za učenike srednjih i osnovnih škola (UMAS, ZAGREBAČKA 3)

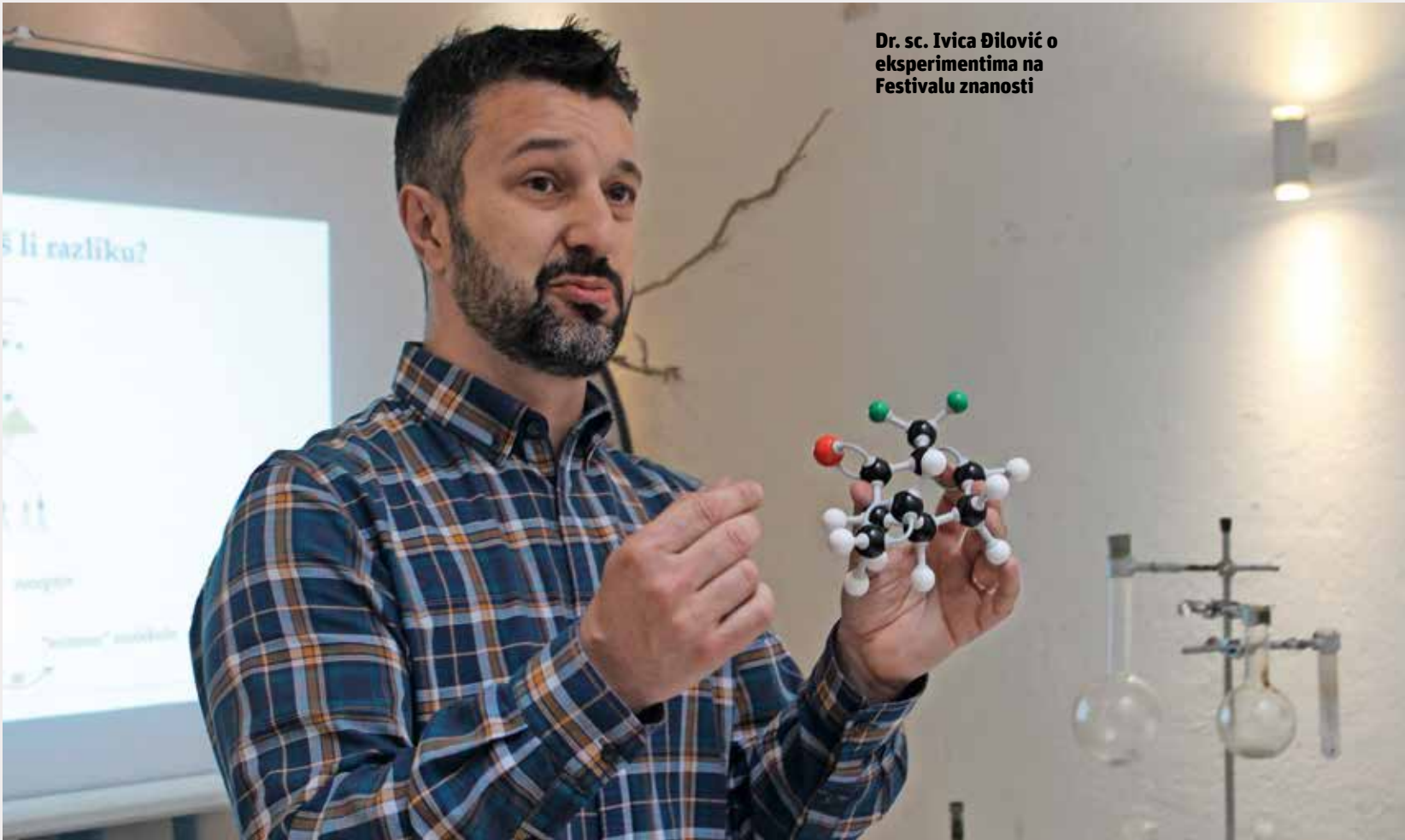
Redoviti program galerije CTRL+Z: Dizajnerska početnica – izbor radova – voditelj programa prof. Ivica Mitrović (UMAS, ZAGREBAČKA 3)

15. – 19. travnja 2024. Tjedan struke na Sveučilišnom odjelu za stručne studije (SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE, KOPILICA)

50 godina
Sveučilišta
u Splitu

50 years of
University
of Split

Dr. sc. Ivica Đilović o eksperimentima na Festivalu znanosti

lišnom odjelu za stručne studije (SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE, KOPILICA)

19. travnja Dan otvorenih vrata Odjela za stručne studije (SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE, KOPILICA)

22. travnja Otvorena vrata Odjela za studije mora – posjet odjelu uz druženje i razgovor sa studentima i profesorima (SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STUDIJE MORA)

Inženjeri u prirodi – studenti i profesori KTF-a (KTF)

19. travnja – 21. travnja MedLaw konferencija na Medicinskom fakultetu (MEFST)

20. ožujak – 24. travnja Ciklus radionica “Prvi korak prema karijeri” (URED ZA UPRAVLJANJE KARIJERAMA SVEUČILIŠTA U SPLITU I CENTAR ZA KARIJEREFEST)

Predstavljanje ELSE (The European Law Students Association) Split (PRAVNI FAKULTET)

Dan otvorenih vrata Pomorskog fakulteta (uključujući posjet Planetariju) (POMORSKI FAKULTET)

22. – 27. travnja FESTIVAL ZNANOSTI tema Inteligencija – sve sastavnice će predstaviti svoje aktivnosti koje pripremaju (KAMPUS, SASTAVNICE)

Okrugli stol, pozvano predavanje, ciklus Talk & Grow, posjet školama kviz (KIF)

Izložba Marulus tuus: petstota obljetnica Marulićeve

smrti (1524. – 2024.) u suorganizaciji s Književnim krugom Split – Marulianumom (SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA)

Kraj travnja Dani otvorenih vrata FGAG-a (FGAG)

Predavanje: Prevencija moždanog udara djelovanjem na promjenjive čimbenike rizika, Alumni SOZS, predavač: dr. sc. Mario Marendić, v. pred. (SVEUČILIŠNI ODJEL ZDRAVSTVENIH STUDIJA)

Predavanje: Nealkoholna masna bolest jetre; Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, predavač: naslovni docent dr. sc. Ivana Jukić (SVEUČILIŠNI ODJEL ZDRAVSTVENIH STUDIJA)

Predavanje: Multidisciplinarni pristup liječenju pretilosti – možemo li bolje?, Alumni SOZS, predavači: doc. dr. sc. Ivanka Marinović i Andrea Majce, mag. physioth. (SVEUČILIŠNI ODJEL ZDRAVSTVENIH STUDIJA)

STUDENTSKI STANDARD

Dan žena na splitskom Kampusu u svečanom ruhu

Piše MATEJ SUNARA

Studentice su i ove godine preuzele ključeve restorana Kampus na svoj dan. Studentski centar Split, u suradnji sa Studentskim zborom Sveučilišta u Splitu, organizirao je svečanu večeru samo u njihovu čast. Tristo ulaznica planulo je u samo nekoliko sati, a cijela je večera uz ikolicu koštala svega sedam eura. A što je sve stalo u tih sedam eura? Okrugli stolovi, svijećnjaci, fotokutci, mnoštvo lampica i specijalna rasvjeta učinili su idiličan ambijent kakav i priliči ovakvom događaju. Večera je bila organizirana u tri

bogata slijeda pa su studentice mogle birati od poljičkog soparnika, pršuta, sira, paštete od tune, paštete od slanetke ili salate od pileline za predjelo do crnog rižota, telećeg rižota, istarskih fuža s tartufima ili njoka s kozicama za glavno jelo. Nakon jela se i zaplesalo uz muziku uživo. Studentice nakon završetka večeri nisu krile zadovoljstvo.

– Sve je bilo savršeno, i ugođaj, i atmosfera, i bend koji je svirao vrhunske pjesme, a i hrana je bila jako ukusna – govori nam Petra Kocejć, studentica diplomskog studija KTF-a.

– Apsolutno sve mi se sviđalo na ovako prekrasnoj večeri.

Dan žena na Kampusu

JAKOV MATIĆ

Od hrane, benda, ambijenta, ugođaja, posluge do novih cura koje smo upoznale! Bila sam s tri prijateljice i sve smo oduševljene i zahvalne što je ovakvo što organizirano u našu čast. Da se nas pita, mi bismo voljele da se ovakve večere organiziraju svaki tjedan! – govori Aneta Jerčić, studentica Ekonomskog fakulteta u Splitu.

– Atmosfera je bila opuštena, s puno smijeha i dobrih razgovora. Sve smo se osjećale kao doma i upravo je to pridonijelo nezaboravnom iskustvu – zaključila je Jelena Bilobrk, također studentica Ekonomskog fakulteta u Splitu.